

17446

NSV LIIDU LIHA- JA PIIMATÖÖSTUSE MINISTEERIUM
ÜLELIIDULINE TEADUSLIK PIIMANDUSE UURIMISINSTITUUT

MAJANDUSTEADUSTE KANDIDAAT

N. V. SENENKO

JA

INSENER

S. J. SEMJONOV

**VÕI- JA JUUSTUTÖÖSTUSTE JUHATAJATE
KÄSIRAAMAT**

ARK RAKENDUSTRÜKISTE KIRJASTUS

TALLINNAS, 1949

NSV LIIDU LIHA- JA PIIMATÖÖSTUSE MINISTEERIUM

ÜLELIIDULINE TEADUSLIK PIIMANDUSE UURIMISINSTITUUT

MAJANDUSTEADUSTE KANDIDAAT

N. V. SENENKO

JA

INSENER

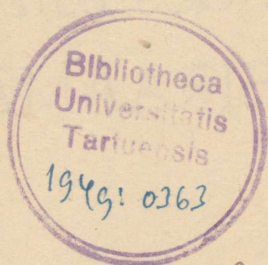
S. I. SEMJONOV

SIGNA ALEKSEMP

VÕI- JA JUUSTUTÖÖSTUSTE JUHATAJATE
KÄSIRAAMAT

RK RAKENDUSTRÜKISTE KIRJASTUS

TALLINN, 1949

15383

A-17446

EESSONA.

NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise viie aasta plaan 1946.—1950. a. esitas võitööstusile suure ülesande — suurendada või ning muude piimasaaduste toodang kogusteni, mis tunduvalt ületavad ennesõjaaegse taseme.

Selle ülesande täitmine on kõigi võitööstuste töötajate auasi.

Või- ja juustutööstuse edukaks tööks on esijoones nõutav, et tööstuse juhataja omandaks tehnilise vilumuse, oleks suuteline orienteeruma tehnoloogilistes kui ka tootmise organiseerimise küsimustes ning tunneks seadusi, korraldusi, juhendeid ja määrustikke, mis määravad selle tööstusharu tehnilist poliitikat. Eriti hästi peab olema korraldatud iga üksiku lüli töö kontroll, alates piimakogujast ja lõpetades tööstuse tootmistsehhidega. Ainult sellel tingimusel võib ettevõtte temale rahvamajanduse poolt esitatavate nõuetega toime tulla.

Käesolev raamat on brošüüri „Praktiline käsiraamat või- ja juustutööstuste juhatajaile“ ümbertöötatud väljaanne. Selles on tehtud täiendusi ja täpsustusi, kusjuures on võetud arvesse kohtadelt saadud hinnangud ja soovid kui ka viimase kolme aasta jooksul toimunud muudatused. Raamatu koostamisel on autorid püüdnud esitada selles tööstuses kehtivat tootmise organiseerimise ja kontrollimise meetodit, võttes aluseks NSV Liidu Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi ning sama Ministeeriumi Või- ja Juustutööstuse Peavalitsuse poolt avaldatud ametlikke materjale ja dokumente.

Ametlike materjalide ärakasutamise ja ümbertöötatud kujul avaldamise vajadust tingib ka asjaolu, et kohapeal puuduvad paljud instruksioonid, et nad on süstematiseerimata kujul raskesti kasutatavad ja et on olemas suur hulk juhtivaid töötajaid, kes on sellele tööndusalale esmakordselt rakendatud.

Autorid avaldavad oma tänu seltsimeestele, kes on osutanud oma abi ja kaastööd materjalide valikul, ning kõigepealt V. V. Kostõgov'ile, V. P. Arhangel'skile ja A. S. Goldbergile.

PIIMA VARUMINE.

Töenduslikuks ümbertöötamiseks sissetuleva piima allikaiks on:

- 1) kohustuslik piimamüük kolhooside, kolhoosnikute, üksiktalundite ja tööliste ning teenistujate majapidamiste poolt;
- 2) piima müük sovhooside poolt;
- 3) muud laekumised (piima müük riigile üle kohustusliku müügi plaani, riiklik kokkuost, tootja piim jne.).

Piima kohustuslikud müügid.

Kohustusliku piimamüügi plaanimist ning majanditele müügikohustuste kätteandmist korraldab Varumisministeeriumi voliniku aparaat koostöös või- ja juustutööstuste personaliga ning viimaste tehnilisel kaasabil. Ainsaiks dokumentideks jooksva aastal või- ja juustutööstuste kohustusliku müügi korras laekuva piima kohta on müügikohustuslike majandite nimistud, milles on tähendatud vastavad normid, nende suurused ning täitmise tähtajad. Nende nimistute teised eksemplarid koos võlglaste nimistuga peavad piimatööstused aegsasti hankima Varumisministeeriumi volinikult. Töendusele on eriti tähtis, et normikohustuste kätteandmine lõpetatakse enne hooaja algust. Rööbiti piimamüügikohustuste kätteandmisega peab tööstuse administratsioon korraldama seatud vormi kohaste piimaarvestusraamatute väljaandmist piimatoojatele, täites nimislehed ja ära näidates üleantava piima kogused ning nende täitmise tähtajad. Piimaarvestusraamatud antakse piimatoojatele välja kogu aastaks, mispärast ka nende täitmisel tuleb eriti silmas pidada kõigi sissekirjutuste täielikkust ja loetavust ning raamatute õiget numeratsiooni.

Piimaarvestusraamatud jäävad kogu aastaks piimatoojate kätte ning esitatakse viimaste poolt igal piima üleandmisel ja piima eest raha saamisel.

Arvestusraamat vorm „A“ antakse välja igale kolhoosiperale, üksiktalundile ning töölisele ja teenistujale, kes on kohustatud riigile piima müüma. Piima vastuvõtja on kohustatud iga piima vastuvõtu kohta sisse kandma raamatusse vastuvõetud piima ja tagasiantud lõssi kogused, vastuvõetud piimakogust oma allkirjaga tõendades. Juhtudel, kui majandite poolt antakse piima 2—3 korda päevas, tehakse sissekanded iga üksiku üleandmise kohta eraldi. Dekaaadi möödudes võetakse raamatu sissekanded kokku ja tehakse kindlaks kogu dekaadi jooksul toodud piima kogus ja keskmine rasvaprotsent; see protsent arvuta-

takse kõikidelt dekaadi jooksul toodud üksik-piimakogustelt võetud keskmiste proovide analüüsi alusel.

Arvestusraamat vorm B antakse välja kõigile riigile piima müüma kohustatud kolhoosidele. Kolhooside arvestusraamatud sisaldavad kaks osa. Esimesse ossa tehakse kanded kohustusliku müügi korras antud piima kohta, teise ossa — üle normi antud piima kohta.

Kohustusliku müügi korras laekuva piima vastuvõtmine, kaalumine, kvaliteedi ja rasvaprotsendi määramine toimub või- ja juustutööstuses või tema osakonnas kehtestatud eeskirjade ja juhendite kohaselt (vaata „Tootmiskontroll“).

Kohustusliku müügi korras vastuvõetud piima arvete õiendamine või- ja juustutööstuses toimub kolhoosidega kolm korda kuus, üksik-piimatoojatega aga üks kord kuus. Raha maksmine toimub üksik-piimatoojatele kuuarvestusraamatu põhjal, kolhoosidele aga maksukorraldustega panga kaudu.

Kolhooside, kolhoosiperede, üksiktalundite ja tööliste ning teenistujate majapidamiste poolt riigile üle normi antud piima eest on tasu kahekordne.

Järelevalvet kohustusliku piimamüügi täitmise üle teostab Varumisministeeriumi rajoonivolinik isiklike arvete järgi, milledesse sissekanded tehakse piimatööstuse poolt saadetud piima vastuvõtu kviitungite teisendite alusel. Piima vastuvõtu kviitungite algeksemplarid antakse tööstuse poolt piimatoojaile (kolhoosidele üks kord dekaadis, teistele aga üks kord kuus).

Kohustuslikust piima andmisest kõrvalekaldumiste ja võlgnevuse juhtudest tõstab tööstuse juhataja kohe Varumisministeeriumi voliniku ees küsimuse vastavate sanktsioonide rakendamise kohta üksiktoojate suhtes. Kolhooside kohta tõstab tööstuse juhataja küsimuse rajooni organisatsioonide ees, paludes mõjustada kolhoose vaidlematuks piima-varumisplaani täitmiseks.

Piima vastuvõtmine sovhoosidelt.

Sovhoosid, kellel on tsentraliseeritud piimaüleandmisplaanid, annavad selle piima üle tööstusse kas vahenditult või vastuvõtupunktide kaudu neile määratud plaanide täitmiseks ning peale selle veel eri lepinguid sõlmimata üle plaani, korras, mis on ette nähtud „Sovhooside piimatoodangu üleandmise ja vastuvõtmise määrustikus.“

Piima riigile üleandmise plaane mitteomavad ministeeriumide sovhoosid, samuti ka linnaümbruse ning abimajandid annavad piima normide kohaselt, mis on ette nähtud oblastite, kraide ja vabariikide kohta, aluseks võttes vastava aasta 1. jaanuaril olevat piimakarja peade arvu.

Hiljemalt 15. veebruariks on sovhoosid kohustatud teatama piimatööstusile nii oma farmide ja karjade suviseks hooajaks paigutuse plaani, kui ka antava piima ning koore kogused. Piima ja piimasaaduste üleandmise ja vastuvõtmise korra määrab piimatööstuse juhataja kok-

kuleppel sovhoosi juhtkonnaga ning Varumisministeeriumi rajoonivolinikuga.

Iga sovhoosilt vastuvõetud piimasaaduste kohta annab piimatööstus kviitungi, ära näidates piima koguse ja kvaliteedi. Arvete õiendamine sovhoosidega toimub 3 korda kuus Riigipanga rajooniosakonna kaudu. Sovhooside poolt üleantava piima hinnad on määratud kindlaks igale oblastile. Annab aga sovhoos üle koort, siis tasutakse seda piimahinna alusel, ümberarvestatult põhirasvasisaldavusele. Sel juhul arvab piimatööstus koore hinnast maha lõssi hinna ning tasub sovhoosile piima koorimise kulud.

Muud piima laekumised.

Tootja piim. Kolhoosidel ning individuaalsetel piima üleandjail, kes täidavad oma kohustuslikke piimamüügiplaane korralikult, on õigus anda oma piima tööstusele ümbertöötamiseks tellimuste korras, maks-tes ümbertöötamise kuludeks natuuras 2 liitrit piima ühe kg või või juustu valmistamise eest.

Muudele organisatsioonidele, nagu TVO-d, haiglad, koolid, lasteaiad, lubatakse piima ümbertöötamisel tasuda 4 rubla ühe kilogrammi või või juustu eest.¹

Piimavarumise organiseerimine.

Piimavarumistöö tööstuses algab sellega, et määratakse kindlaks varumise aasta- ja kvartaliplaanid iga piimakoguja, piima vastuvõtu punkti ja koorimisosakonna kohta ja antakse neile kätte nende piirkonna piimatoojate täpsustatud nimistud. Plaanid ja nimistud antakse aasta algul osakondadele ning piimakogujaile allkirjade vastu.

Kõigist allikaist laekuv piim tuleb aasta vältel kõigilt piimatoojailt õigeaegselt kokku koguda, hinnata (piima kvaliteedi ja rasvasisaldavuse poolest), kaaluda, ümber arvestada põhirasvasisaldavusele ja kanda piimatoojate arvestusraamatuisse ning tööstuse või osakonna arvestusdokumentidesse.

Kõik kogutud piim tuleb vastuvõtupunktist toimetada koorimisosakondadesse või piimatööstusse tähtaegadel, mis määratud tööstuse graafikus, vältides vähimaidki kadusid nii transportimisel kui ka vastuvõtmisel, kahjustamata piima kvaliteeti.

Tööstuse piima vastuvõtu võrk peab tegutsema kogu aasta, vaata-mata piimavarumise hooajalisele vähenemisele. Osakondade juhatajad kui ka piimakogujad on vastutavad piima katkestamatu ja õige vastu-võtmise, piimatoojate arvestusraamatute õigeaegse ja täpse täitmise, vastuvõtupäevaraamatus tehtud kannete, keskmiste piimaproovide võt-mise ning alalhoidmise õigsuse ja piima säilivuse ning transportimise eest.

¹ Kooperatiividele lubatakse rajoonides, kus neile piimavarumise korraldamine on ette nähtud, töötada piima tellimuste korras ümber tingimusil, mis ette nähtud üldkõkkuleppes.

Piimatoojaid, kes ei kuulu piima vastuvõtu punktide piirkonda, teevad ringisõitjad piimakogujad (kes kas kuuluvad tööstuse koosseisu või töötavad lepingute alusel). Iga piimakogujaga tuleb sõlmida tüüpleping kogu hooajaks ning temale tuleb anda piimakoguja raamat.

Kohtades, kus piima transportimine on raskendatud, võivad kolhoosid ning üksikpiimatoojad asendada piima soovi korral talu- või sulatatud võiga, millisel korral tööstus võtab talu- või sulatatud võid vastu vahekorras:

a) 1 kg sulatatud võid, rasvasisaldavusega vähemalt 95%, asendab 25 liitrit piima;

b) 1 kg taluvõid, rasvasisaldavusega vähemalt 75%, asendab 19 liitrit piima.

Märkus. Üksikuile kolhoosidele, kel puuduvad võimalused täita oma kohustusi natuuras, on lubatud Varumisministeeriumi oblasti-, krai- või vabariikliku voliniku nõusolekul anda piima asemel nii seapekki kui ka lamba- ja searasva vahekorras: 1 kg pekki või rasva asendab 800 grammi sulatatud võid.

Tööstuse piimavarujate koosseisu kuuluvad:

a) piimavarumisinspektorid;

b) koorimisosakondade ja piima vastuvõtu punktide juhatajad;

c) koosseisulised ja mittekoosseisulised piimakogujad.

Need varujad tegutsevad eriliste juhendite ja määrustike alusel, mis on kinnitatud Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi poolt. Tööstuse juhataja on vahenditult kogu varumisaparaadi juht ning vastutab ka selle töö eest. Tööstuse juhataja kui ka kogu varujate koosseis peab hästi tundma:

1) kehtivat seadusandlust piima kohustusliku müügi alal;

2) piimavarumise alal töötajate õiguste ja kohustuste kohta antud määrusi;

3) varumisaparaadi töötasu- ning preemiate arvestamise korda;

4) kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele piimatoojatele piimaraha tasumise korda;

5) piima kogumise ja piima transpordi eest tasumise korda;

6) a) piima vastuvõtu, b) piimatoojate arvestusraamatute ja vastuvõtupäevikute sissekannete, c) piimaproovide võtmise, konservimise ja säilitamise, d) piima põhirasvasisaldavusele ümberarvestamise, e) piima ja koore säilitamise ning nende tööstusse transportimise tehnikat.

Tööstuse juhataja peab kindlustama varumisaparaadi alalist kontrollimist ja instrueerimist.

Varumisaparaadi töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks ning ettevalmistamiseks korraldab tööstuse juhataja perioodilisi lühiajalisi õpinguid juhiste andmiseks piimakogujatele ja koorimisosakondade juhatajatele. Eri juhtudel kokkuleppel rajooni või- ja juustutööstuse valitsusega või trustiga, lähetab tööstuse juhataja varumisaparaadi töötajaid trusti poolt korraldatud erialastele kursustele.

TOOTMINE.

Piim sisaldab endas rida toitvaid aineid. Piima keskmine koostis on toodud tabelis 1.

Piima keskmine koostis (‰/‰).

Tabel 1.

Piima liigid	Rasv	Valkained	Piimasuhkur	Tuhk	Kokku kuivaineid
Lehma	3,90	3,4	4,63	0,71	12,8
Kitse	4,37	3,7	4,83	0,80	13,7
Lamba	8,67	6,0	4,50	0,92	20,3

Tööstuse ülesanne seisab selles, et kasutada piima koostise võimalikult täielikumalt ära suurima koguse toidu- ja tehniliste ainete tootmiseks.

Tööstuses valmistatakse piimast järgmisi tooteid:

1. Või (vologda, rōosakoore, hapukoore, vadaku, sulatatud). 2. Juustud (suured ja väikesed, rasvasisaldavusega 45, 40 ja 30%). 3. Joogitāispiim, kondenseeritud (suhkruuga ning ilma). 4. Tāispiimapulber. 5. Jāātis. 6. Koor. 7. Kaseiin (happe, laabi). 8. Lōss, kondenseeritud. 9. Lōssipulber. 10. Pett kondenseeritud. 11. Petipulber. 12. Vadak, kondenseeritud. 13. Vadakupulber. 14. Linnasepiima suflee. 15. Linnasepiim (linnasepiima pulber). 16. Hapupiim (lōssist ja petist). 17. Keefir ja kumōss (lōssist ja petist).	18. Lambajuust (brōnsa) — lahja. 19. Juustud, lahjad. 20. Kohupiim (soolatud, mage). 21. Kohupiim (kuivatatud). 22. Sōirad ja sōiramass. 23. Sulatatud juust. 24. Albumiin. 25. Albumiinkohupiim. 26. Albumiimpiim. 27. Piimasuhkur. 28. Hapukoor. 29. Kohupiim. 30. Hapupiim. } tāispiimast. 31. Keefir. 32. Kumōss. 33. Sōirad ja sōiratooted tāispiimast. 34. Sulatatud konservjuust (ūhtlasordiline). 35. Roheline juust. 36. Juustud ja brōnsa lambapiimast.

Tööstuse tootmisplaan on tööstuse minimaalseks ülesandeks ning kuulub täitmisele nii koguliselt kui ka sortimendilt. Tootmisplaan koostatakse vastavalt piima hulgale, mille tööstus saab oma tööstuspiirkonnast. Ühe piimatootte ühiku kohta peab kulutatama kindel, plaanis rangelt kindlaks määratud kogus toorainet. Keskmised piima ning teiste toorainete kulunormid on näidatud tabelites 2, 3 ja 4.

Tabel 2.

Keskmine piima kulutus (tonnides) ühe tonni või valmistamisel.

Piima rasvasisaldavus %	Piima kulutus tonnides	
	soolatud	mage
3,8	22,34	22,40
3,9	21,68	21,72
4,2	20,13	20,15
4,4	19,13	19,24

Tabel 3.

Keskised tooraine kulunormid (tonnides) ühe tonni piimatootte valmistamiseks.

Toote nimetus	Tooraine	Kulunorm
Kaseiin	lõss	33
Kondenseeritud lõss, suhkruga	„	3,4
Kondenseeritud piim	piim	2,5
Lahja juust	lõss	14
Sulatatud juust	lõss ja pett	13
Lõssi kohupiim	„	8
Peti kohupiim	pett	9
Kuiv kohupiim (krupka)	lõss	30
Kohupiima prikett	„	18
Sõiramass (soolane ja magus)	lõss ja pett	8
Kondenseeritud pett	pett	9
Albumiinkohupiim	„	40
Albumiinpiim	„	8,3
Piimasuhkur		49
Lambajuust (brõnsa) rasvane	lambapiim	4,5
Lambajuust (brõnsa) lahja	lambapiima lõss	13
Lõssipulber	lõss	10

Keskmiised tooraine kulunormid (tonnides) ühe tonni juustu valmistamiseks.

Piima rasvasisaldavus % / %	Suured juustud						Väikesed juustud											
	50% rasvasisaldavusega			450% rasvasisaldavusega			50% rasvasisaldavusega			45% rasvasisaldavusega			40% rasvasisaldavusega			30% rasvasisaldavusega		
	selles		lõss	selles		lõss	selles		lõss	selles		lõss	selles		lõss	selles		lõss
	segu	plim		segu	plim		segu	plim		segu	plim		segu	plim		segu	plim	
3,8	11,3	10,4	0,9	12,0	9,5	2,5	10,9	10,0	0,9	11,6	9,1	2,5	12,0	8,0	4,0	12,5	4,7	7,8
3,9	11,2	10,1	1,1	11,8	9,2	2,6	10,8	9,6	1,2	11,4	8,9	2,5	12,0	7,7	4,3	12,0	4,5	7,5
4,2	10,7	9,3	1,4	11,1	8,5	2,6	10,3	8,9	1,4	10,9	8,2	2,7	11,3	7,1	4,2	11,8	4,3	7,5
4,4	10,4	8,9	1,5	10,9	8,0	2,9	10,0	8,5	1,5	10,5	7,8	2,7	11,0	6,9	4,1	11,5	4,2	7,3

Tooraine kulu normid piimatoodete valmistamiseks täpsustatakse igal üksikul juhul trusti või rajooni võitööstuste valitsuse poolt, olenevalt piima tegelikust rasvasisaldavusest, arvestades sealjuures ka teisi tööstustehnilisi näitajaid.

Tooraine kaonormatiivid põhitoodete valmistamisel on toodud tabelis 5.

Tabel 5.

Piima ja koore kaonormid.

(Kinnitatud NSVL Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi poolt 5. XII 1944)

Ettevõtte lülide ja tootmisoperatsioonide nimetus	Kaonormi % / %
Üldkadu piima vastuvõtu punktis	0,2
Täispiima kadu koorimis-, külmutus- ja pastöörimisosakondades piima ümbertöötamisel ja tööstusse transportimisel täispiimana:	
a) piima filtrimine ja jahutamine	0,05
b) piima transportimine tööstusse — kannudes	0,33
c) piima transportimine tööstusse — sisternides	0,13
d) piima pastöörimine	1,0
Piima ja koore kadu piima ümbertöötamisel kooreks:	
a) piima soojendamine	0,18
b) koore pastöörimine ja jahutamine	0,20
c) koore transportimine tööstusse	0,07
d) proovid analüüsiks ja kvaliteedi hindamiseks	0,07
Muud kaod:	
a) lõssi kadu koorimisel	0,50
b) lõssi kadu tagastamisel piimatoojatele	0,50
c) peti kadu või pesemisel	5,00

Igal tooraine ülekulutuse juhul tuleb selgitada põhjused ning võtta tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks.

Rasvainete ülemääraselt suure hulga puhul lõssis piima koorimisel tuleb kontrollida koorelahutaja tööd ning selle seadu, temperatuuri piima koorimisel, koorekruvi (vindi) õiget seadu ning kooritava piima puhtust. Rasvainete ülemääraselt suure hulga puhul petis või kokkulõõmisel tuleb kontrollida koore jahutusmäär ja koore valmimistaadiumi enne kokkulõõmist, võimasina õiget täitmist, koore temperatuuri ning võimasina tuuride arvu.

Vähese vee ning soola sisenemise puhul võisse tuleb rajooni võitööstuste valitsusest välja kutsuda tööstusinstruktor praktiliste või kokkulõõmistööde korraldamiseks ning võimeistri instrueerimiseks. Ülemääraselt suurte kadude puhul juustutööstuses tuleb kontrollida, kas segu on koostatud õigesti, ja selgitada, kas peetakse selle juures kinni

tehnoloogilistest juhenditest. Tarbe korral tuleb välja kutsuda juustu-
meistri instrueerimiseks rajooni tehnoloog.

Rasvakao likvideerimiseks juustutööstuses on tähtis, et kogu vadak
oleks õigeaegselt kooritud.

Juustu kaalu kaod valmimisel ei tohi ületada norme, mis näida-
tud tabelis 6.

Tabel 6.

Juustude kuivamiskao konditsiooninormid.

Juustu liigid	Rasvasisaldavuse % juustu kuivaines			
	50	45	40	30
	Kahanemise normid % ₁₀₀ -des pressi alt tulnud juustu kaalust			
Sveitsi	12	12	—	—
Nõukogude	10	10	—	—
Gruyère'i	12	12	—	—
Cheddar'i	3	3	—	—
Hollandi juustud:				
Gouda	10,5	11	11	12
Peajuust	11,5	12	12	13
Leibuust	11,5	12	12	13
Bakšsteini ja tilsiti	10,0	10,0	10,5	11
Stepi	11,5	12	12	—

Valmimise ajal toimuva juustu kaalu kahanemise vähendamiseks
tuleb juustu õigeaegselt parafineerida ning normaalsetel tähtaegadel
ära saata, kuna juustu keldreis hoidmisel üle normaalse valmimisaja
suureneb ka kuivamiskadu.

Kadude ilmnemisel kaseiini, kuivkohupiima ning teiste toodete val-
mistamisel tuleb kontrollida tööstuses tarvitatava kui ka piimatoojatele
tagastatava lõssi, peti ja vadaku kaalulise arvestuse täpsust, likvideerida
kaod ning võimalikud lõssi, peti, vadaku ja valmistoodangu vargused.

Eriti tuleb jälgida seda, et piim vabaneks koorimisel rasvast täie-
likult, kuna sellest sõltub esimese sordi kaseiini tootmine.

Valmistoodang.

Tööstuse poolt toodetavad piimasaadused peavad oma koostisel
vastama standardile ja tehnilisile tingimusile, mis igale tootele määra-
tud. Iga kõrvalekaldumine standardist toob tööstusele märgatavaid kah-
jusid, põhjustades täiendavat ümbertöötamist ja suurt kahju sordi alla-
hindamise tõttu. Praagi ja mittestandardse toodangu valmistamisele
vaatab kehtiv seadusandlus kui kuriteole ja see on seaduse poolt karis-
tatav.

Allpool on toodud väljavõtted kehtivaist standardidest ja üleliidulistest tehnilistest tingimustest toodete põhiliikide kohta.

1. Loomavõi (väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 37—40). Olenevalt valmistusviisist eritatakse järgmisi võiliike:

- a) vologda või
- b) röösaakoore „
- c) hapukoore „
- d) vadaku „
- e) sulatatud „

Iga loetletud võiliik arvatakse sõltuvalt tema kvaliteedist ühte alljärgnevaist sortidest:

- a) ekstra 92—100 palli
- b) kõrgem 88—91 „
- c) esimene 80—87 „
- d) teine 75—79 „

Oma koostiselt peab või rahuldama nõudeid, mis toodud tabelis 7.
Tabel 7.

Koosteosad %/0/0-des	Vologda, röösaakoore-, hapukoore- ning vadakuvõi		Sulatatud või
	Soolatud	Mage	
Vett mitte üle	16	16	1
Rasva mitte alla	81	82,5	98
Soola mitte üle	2	—	—

Organoleptiliste näitajate järgi peab või rahuldama järgmisi nõudeid:

Näitajate nimetused	Karakteristika
Maitse ja lõhn	Antud võiliigile iseloomulik maitse ja lõhn — puhas, ilma kõrvalmaitseta ning -lõhnata.
Konsistents temperatuuril 10—12° C	Koore- ja vadakuvõi. Tihe ühtlane või pind, läbilõikes nõrgalt läikiv ning väljanägemiselt kuiv või siis ühtlaselt jaotatud peenikeste niiskuse piisakestega.
Värvus	Sulatatud või. Konsistents peeneteraline; sulatatud olekus peab või olema täiesti läbipaistev, ilma mingisuguste sadestusteta.
	Valgest kuni helekollaseni, ühtlane kogu võimassis.

Koore- ja vadakuvõid peab pakitama laud- või vineerkastidesse ning puust tünnidesse. Sulatatud või pakitakse puust tünnidesse mahuga 50—150 kg.

2. Hollandi juustud ja stepijuust (väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 525-41).

Vormilt ja suuruselt on hollandi juustud:

- a) peajuustud — suured ja lilliput-,
- b) leibuustud — suured, väikesed ja lilliput-,
- c) silindrikujulised juustud (Gouda) — suured ja väikesed.

Stepijuustu toodetakse ühtlases mõõdus ja vormis.

Rasvasisaldavuse poolest jagunevad juustud:

- a) 50% rasvasisaldavusega
- b) 45% „
- c) 40% „
- d) 30% „ juustudeks.

Organoleptilisel hindel juustud jagunevad sortidesse:

- a) ekstra 92—100 palli
- b) kõrgem 87— 91 „
- c) esimene 78— 86 „
- d) teine 70— 78 „

Suuruselt, vormilt ja kaalult peavad juustud vastama järgmisile nõudeile.

Juustu nimetus	Karakteristika
Hollandi peajuust, suur	Vormilt kerakujuline, on lubatav väikene vajumine. Pea läbimõõt 13—15 sm, kõrgus 13—16 sm, kaal 2—2,5 kg.
Hollandi peajuust, lilliput-	Vormilt kerakujuline, on lubatav väikene vajumine, Pea läbimõõt 7—8 sm, kõrgus 7—8 sm, kaal 0,4—0,5 kg.
Hollandi leibuust, suur	Täisnurkne tükk, kergelt ümardatud servadega, tüki pikkus 28—30 sm, laius 14—15 sm, kõrgus 10—14 sm, kaal 5—6 kg.
Hollandi leibuust, väike	Täisnurkne tükk, kergelt ümardatud servadega, tüki pikkus 17—18 sm, laius 11—12 sm, kõrgus 7—8 sm, kaal 1,5—2 kg.
Hollandi leibuust, lilliput-	Täisnurkne tükk, kergelt ümardatud servadega, tüki pikkus 12—13 sm, laius 6—6,5 sm, kõrgus 5,5—6,5 sm, kaal 0,6—0,7 kg.
Hollandi goudajuust, suur	Madal silinder kergelt kumera külgpinnaga ja ümardatud servadega. Ülemine ning alumine pind võivad olla kergelt kummis. Juustu läbimõõt 32—36 sm, kõrgus 10—12 sm, kaal 9—12 kg.
Hollandi goudajuust, väike	Madal silinder kergelt kumera külgpinnaga ning ümarate servadega. Pealne ja alumine serv võivad olla kergelt kummis. Juustu läbimõõt 26—28 sm, kõrgus 8—10 sm, kaal 5—6 kg.
Stepijuust	Ruudukujulise alusega tükk, kergelt ümardatud servadega ning kergelt kumera külgpinnaga. Aluse serva pikkus 23—24 sm, tüki kõrgus 8—9 sm, kaal 5—6 kg.

Juustud tulevad lasta müügile järgmises valmimiseas:

- a) hollandi pea- ja leibjuust — vähemalt 2 kuud,
- b) gouda, suur ja väike — vähemalt 2 kuud,
- c) stepijuust — vähemalt 2 kuud,
- d) hollandi lilliput-juust — vähemalt 35 päeva.

Juustu segu, maitse, lõhna, konsistentsi ja värvuise ning välimuse, pakendi ja markeerimise hindamisel väljutakse järgmistest nõuetest:

Näitajate nimetused	Karakteristika
Välimus	Koor sile, vetruv, kortsudeta ja vigadeta, õhukene, paksu koorealuse kihita, kaetud parafiiniga. Hollandi juustude pinda ning parafiini, millega on kaetud juust, lubatakse värvida punaseks või kollaseks.
Maitse ja lõhn	Sellele juustuliigile omased puhas maitse, lõhn ja aroom, kõrvalmaitseta ja -lõhnata.
Konsistents	Segu elastne, kogu juustumassis ühtlane, 30%-lise rasvasisaldavusega juustudel kergelt rihtmjas.
Segu värvus	Valgest helekollaseni — ühtlane kogu massis.
Pilt	Läbilõikes on hollandi juustud ja stepijuust pildiga, mis koosneb enam-vähem ümara või ovaalse kujuga „aukudest“. Juustu pehme konsistentsi puhul need „augud“ võivad ka puududa.

Oma koostiselt peavad hollandi juustud ja stepijuust rahuldama nõudeid, mis on toodud tabelis nr. 8.

Tabel 8.

Koosteosad (%/0-des)	Hollandi juust				Stepijuust			
	50%/0-lise rasvasisaldavusega	45%/0-lise rasvasisaldavusega	40%/0-lise rasvasisaldavusega	30%/0-lise rasvasisaldavusega	50-0/0-lise rasvasisaldavusega	45%/0-lise rasvasisaldavusega	40-0/0-lise rasvasisaldavusega	30%/0-lise rasvasisaldavusega
Rasva kuivaines, vähemalt	50	45	40	30	50	45	40	30
Soola juustu kaalust . .	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5	1,5— 3,5
Vett mitte üle	44	44	48	52	44	44	48	52

Koosteosad (0/0-0-des)	Lilliput			
	50 ⁰ / ₀ -lise rasvasisaldavusega	45 ⁰ / ₀ -lise rasvasisaldavusega	40 ⁰ / ₀ -lise rasvasisaldavusega	30 ⁰ / ₀ -lise rasvasisaldavusega
Rasva kuivaines vähemalt . . .	50	45	40	30
Soola juustu kaalust	1,5—3,5	1,5—3,5	1,5—3,5	1,5—3,5
Vett mitte üle	52	52	54	56

Märkus. Juustu kuivaines on lubatav rasvasisaldavuse kõrvalekaldumine vähenemise poole tabelis ettenähtust 1% võrra. Suuremal kui 1%-lisel kõrvalekaldumisel vähenemise poole arvatakse juustud madalamasse rasvasisaldavuse klassi, kuna juustud rasvasisaldavusega alla 29% kuuluvad ümbertöötamisele.

Hollandi juustud (välja arvatud gouda) ning stepijuust pakitakse puust taarasse (kastidesse), mis on varustatud sisemiste vaheseintega (pesadega). Goudajuustud pakitakse puust trumleisse.

Igasse kasti või trumlisse mahutatakse järgmine kogus juuste:

- a) hollandi, peajuuste, suuri ja väikesi 10—25 tükki
- b) „ leibuuste „ 5—10 „
- c) „ „ väikesi 5—10 „
- d) lilliput-, pea- ja leibuuste 20—30 „
- e) stepijuuste 5—20 „
- f) goudajuuste suuri ja väikesi 3—6 „

Hollandi ja stepijuustude taara peab olema valmistatud kuivast ning puhtast puitmaterjalist.

Lauad, mida tarvitatakse kastide ning trumlipõhja valmistamiseks peavad olema väljastpoolt hõõveldatud.

Juustu pakkimine tootesse või määratud taarasse on keelatud. Igasse kasti või trumlisse mahutatakse üht liiki ja sorti, ühesuguse rasvasisaldavusega ning ligikaudselt võrdse valmimiseega juustud.

3. Bakšteini ja tilsiti juustud. (väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 521-41).

Rasvasisaldavuselt jagunevad juustud:

- a) 50% rasvasisaldavusega juustud
- b) 45% „ „
- c) 40% „ „
- d) 30% „ „

Organoleptilisel hindel jagunevad juustud sortidesse:

- a) ekstra 92—100 palli
- b) kõrgem 87— 91 „
- c) esimene 79— 86 „
- d) teine 70— 78 „

Suuruselt, vormilt ja kaalult peavad juustud vastama järgmisile nõudeile.

Juustu nimetus	Karakteristika
Bakšteini	Tükk ruudukujulise alusega, kergelt kumera külgpinnaga ning ümardatud servadega. Tüki pikkus 16—17 sm, laius 16—17 sm, kõrgus 7—8 sm, kaal 2,2—2,5 kg.
Tilsiti	Madal silinder, kergelt kumera külgpinnaga. Alumine ja pealne osa võivad olla kergelt kummis. Juustu läbimõõt 15—16 sm, kõrgus 7—8 sm, kaal 2—2,3 kg.

Juustu maitse, lõhna, konsistentsi, pildi, segu värvuse ja välimuse, pakendi ja markeerimise hindamisel väljutakse järgmisist nõudeist.

Näitajate nimetused	Karakteristika
Välimus	Koor sile või kergelt kortsuline, vigadeta, õhukene, paksu koorealuse kihita, kaetud õhukese limakorraga.
Maitse ja lõhn	Sellele juustuliigile iseloomulik terav, veidi ammoniagiline maitse ja lõhn.
Konsistents	Segu elastne, õrn, kogu juustumassis ühtlane.
Segu värvus	Valgest kuni nõrgalt-kollaseni, ühelaadne kogu massis.
Pilt	Läbilõikes on bakšteini ja tilsiti juustud pildiga, mis koosneb ovaalseist ebakorrapärase kujuga „aukudest“.

Bakšteini ja tilsiti juustu tuleb lasta müügile vähemalt 2-kuises valmimiseas.

Oma koostiselt peavad bakšteini ja tilsiti juust rahuldama nõudeid, mis on toodud tabelis 9.

Tabel 9.

Koosteosad (%/0-des)	Bakšteini				Tilsiti			
	50% ⁰ -lise rasvasisald.	45% ⁰ -lise rasvasisald.	40% ⁰ -lise rasvasisald.	30% ⁰ -lise rasvasisald.	50% ⁰ -lise rasvasisald.	45% ⁰ -lise rasvasisald.	40% ⁰ -lise rasvasisald.	30% ⁰ -lise rasvasisald.
Rasva kuivaines, vähemalt	50	45	40	30	50	45	40	30
Soola juustu kaalust . .	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4
Vett mitte üle	48	48	52	54	48	48	52	54

Märkus. Juustu kuivaines on lubatav rasvasisaldavuse kõrvalekaldumine vähenemise poole tabelis ettenähtust 1% võrra. Suuremal kui 1%-sel kõrvalekaldumisel vähenemise poole arvatakse juustud madalamasse rasvasisaldavuse klassi, kuna juustud alla 29% rasvasisaldavusega kuuluvad ümber töötamisele.

Bakšteini ja tilsiti juustud pakitakse puust taarasse (kastidesse), mis on varustatud sisemiste vaheseintega (pesadega). Ühte kasti mahutatakse 10—15 juustu.

Enne kasti asetamist pakitakse juustud puhtasse pakkepaberisse, või pärgamiini või ka kuivadesse lintjaisse puulaastudesse.

Bakšteini ja tilsiti juustu taara peab olema valmistatud kuivast puhtast puudust.

Lauad, mida tarvitatakse kasti valmistamiseks, peavad olema väliskülgedelt hõõveldatud.

Juustude pakkimine tooresse ja määrdundu taarasse on keelatud. Igase kasti paigutatakse üht liiki ja sorti, võrdse rasvasisaldavusega ning ligikaudselt võrdse valmimis-eaga juustud.

4. Šveitsi juustud ja nõukogude juust (väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist nr. 527-41). Oma suuruselt jagunevad šveitsi juustud:

- emmental,
- gruyère'i ja
- altai gruyère'i juustuks.

Nõukogude juust lastakse välja ühes suuruses.

Juustud jagunevad rasvasisaldavuselt:

- 50-lise rasvasisaldavusega juustudeks
- 45%⁰-lise

Organoleptilise hinde järgi jagunevad juustud sortidesse:

- ekstra 92—100 palli
- kõrgem 87— 91 "
- esimene 79— 86 "
- teine 70— 78 "

Suuruselt, vormilt ja kaalult peavad juustud vastama järgmisile nõudeile:

Juustu nimetus	Karakteristika
Emmentali	Madal silinder kergelt kumera külgpinnaga. Ülemine ja alumine pind võivad olla kummis. Juustu läbimõõt 70—90 sm, kõrgus 12—18 sm, kaal 50—100 kg.
Gruyère'i	Madal silinder kergelt kumera külgpinnaga. Ülemine ja alumine pind võivad olla kummis. Juustu läbimõõt 45—60 sm, kõrgus 10—15 sm, kaal 30—50 kg.
Altai gruyère'i	Madal silinder kergelt kumera külgpinnaga. Ülemine ja alumine pind võivad olla kummis. Juustu läbimõõt 30—40 sm, kõrgus 10—15 sm, kaal 12—20 kg.
Nõukogude	Täisnurkne tükk, kergelt mahalõigatud vertikaaltahkedega ning kumera külgpinnaga. Ülemine ja alumine pind võivad olla kergelt kummis. Tüki pikkus 48—50 sm, laius 18—20 sm, kõrgus 12—17 sm, kaal 12—18 kg.

Juustud tulevad müügil lasta vanuses:

- a) emmentali — vähemalt 6 kuud,
- b) gruyère'i, altai gruyère'i ja nõukogude — vähemalt 4 kuud.

Segu maitse, lõhna, konsistentsi, pildi, värvuse ning välimuse, pakendi ja markeerimise hindamisel väljutakse järgmisist nõudeist:

Näitajate nimetus	Karakteristika
Välimus	Šveitsi juustud. Koor tugev, vetruv, õhukene, krobeline, riidekoe jälgedega, kortsudeta ja vigadeta. Juustude pinnal on lubatav tugev kuiv valkjashalli värvi hallituse kord.
Maitse ja lõhn	Nõukogude juust. Koor sile, vetruv, kortsudeta ja vigadeta, õhukene, paksu koorealuse kihita, kaetud parafiiniga. Juustu pind või parafiin, millega juust kaetakse, tuleb värvida kollaseks.
Konsistents	Sellele juustuliigile omane puhas, kergelt magusa-võitu (vänge) maitse ja aroom, kõrvalmaitseta ja lõhnata.
Segu värvus	Segu elastne, ühtlane kogu juustumassis.
Pilt	Valgest kuni kollaseni, ühtlane kogu massis.
	Läbilõikes on šveitsi ja nõukogude juust pildiga, mis koosneb ümara ja ovaalse kujuga „aukudest“.

Oma koostiselt peavad juustud vastama nõudeile, mis toodud tabelis 10.

Tabel 10.

Koosteosad (0/0/0-des)	Šveitsi juust		Nõukogude juust	
	50% ⁰ -lise rasvasisaldavusega	45% ⁰ -lise rasvasisaldavusega	50% ⁰ -lise rasvasisaldavusega	45% ⁰ -lise rasvasisaldavusega
Rasva kuivaines vähemalt	50	45	50	45
Soola juustu kaalust	1—3	1—3	1—3	1—3
Niiskust mitte üle	42	42	44	44

Märkus. Juustu kuivaines on lubatav rasvasisaldavuse kõrvalekaldumine vähenemise poole tabelis ettenähtust 1% võrra. Suuremal kui 1%-lisel kõrvalekaldumisel vähenemise poole arvatakse juustud madalama rasvasisaldavuse klassi, kuna juustud alla 44%-lise rasvasisaldavusega kuuluvad ümbertöötamisele.

Šveitsi juustud pakitakse puust taarasse (sõrestikku); ühte kasti paigutatakse 2—3 emmentali ja 2—5 gruyère'i (ka altai gruyère'i) juustu.

Nõukogude juust pakitakse sisemiste vaheseintega varustatud kastidesse. Ühte kasti paigutatakse 2—4 juustu.

Šveitsi ja nõukogude juustude taara peab olema valmistatud kiivast, puhtast puitmaterjalist. Lauad, mida tarvitatakse kasti valmistamiseks, peavad olema välisküljest hõõveldatud. Juustu pakkimine toorresse ja määratud taarasse on keelatud. Igasse kasti või sõrestikku paigutatakse üht liiki ja sorti, võrdse rasvasisaldavusega ning ühtlase valmimis-eaga juustud. Šveitsi ja nõukogude juuste võib tarbimiskohtades esitada ekspertiisiks taarasse pakkimata.

5. Lambajuust (brõnsa) (väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 1907-42).

Lambajuust (brõnsa) jaguneb rasvasisaldavuselt:

- a) 45%⁰-liseks juustuks
- b) 40%⁰-liseks „
- c) 30%⁰-liseks „

Kvaliteedilt jaguneb lambajuust sortidesse:

- a) ekstra 92—100 palli
- b) kõrgem 87—91 „
- c) esimene 77—86 „

Organoleptiliste näitajate järgi peab valminud lambajuust (brõnsa) rahuldama järgmisi nõudeid:

Näitajad	Karakteristika
Välimus	Lambajuustu pind puhas, limata ja kooreta; värvuselt ei tohi erineda segu värvusest läbilõikes.
Lõhn ja maitse	Puhas, paras soolane hapupiima maitse, lambajuustule mitte omaste kõrvalmaitse- ja lõhnata.
Konsistents	Õrn, sidus, kergelt murduv, kuid mittepehenev.
Segu värvus	Valge või nõrgalt kollakas, ühtlane kogu tükis.
Pilt	Pilt puudub, on lubatav vähene „augukeste“ või õõnete arv.

Füüsikalise-keemilistelt näitajatelt peab lambajuust rahuldama nõudeid, mis näidatud tabelis 11.

Tabel 11.

Näitajad (%/0/0-des)	Lambajuustu liik		
	45% ₀ -line	40% ₀ -line	30% ₀ -line
Vett mitte üle	54	55	57
Rasva kuivaines vähemalt	45	40	30
Söögisoola juustu kaalust	6—8	6—8	6—8
Tükkide vorm, suurus ja kaal	Tükid täisnurksed või diagonaalselt lõigatud; suurus: pikkus 10—15 sm, kõrgus 7—10 sm, tüki kaal 0,6—1,5 kg.		

Märkus. Lambajuustu kuivaines on lubatav rasvasisaldavuse kõrvalekaldumine vähenemise poole tabelis ettenähtust 2% võrra. Suuremal kõrvalekaldumisel vähenemise poole arvatakse lambajuust kõrgema rasvasisaldavuse grupist järgmisesse madalamasse gruppi, kuna juust alla 28%-lise rasvasisaldavusega kuulub ümbertöötamisele.

Lambajuust pakitakse tugevaise puhtaise tihkeisse soolveekindlasse tünnesse, mis on valmistatud kuivast ja määrdimata puidust, mis ei mõjusta lambajuustu kvaliteeti.

6. Lõssipulber (väljavõtted Üleliidulistest tehnilistest tingimustest nr. 33).

Lõssi pulber jaguneb: a) valmistusviisilt kahte liiki: pihustatud ja kelme- (valts-) lõssipulbriks; b) kvaliteedi tunnuste järgi kahte sorti: kõrgem sort ja esimene sort.

Lõssipulber peab rahuldama järgmisi nõudeid:

a) Keemiliste näitajate järgi

Näitajad	Hermeetilises pakendis	Mitte-hermeetilises pakendis
Vett (%/o %/o), mitte üle	4	7
Rasva (%/o %/o)	1,2	1,2
Lõssi pulbri redutseeritud happesus °T järgi, mitte üle	21	23
Lahustatavus — ümberarvestatult kuivainele (%/o%):		
a) pihustatud piimal vees 70° juures:		
kõrgemal sordil vähemalt	98	98
esimesel „ „	93	93
b) kelme- (valts-) piimal vees 75° juures		
kõrgemal sordil vähemalt	83	83
esimesel „ „	75	75

Ühele kilole lõssipulbrile lubatav inglistina sisaldus ei tohi ületada 100 milligrammi. Ühele kilole lõssipulbrile lubatav vase sisaldus ei tohi ületada 8 milligrammi. Lõssipulbris seatina sisaldust ei lubata.

b) Bakterioloogiliste näitajate järgi

Üldine pisilaste hulk ühes grammis lõssipulbris ei tohi ületada: kõrgemas sordis 50 000, esimest sorti pihustatud piimas 300 000 ja kelme- (valts-) piimas 100 000. Lõssipulber ei tohi sisaldada patogeenseid mikroorganisme.

c) Organoleptiliste näitajate järgi

Näitajad	Kõrgem sort	Esimene sort
Maitse ja lõhn nii kuivas kui ka redutseeritud olekus.	Pihustatud lõssil — magusavõitu, puhas, värskele pastööritud lõssile omane ning kelme (valts) lõssil — ülepastööritud (keedetud) lõssile omane kõrvalmaitseta ja lõhnata.	Pihustatud lõssil — magusavõitu pastööritud lõssile omane ja kelme- (valts-) lõssil ülepastööritud (keedetud) piimale omane. Lubatav on pihustatud lõssil ka seiskunud ning kerge sööda kõrvalmaitse ja ka ülepastööritud piima kõrvalmaitse ning kelme- (valts-) lõssil kerge pastööritud piima maitse.
Füüsiline seisukord.	Nii pihustatud kui ka kelme- (valts-) lõssipulber ei tohi sisaldada tihkeid kamakaid. Lubatav on pulbris üksikute tumedavärviliste terakeste esinemine.	Nii pihustatud kui ka kelme- (valts-) lõssi pulber võib sisaldada tihkeid kamakaid ning vähest arvu tumedavärvilisi terakesi.
Värvus.	Valge, väga nõrga kreemi varjundiga.	Valge, väga nõrga kreemi varjundiga.

Tünni maht kilodes	V i t s a d e a r v	
	p u u s t	r a u a s t
100	12	4
50	8	4

Enne täitmist kondenseeritud lõssiga tuleb tünni tingimata emaaleerida kaseinemailiga.

Kondenseeritud lõssiga täidetakse tünnid kõigil juhtudel ääreni, jätmata õhuruumi. Ava, mille kaudu piim valatakse, suletakse hermeetiliselt puust korgiga ning kaetakse plekkplaadiga.

Kondenseeritud lõss, mis on määratud vahenditaks tarvitamiseks toiduks, pakitakse hermeetilisesse taarasse: plekk-, klaas- või portselan-purkidesse.

Neil juhtudel toimetatakse kondenseeritud lõssi fastsineerimist, pakkimist ja markeerimist, silmas pidades Üleliidulise Riikliku Standardi nõudeid konservide pakendite alal (Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi Üleliiduline Standard 8272/226).

8. Kohupiim lehma piimast (väljavõte Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi Standardi nõudeist 47).

Olenevalt lähtetoorainest ning ümbertöötamise viisist jaguneb kohupiim järgmistesse liikidesse:

- täispiima kohupiim: a) pastööritud, täis- või normaliseeritud piimast,
 b) pastöörimata, täis- või normaliseeritud piimast;
 lõssi kohupiim: a) pastööritud lõssist, b) pastöörimata lõssist.

Keemilistest ja organoleptilistest näitajatest sõltuvalt jaguneb kohupiim sortidesse:

kõrgem sort	90—100 palli
esimene „	80—89 „
teine „	70—79 „

Kohupiim peab rahuldama järgmisi nõudeid (tabel 13).

a) Keemiliste näitajate järgi

Tabel 13.

N ä i t a j a d	Täispiima kohupiim			Lõssi kohupiim		
	Kõrgem sort	Esimene sort	Teine sort	Esimene sort	Teine sort	Kolmas sort
Rasva (0/0) vähemalt .	18	18	18	—	—	—
Vett (0/0) mitte üle .	65	65	65	80	80	80
Happesus °T järgi mitte üle	200	220	240	220	260	300

b) Organoleptiliste näitajate järgi

Maitse ja lõhn	Puhas, õrn hapupiima maitse ja lõhn, liigse happeseta, kõrvalmaitseta ja lõhnata.
Konsistents	Õrn, ühtlane, mittepuudenev ja mitteteraline.
Värvus	Lõssi kohupiim — valgest õrnkollaseni, täispiima kohupiim — valgest kreemini; ühtlane kogu massis, kõrvalvarjunditeta.

Kohupiim pakitakse puhtaisse, hästi aurutatud tüvikoonusekujulisesse püttidesse, mis laienevad põhjast kaane suunas. Pütid kui ka kaaned valmistatakse tihkest materjalist, mis ei kahjusta toote kvaliteeti.

Pütt täidetakse kohupiimaga servani, kaetakse pärgamiiniga või värvitu tsellofaaniga ning suletakse tihedalt raudvitsaga kindlustatud kaanega, mis omakorda naeltega püti seinte külge kinnitatakse.

Lubatud on ka kaane kinnitamine püti uurdesse, jättes kohupiima pärgamiini või tsellofaaniga katmata.

9. Toitkaseiin — meditsiiniliste piimapreparaatide jaoks. (Väljavõte NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomisariaadi tehnilistest nõuetest 251-45).

Olenevalt sadestusviisist eritatakse 2 liiki toitkaseiini:

- 1) happe-toitkaseiin — rasvata, mida valmistatakse jugastus- (ejektor-) või terastusviisil;
- 2) laabi-toitkaseiin — poolrasvane, mida valmistatakse tavalisel või jugastusviisil.

Organoleptiliste, keemiliste ja bakterioloogiliste näitajate järgi peab toitkaseiin vastama järgmistele nõuetele:

a) Organoleptiliste ja füüsikaliste näitajate järgi

Värvus	Valge või helekollane, massis ühtlane. Kõrbenud terakeste esinemine pole lubatud.
Välimus ja tera struktuur	Tera suurus maksimaal-läbimõõdus mitte üle 5 millim. Tera pind puhas, sulamata.
Puhtus	Loomulik (mehaanilise mustuseta ja konservaineteta).
Lõhn	Puudub.

b) Keemiliste näitajate järgi

Näitajad	Happe-toitkaseiin	Laabi-toitkaseiin
Vett (%/%) mitte üle . . .	12,0	12,0
Rasva (%/%) mitte üle . . .	1,7	4,0—6,0
Tuhka (%/%) mitte üle . . .	3,0	6,0—8,5
Happesus °T järgi mitte üle	60	50
Lahustatavus	Sette maht 1,5%-lises ammoniaagi lahuses ei tohi ületada 0,5 ml ühe grammi kaseiini kohta.	Sette maht 3%-lises booraksi lahuses ei tohi ületada 1,0 ml ühe grammi kaseiini kohta.
Roiskumisproov	Proov ei tohi anda roiskumise lõhna enne 48 tunni möödumist.	

c) Bakterioloogiliste näitajate järgi

Toitkaseiin ei tohi sisaldada patogeenseid mikroorganisme ning soole baktereid (Bact. Coli).

Toitkaseiin pakitakse puhtaisse tihkeisse kahekordseisse kottidesse (sisemine kott bjassist või muust tihkest valgest riidest) või tihkeisse 50-kilolise mahuga tünnidesse (kasest, haavast, kuusest, vineerist).

10. Sulatatud juust ja sulatatud puuviljajuust.

(Väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 350).

Sulatatud juust kui ka sulatatud puuviljajuust valmistatakse kohupiimast, sõiramassist, laabijuustudest, lamba- ning muudest juustudest nende vastava ümbertöötamise teel, lisandades soodat, dinaatriumfosfaati, koorevõid, suhkrut, kuivatatud puuvilja (rosinaid, kuivatatud aprikoose, sukaati) ja vürtse (kõõmneid, aniisi, paprikat, türgipipart ja aromaatset pipart).

Klassifikatsioon valmistamisviisi järgi

Liik	Tüüp	Kategooria
1. Sulatatud juust	1. Rasvane 2. Poolrasvane	1. Kõõmne 2. Pipra 3. Aniisi
2. Sulatatud puuvilja juust	Rasvane	1. Sukaadi 2. Puuvilja-marja
Sortide järgi:		
esimene	87—100 palli	
teine	75—86 „	

Sulatatud juust kui ka sulatatud puuviljajuust peavad rahuldama järgmisi nõudeid:

a) Füüsikalise-keemiliste näitajate järgi

Näitajad	Sulatatud juust	Sulatatud puuviljajuust
Rasva kuivaines (0/00) vähemalt:		
poolrasvastel	6	—
rasvastel	12	12
Happesus °T järgi mitte üle	250	250
Vett (0/00) mitte üle	60	60
Suhkrut (0/00) vähemalt	—	14
Kuivatatud puuvilja (0/00) vähemalt	—	5
Soola (0/00) mitte üle	3	—

Märkus. Veesisaldavuse kõrvalekaldumine suurenemise poole on lubatud kuni 2%, kuid mitte enam kui 20% kogu juustude partiist.

b) Organoleptiliste näitajate järgi

Näitajad	Sulatatud juust	Sulatatud puuviljajuust
Maitse ja lõhn	Puhas, pisut terav, lisandatud vürtsidele omase aroomiga.	Puhas, magushapu aroomiga, mis omane juurde lisatud kuivatatud puuviljale.
Konsistents	Segu peab olema õrn, sidus, teradeta, mitte kuiv, mitte määrdiv, vaba kohupiima sulamata valgu osakesetest.	Sama.
Pilt	Sulatatud juustul ning sulatatud puuviljajuustul võib esineda piiratud arvul „auke“.	Puuviljajuustusse segatud kuivatatud puuvili peab olema kogu juustumassis ühtlaselt jaotatud.
Välimus	Täiesti ilma kooreta; pind sile, pragudeta ning lohkudeta. Vormilt lõigatud äärttega täisnurkne tükk või silinder.	
Värvus	Õlgkollane.	

Sulatatud juustu kui ka sulatatud puuviljajuustu turustatakse 1-, 3- ja 5-kilolistes tükkides. Kõik juustud pakitakse pärgamiini, mis on igast küljest tihedasti litsutud juustu pinna vastu. Peale jahutamist pakitakse juustud omakorda kastidesse, igasse netokaaluga kuni 30 kilo.

11. Koore-, piima-, plombjäär-, puuvilja- ja marja- aromaatileine jäätis

(Väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 119—41).

Olenevalt koostisest ning segusse lisatud maitse ja aromaatilistest ainetest jaguneb jäätis järgmistesse liikidesse:

Koorejäätis. Koore, koore-vanilli, koore-šokolaadi, koore-pähkli, koore-mandli, koore-kohvi, koore-kreembrülee, koore-sukaadi, koore-karamelli, koore-idapärane, koore-aedmaasika, koore-vaarika, koore-kirsi, koore-sidrunitaroomiline, koore-aedmaasikaaroomiline, koore-kirsitaroomiline jne. jäätised, mis valmistatakse vastavate maitseainete, essentside ja aromaatiliste õlide juurdelisamisel.

Piimajäätis. Piima-, piima-vanilli, piima-šokolaadi, piimapähkli, piima-mandli, piima-kohvi, piima-kreembrülee, piima-aedmaasika, piima-vaarika, piima-kirsi, piima-sidrunitaroomiline, piima-aedmaasikaaroomiline, piima-kirsitaroomiline jne. jäätis, mis valmistatakse vastavate maitseainete, essentside ja aromaatiliste õlide juurdelisamisel.

Plombjäärjäätis. Plombjäär-koore, plombjäär-šokolaadi, plombjäär-pähkli, plombjäär-mandli, plombjäär-kreembrülee, plombjäär-sukaadi, plombjäär-kohvi, plombjäär-rosina, plombjäär-aedmaasika, plombjäär-vaarika, plombjäär-kirsi jms. jäätised valmistatakse vastavate maitseainete, puuvilja, marjade, nende mahlade ja püreede juurdelisamisel.

Puuvilja-marjajäätis. Aedmaasika-, kirsi-, õuna-, aprikoosi-, sidruni- jne. jäätised valmistatakse puuviljadest ja marjadest ning nende mahladest ja püreest.

Aromaatileine jäätis. Sidruniaroomiline, kirsiaroomiline jne. jäätis valmistatakse toitessentside ja õlide abil.

Organoleptiliste näitajate järgi peab jäätis rahuldama järgmisi nõudeid.

Jäätise värvus peab olema ühtlane, iseloomulik antud jäätiseliigile.

Jäätises, mis on valmistatud tervete puuviljade, marjade, pähklite ning nende tükikeste kasutamisega, on lubatav ebaühtlane värvus, mis on tingitud pähklite, marjade ja puuviljade tükikeste sisalduvusest. Jäätise maitse ja aroom peavad vastama antud jäätiseliigile.

Jäätises pole lubatud: soolane, metalli, hallituse, roiskumise, hapuks läinud, kõrbenud, mõru, süüda ning muud kõrvalmaitset ja lõhnad, samuti ka mehaaniline mustus. Jäätise struktuur ja konsistents peab olema õrn, ühtlane kogu massis, ilma tunduva jää ja stabilisaatorite kamakate kõrvalmaitseta.

Lubatav pole jäätises samuti veniv, helbetaoline, hüübjas ja teraline konsistents.

Keemiliselt koostiselt peab jäätis rahuldama järgmisi nõudeid, mis näidatud tabelis 14.

Tabel 14.

N ä i t a j a d	J ä ä t i s t e l i i g i t u s							
	Kooresäätis		Piimajäätis		Plombjäärjäätis		Puuvilja-marjajäätis	Aromaatileine jäätis
	Koore, koore-vanilli, šokolaadi, pähkli jne.	puuvilja	piima, piima-vanilli, šokolaadi, pähkli jne.	puuvilja, marja	koore, šokolaadi, sukaadi rosinatega, kohvi, kreem-brülee	puuvilja-marja	vaarika, aedmaasika, kirsi jne.	sidruni-, kirsiaroomiline jne.
Rasva (0/0/0) vähemalt	10	8	3,5	2,8	15	12	—	—
Peedisuhkrut (0/0/0) vähemalt	12	14	15	16	14	16	27	25
Kuivaine koguhulk (0/0/0) vähemalt	32	32	29	29	30	38	30	25
Happesus °T järgi mitte üle	22	50	22	50	22	50	70	70

Jäätis pakitakse tinutatud või erilise toidulakiga kaetud metall- kui ka paberkastidesse.

12. Albumiin-piimatooted.

(Väljavõte Üleliidulistest tehnilistest nõudeist nr. 24).

Olenevalt valmistusviisist liigitatakse albumiin-piima tooted järgmiselt:

Liik	Tüüp	Kategooria
Albumiinkohupiim	—	—
Albumiinpiim	Rasvane Rasvata	{ Tavaline { Magus { Magusad { Šokolaadi { Sukaadi { Magusad
Albumiin-sõirad	Rasvased Rasvata	

Keemiliselt koostiselt peavad albumiintooted rahuldama nõudeid, mis toodud tabelis 15.

Tabel 15.

Albumiin-piimatoodete keemiline koostis.

Toote nimetus	Rasva (0/0 ⁰ /o) vähemalt	Happesus o T järgi mitte üle	Peedi suhk- rut (0/0 ⁰ /o) vähemalt	Vett (0/0 ⁰ /o) mitte üle	Temperatuur (C ^o järgi) mitte üle
1. Albumiinkohupiim	—	140	—	74	+10
2. Albumiinpiim, rasvane	3,2	120	—	82	+10
3. Albumiinpiim, rasvane, magus	3,2	120	10	80	+10
4. Albumiinpiim, rasvata	—	120	—	82	+10
5. Albumiinpiim, rasvata, magus	—	120	10	80	+10
6. Albumiinsõirad, rasvased, magusad	20	120	25	50	+10
7. Albumiinsõirad, rasvased, magusad — šokolaadiga	20	120	25	50	+10
8. Albumiinsõirad, rasvased, magusad, — sukadiga	20	120	25	50	+10
9. Albumiinsõirad, rasvata — magusad	—	120	20	55	+10

Organoleptilistelt näitajatelt peavad albumiin-piimatooted rahuldama järgmisi nõudeid:

Albumiinpiima maitse ja lõhn — suud pisut kokkutõmbav hapupiima maitse, meeldiv, värskendav, spetsiifilise albumiini kõrvalmaitsega, tootele mitteomaste kõrvalmaitsete ja lõhnadeta; magusal — parasmagus;

albumiinkohupiimal — albumiinile omase hapupiima kõrvalmaitsega, tootele mitteomaste kõrvalmaitsete ja lõhnadeta;

albumiinsõiradel — piimhappe maitse, meeldiv, vähese albumiini kõrvalmaitsega, parasmagus, (šokolaadiga sõiradel — kakaole omase kõrvalmaitsega).

Konsistents ja välimus: rasvata albumiinpiimal konsistents jahune, kõvade valguterakeste tunduva sisaldavusega; rasvasel albumiinpiimal — kolmekihiline: 1) valgu heljund, 2) valguvaese peti sete ja 3) rasva sete;

albumiinkohupiimal — jahune, tugevalt teraline;

albumiinsõiradel — sulatatud või teraline konsistents — meeldivalt sulav.

Värvus ühtlane, nõrgalt hallikas; sukaatsõiradel — kollakaskreem.

Šokolaadisõiradel — šokolaadi-kohupiima tooteile omane.

Albumiinpiimale igasuguste värv- ja konservainete lisamine on keelatud.

Lubatud kõrvalekaldumine kaalust (mahust) on piimal: 250 sm³-mahulistes pudelites $\pm 5\%$, 500 sm³-mahulistes pudelites $\pm 3\%$; sõiradel: 100-grammilistes pakendites $\pm 5\%$, 250-grammilistes pakendites $\pm 3\%$.

Vahenditult toiduks määratud albumiintooteid ei lasta müügile, kui need ei vasta käesolevatele ajutiste tingimuste nõuetele.

Albumiintooted lastakse müügile:

a) piim — 250 ja 500 sm³-mahulistes pudelites, mis vastavad Üleliidulise Riikliku Standardi nõudeile ja on tihedalt suletud metallist või papist kapslitega või neid asendavate vahenditega;

b) sõirad — pakitult pärgamenti, pärgamiini, tsellofaani või muusse pakendisse, mis ei kahjusta nende kvaliteeti ning on lubatud Tervishoiu Ministeeriumi poolt. Ülaltähendatud pakendis sõirad lastakse müügile puitlaastudest punutud korvides, kohupiim aga Üleliidulise Riikliku Standardi 4750 nõudeile vastavais püttides.

13. Tehniline kaseiin.

(Väljavõte Üleliidulisest Riiklikust Standardist 1211—41).

Olenevalt tootmisviisist jaguneb tehniline kaseiin kahte liiki:

- 1) laabikaseiin ja
- 2) happekaseiin.

Iga liik jaguneb omakorda nelja sorti: kõrgem, esimene, teine, kolmas. Füüsikaliste näitajate järgi peab tehniline kaseiin, nii laabi- kui happe-, vastama tabelis 16 näidatud nõudeile.

Tabel 16.

Näitajad	Kõrgem sort	Esimene sort	Teine sort	Kolmas sort
Värvus	Valge või helekrem, ühtlane kogu massis.	Valge või helekollane, ühtlane kogu massis.	Helekollane ebaühtlane või kollane ühtlane. Kogu massis võib esineda mitte üle 15% tumekollaseid terasid.	Tumekollane, ebaühtlane. Kogu massis võib esineda mitte üle 15% pruune terasid.
Välimus	Kuiv, tihke või urbne mitmekujuline tera.			
	Liibunud terakete kambakesed pole lubatavad.	On lubatud liibunud terakete kambakesed läbimõõdus mitte üle 5 mm.	On lubatud liibunud terakete kambakesed läbimõõdus mitte üle 10 mm.	
Tera suurus	Maksimaalses läbimõõdus mitte üle 5 mm.		Maksimaalses läbimõõdus mitte üle 10 mm.	
Tera struktuur	Ühtlane		Lubatav ebaühtlus mitte üle 30% kogu massist.	Ebaühtlane.
Puhtus	Mehaanilise mustuseta		On lubatav tähtsusetu prügisus.	

Tehniliste näitajate järgi peab tehniline kaseiin vastama tabelis 17 toodud nõudeile.

Tabel 17.

Näitajad	Laabikaseiin				Happekaseiin			
	Kõrgem sort	Esimene sort	Teine sort	Kolmas sort	Kõrgem sort	Esimene sort	Teine sort	Kolmas sort
Vett (°/°/°) mitte üle .	12	12	12	12	12	12	12	12
Rasva (°/°/°) mitte üle .	1,5	1,5	2,5	3,0	1,5	1,5	2,5	3,0
Tuhka (°/°/°) mitte üle .	7—8,5	7—8,5	6—6,9	4—5,9	2,5	3,0	4,0	4,0
Happesus °T järgi mitte üle	50	70	120	160	60	100	150	200
Lahustatavus (lahu tsentrifuugimisel): Sette maht milligrammides ühe gr kaseiini kohta mitte üle	0,60	1,00	2,00	3,00	0,30	0,5	1,0	1,5

- Märkus: 1. Laabikaseiini lahustatavuse määramiseks tarvitatakse 1,5% list ammoniaagi vesilahust; happekaseiini lahustatavuse määramiseks tarvitatakse booraksi vesilahust.
2. Tekstiiltööstusele määratud kaseiini lahustatavus peab olema täielik; booraksi vesilahuses (20,833 grammi booraksit ühele l veele) peab kaseiin moodustama ühtlase lahuse, mis ei sisalda kõvu lahustamatuid osakesi.
3. Kokkuleppel tarbijatega on lubatav tehnilise kaseiini konservimine: (nii tootmis- kui ka hoiuprotsessis) hüdrosulfitiga, bisulfitiga ja muude konservainetega.

Tehnilise kaseiini pakkimine peab toimuma:

a) puhtaisse seest hõõveldatud tihedalt kokkulöödud kastidesse, mahuga mitte üle 100 kg;

b) puhtaisse hõõveldatud hästi kokkupandud laud- või vineertünnidesse, mis on varustatud raud- või puuvitstega, mahuga mitte üle 100 kg; kaseiini netokaal peab partii kõigis kastides või tünnides olema ühtlane ning väljendatud tervetes ühikutes (kg-des);

c) tihedaisse lõuend- või džuutkottidesse, netokaaluga 50—60 kg. Lubatav on tarvitada ka puhast tagasisaadetavat taarat, mis on sanitaarselt töödeldud.

Tehnilise kaseiini pakkimiseks tarvitavad kastid ja tünnid valmistatakse tervest kuivast puidust.

Et tööstuse poolt valmistatud tooted vastaksid ülesseatud standardile ja üleliidulistele tehnilistele nõuetele, tuleb tootmist organiseerida ranges kooskõlas tehnoloogiliste juhenditega. Juhul, kui tööstuses need juhendid puuduvad, tuleb neid nõutada rajooni võitööstuse valitsuselt või trustilt.

Peab tähendama, et kehtestatud standardidest, üleliidulistest tehnilistest nõuetest, retseptuurist ja juhenditest kinnipidamine on tööstuse tehnoloogilise distsipliini oluline külg.

Toodangu kvaliteet.

Toodangu kvaliteet on tähtsaimaks või- ja juustutööstuse töönäitajaks. Toodangu kvaliteedi hindamist sajapallise süsteemi järgi ning piimasaaduste kontrolli teostab Riiklik Piimandusinspektsioon toodete üleandmisel baasi. Hindamise tulemused näidatakse tõendites (sertifikaatides) iga partii kohta eraldi. Nende tõendite (sertifikaatide) alusel peab tööstuse juhataja alaliselt jälgima toodetud ja baasile üleantud saaduste kvaliteeti. Nendesamade tõendite (sertifikaatide) alusel arvestatakse kooskõlas kehtivate määrustega kvaliteedi preemiad insener-tehnilisele personalile, meistritele ja tootmistööliste.

Toodangu kõrge kvaliteet sõltub mitte ainult meistri ja tootmistööliste tööoskusest, vaid ka saadava tooraine kvaliteedist, selle õigeaegsusest ja hoolikast ümbertöötamisest nii piimakogumispunktides kui ka koorimisosakondades, samuti ka kiirest piima ja koore kohaleveost tööstusse. Sellepärast peab tööstuse juhataja pöörama erilist tähelepanu

üksik-piimatoojate ja kolhoosifarmidelt saadava piima puhtusele, kindlustades igati piima vastuvõtmise ja hoidmise sanitaar-hügieeniliste tingimuste sissejuurdumist.

Piim võib rikkemata säilida ainult lühikest aega peale lüpsmist. Et piima säilimisaega pikendada, tuleb teda kiiresti jahutada kuni 4—6°. Piima ümbertöötamisel, koorimisosakondades, samuti ka piima vedudel tuleb jälgida, et piim ja koor kiirelt, igasuguse viivitusega ja väheste ümberkallamistega uutesse nõudesse tootmisprotsessi ühest järgust teise üle läheks ning et piim transpordi ootel ei jääks jahutamata. Piima ja koore vedu tuleb korraldada nii, et nad teel olles suvel ei kuumeneks ega hapneks, talvel aga ei külmuks.

Piima töötlemise, hoiu ja veo määrused on toodud eri juhendites. Need juhendid peab juhataja hoolikalt tundma õppima ning ühiselt kogu tootmiskollektiiviga kindlustama valmistatavate toodete kõrget kvaliteeti.

Kogutoodang.

Tööstuse tootmisplaan koostatakse mitte üksnes toodangu liikide, vaid ka kogutoodangu järgi 1926/27. a. püsivhindades.

Kogutoodangusse arvatakse:

- 1) kogu piimasaaduste toodang, välja arvatud praak ja tooted, mis samas tööstuses teiskordselt ümber töötatakse;
- 2) vadak, pett ja lõss — nii müüdnud kui ka sigade söötmiseks antud;
- 3) piimatoojaile tagastatud atsodofiilne vadak ja atsidofiilne lõss;
- 4) piimatoojaile tagastatud lõssi ja peti pastöörimise väärtus;
- 5) kuivatatud kartul;
- 6) tööstuses toodetud seep, soolhape ja teised tooted;
- 7) kõik majanduslikul teel (tööstuse töötasufondi arvel) varutud küttepuid, turvas ning teised kütuseliigid kui ka tarbepuit;
- 8) kõik tööstuse tünni-töökodades valmistatud taara.

Kogutoodang kalkuleeritakse püsivhindades tööstuse kõigi harude kohta, et väljendada kogu toodangu maht ühe näitaja abil.

TOOTMISKONTROLL.

Tootmiskontrolli alla kuuluvad: kogu piimatoojatelt laekuv piim, või, lambajuust (brõnsa) ning muud tooted, piima vastuvõtjate, piima vastuvõtu punktide, koorimisosakondade ning oma tööstuse enda töö.

Tootmiskontrolli ülesandeks on:

- 1) määrata nende saaduste tegelik rasvasisaldavus ja kaal, mis kuuluvad arvestamisele piimamüügikohustuse täitmise kohta iga üksiku piimatooja poolt;
- 2) kindlustada õiglane tasu üleantud toodete eest;
- 3) kindlaks määrata sissetulekuna arvestatav rasvaühikute kogus;
- 4) kindlustada piima ratsionaalne ümbertöötamine tooteiks, mis oma koostiselt vastaksid määratud sortidele, oleksid kõrge kvaliteediga ja standardsusega;
- 5) likvideerida kõik toorainete ülenormatiivsed kaod ümbertöötamisel ja transportimisel.

Tootmiskontrolli teostab tööstuse laboratoorium selleks antud erijuhendite alusel. Toorainete, materjalide ning toodete analüüside tulemused registreeritakse laborandi raamatus; need andmed on ka põhi- listeks näitajateks tootmisarvestusis.

Tootmiskontrolli katkestamatuks teostamiseks peab tööstuse juhataja kindlustama laboratooriumile normaalsed töötingimused, komplekteerides sellele vajaliku kaadri ja varustades seda tarviliku koguse reaktiivide, aparaatide ning vastava dokumentatsiooniga.

Piimatoojatelt laekuva piima kontroll.

Piimamüügikohustus antakse igale piimatoojale kätte ümberarvestatuna oblastite; kraide ning vabariikide kohta kindlaksmääratud põhi-rasvasisaldavusele. Piima tegeliku rasvasisaldavuse ümberarvestuse hõlbustamiseks põhi-rasvasisaldavusele kasutatakse erilisi tabeleid.

Rasvasisaldavuse analüüse ning ümberarvestamist põhi-rasvasisaldavusele teostab tööstuse laboratoorium sovhoosideit ja kolhoosidelt sissetulnud piima kohta igal piima vastuvõtul, teistelt piimatootjailt laekunud piima kohta kord dekaadis.

Tööstuse juhataja on kohustatud alaliselt jälgima, et piimaproovide võtmine analüüsideks toimuks õigesti ja õigeaegselt, et neid proove säilitataks ja hoitaks õigesti, et piima analüüse toimetataks õigesti;

et neid kaalutakse täpselt ning et kaalumise ja analüüside tulemused kantaks piimatoojate arvestusraamatuisse, piima vastuvõtu kviitungeile kui ka tööstuse vastuvõtudokumentidesse täpselt.

Kaebuste korral piima vastuvõtjate ebaõiglase tegevuse kui ka laborantide ebatäpse töö kohta peab tööstuse juhataja need kaebused läbi vaatama kahe päeva jooksul.

Tööstuse töötajate suhtes, kes on süüdi valesti arvestamises ning piimatoojate petmises kui ka rasvaprotsendi määramise eeskirjade rikkumises, tuleb tööstuse juhatajal võtta tarvitusele karistusabinõud, tarbekorral neid töölt vabandades ning kohtu alla andes.

Sovhoosidelt, kolhoosidelt, kolhoosnikult, üksiktalunikelt, töölisilt ja teenistujailt vastuvõetud piima keskmise rasvasisaldavuse määramiseks proovide võtmise, nende konservimise ja hoidmise juhised on toodud selle raamtu lisas.

Piimakogujate ja piima vastuvõtu punktide tegevuse kontroll.

Iga piimakogujailt saabuv piimasaadetis hinnatakse maitset ja puh-
tuselt, kaalutakse ning sellelt võetakse keskmine proov rasvasisaldavuse määramiseks. Piima kaal märgitakse vastuvõtupäevaraamatuisse nr. 2 ja 2a, samuti ka piima vastuvõtu punkti isiklikku arvesse. Kõik punktilt vastuvõetud piim saadetakse koorimisosakonda (või otse töös-
tusse).

Iga piimasaadetis transporditakse punktist plommitud nõudes koos seatud vormi kohase saatelehega. Juhul, kui piim tuuakse koorimisosakonda isiku poolt, kes punkti töö eest vastutab, siis nõusid ei plommita.

Piima saatmise eest vastutava isiku poolt allakirjutatud saatelehes näidatakse iga saadetise kohtade arv ning piima kogus liitrites või kilodes. Iga punktist koorimisosakonda saabunud piimasaadetis kaalutakse, analüüsitakse rasvasisaldavuse poolest ja sorteeritakse kvaliteedi ning happesuse järgi. Punkti poolt saadetud piima kaal ja rasvasisaldavus peavad täpselt vastama koorimisosakonnas vastuvõetud piima kaalule ning rasvasisaldavusele. Lahkumineku korral tuleb viivitamata selgitada põhjused ning kõrvaldada selliste nähtuste kordumine tulevikus.

Iga kuu lõpul teeb arvepidaja või laborant kokkuvõtted:

1) punkti saabunud piima ning rasvaühikute koguste kohta — vastu-
võtupäevaraamatute ja väljamakselehtede alusel;

2) koorimisosakonna poolt piima vastuvõtu punktilt saadud piima (ning selles sisalduva rasva) koguste kohta — saatelehtede ja isiklike arvete sissekannete alusel.

Nende andmete alusel koostab tööstuse raamatupidamine kontrollaruande arvete õiendamiseks piima vastuvõtu punktidega ning arvestab välja iga üksiku piimakoguja ja piima vastuvõtu punkti kohta puudujäägid ning ülejäägid.

Kehtivate normide kohaselt ei tohi piima kadu piima vastuvõtu punktis ületada 0,2%. Kõik seda normi ületavad kaod tulevad panna süüdlaste arvele, neilt piima kao väärtust turuhindades sisse nõudes.

Koorimisosakondade kontroll.

Igalt koorimisosakonda saabunud piimasaadetiselt võetakse keskmine proov rasvasisaldavuse analüüsi tegemiseks. Kaalumiste ning analüüside tulemused märgitakse piima vastuvõtu punkti saatelehele, millele koorimisosakonna juhataja oma allkirja annab. Vastuvõetud piima kogus kantakse isiklikku arvesse.

Piima koorimisel saadud koor kaalutakse, määratakse kindlaks tema rasvasisaldavus ning saadetakse koos koorimisosakonna saatelehega tööstusse plommitud nõudes. Koorimisel saadud lõss tagastatakse piima üleandjaile järgmiste normide ulatuses:¹

	Võitööstustes
Kolhoosidele	} 50% üleantud piima kogusest
Üksiküleandjaile (üksiktalunikele ja kolhoosnikuile)	
Piima- ja lihaloomakasvatuse sovhoosidele ning suhkrupeedi kasvatuse sovhoosidele	70% üleantud piima kogusest
Teistele sovhoosidele	Kogu lõss

Täispiima, hapukoort ning kohupiima tootvad tööstused kui ka kondenseeritud piima tööstused lõssi ei tagasta.

Ülejäänud osa lõssist kuulub ümbertöötamisele. Kogu lõssist valmistatud toodang (välja arvatud see osa, mis on realiseeritud müügikorralduste alusel) saadetakse tööstusele vastavate kaubasaatelehtedega.

Koorimisosakondadest saadud koore kaal näidatakse kaubasaatelehtedes; sealsamas näidatakse ka koore sisalduva rasva kaal.

Ärasaadetava koore kohta annab koorimisosakonna juhataja oma allkirja kaubasaatelehele. Vastuvõetud koore ja selles sisalduva rasva kaal kantakse samuti tööstuse tootmispävaraamatusse. Samas korras kaalu järgi võetakse vastu ka muud osakondadest saabunud tooted.

Iga kuu lõpul saadab koorimisosakond tööstusele oma tootmisaruande koos kaubasaatelehtede algeksemplaridega kogu tööstusele üleantud toodangu kohta. Aruandele lisatakse juurde ka kõik kohapeal realiseeritud toodangu müügikorraldused ning teised tõendavad dokumendid.

Üldine tooraine ning rasva kadu ei tohi koorimisosakondades ületada kehtivaid norme. Norme ületavate kadude põhjused tuleb selgitada ning kuritarvituste või lohakuse ilmnemisel tuleb kõik ülekuulu kanda süüdlaste arvele, nõudes neilt sisse puuduvate rasvaühikute väärtus turuhindades (ümberarvestatult võile).

¹ Juustutööstustes, kus valmistatakse mitte alla 40%-lise rasvasisaldavusega juustu, antakse lõssi asemel vadakut — 60%-lises ulatuses kaalust.

Samuti tuleb koorimisosakonna tootmispäevaraamatu põhjal kontrollida lõssi õiget kasutamist ümbertöötamisel.

Koorimisosakondades ümbertöötatava lõssi, vadaku ja peti kasutamist kontrollitakse skeemi järgi, mis on toodud tabelis 19.

Tabel 19.

Tooraine kulutuse analüüsi skeem.

Koorimisosakonnas lõssist ja vadakust toodetud saaduste nimetus	Kaal (kg)	Tegelikult kulutatud (kg)		Normide kohaselt võib kulutada (kg)		Ülekulutus (kg)	
		Kokku lõssi	Kokku vadakut	Kokku lõssi	Kokku vadakut	lõssi	vadakut
Kaseiin, kuiv							
Kaseiin, toor							
Kohupiim, kuiv							
Kohupiim, värsk							
Albumiinkohupiim							
Kokku							

Lõssi ning vadaku ülekulutuste korral tuleb selgitada selle põhjused ning tarbekorral ülekulutatud toodete turuhind süüdlasilt sisse nõuda.

Ainult pidev järelevalve piimakogujate, piima vastuvõtu punktide ning koorimisosakondade tegevuse üle kindlustab tööstust tooraine ja rasva ülemääraste kadude, lõssi, peti ja vadaku ülekulutuste ning piimandjate petmiste vastu.

Tööstuse tootmistegevuse kontroll.

Peale tootmispäevaraamatu, milles peegeldub toorainete, poolvalmistoodete ning valmistoodete liikumine, ning laboratooriumi päevaraamatute, fikseeritakse kõik tootmisprotsessi tingimused erilises tehnilises päevaraamatus.

Tootmis-, laboratooriumi ning tehnilise päevaraamatu alusel koostatakse igal kuul täielik aruanne tootmistehniliste näitajate järgi (vorm nr. 90), mis karakteriseerib piima, lõssi, peti ja vadaku kasutamist kui ka iga tooteüksuse tootmiseks ettenähtud tooraine põhinormatiivide silmaspidamist.

Nende tööstuse tootmistehniliste näitajate aruanded koostatakse: mehhaniseeritud tööstustes — peainseneride (tehniliste juhatajate) poolt, teistes tööstustes — vanemate meistrite poolt rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse tootmisinstruktori juhatusel.

Koore, või, kaseiini ja kondenseeritud kooritud piima väljatulekute kontrollimiseks võib tarvitada järgmisi valemeid:

$$k = \frac{p \cdot \frac{R_p \cdot 0,97}{1,002} - R_l}{R_k - R_l}$$

$$v = \frac{p \cdot (R_p \cdot 0,97)}{1,008 \cdot R_v}$$

$$v = \frac{k \frac{R_k}{1,004} - R_{vp}}{R_v - R_{vp}}$$

$$\text{Laabi-ka} = \frac{30}{100 - \sqrt{K - R_l}} (K - R_l)$$

$$\text{Happe-ka} = \frac{29}{100 - \sqrt{K - R_l}} (K - R_l)$$

Kondenseeritud lõssi (suhkruga) väljatulek

$$kps = \frac{(1 \cdot K + s \cdot 100) \cdot 0,99}{100 - \sqrt{K}}$$

Juustu suhteline väljatulek

$$jv = \frac{p + 1}{j}$$

Neis valemeis on tähtedega märgitud:

p	— piima kaal;	jv	— juustu suhteline väljatulek;
k	— koofé kaal;	R _p	— rasva % piimas;
l	— lõssi kaal;	R _k	— rasva % koorest;
v	— või kaal;	R _l	— rasva % lõssis;
j	— pressi alt tulnud juustu kaal;	R _v	— rasva % võis;
ka	— kaseiini kaal;	R _{vp}	— rasva % petis;
kps	— kondenseeritud (suhkruga) lõssi kaal;	K	— rasvata kuivaine jäägi %;
s	— suhkru kaal;	V	— vee %.

Värske lõssi kohupiima väljatulek saadakse järgmise (Piimatööstuse Teaduslike Uurimuste Kesklaboratooriumi) valemi järgi.

$$A = \frac{K_{ko}}{K_p \times 0,3034}$$

kus A — väljatulek;

K_{ko} — kohupiima rasvata kuivaine jääk;

K_p — piima rasvata kuivaine jääk;

0,3034 — piima rasvata kuivainete kohupiimaks ülemineku koefitsient.

Valemi kasutamisel võib võtta Kp järgmisi tähendusi:

Piima rasva %	— 3,2	Kp = 8,14
” ” ”	— 3,4	= 8,20
” ” ”	— 3,6	= 8,24
” ” ”	— 3,8	= 8,28
” ” ”	— 4,0	= 8,32
” ” ”	— 4,2	= 8,36

Standardkohupiima tootmisel on Kko = 20.

Lõssi, peti ja vadaku keskmine koostis (0/00) on toodud tabelis 20.

Tabel 20.

T o o d e	Rasv	Valkained	Piima-suhkur	Tuhk	Kokku kuivaineid
Lõss	0,05—0,1	3,55	4,8	0,71	9,11—9,61
Pett	0,3—0,4	3,2	4,95	0,72	9,17—9,27
Vadak-juustuvesi . . .	0,4	1,09	4,82	0,6	6,91
Kaseiini ja kohupiima- vesi	0,9	1,11	4,61	0,7	6,51

Arvesse võttes tootmistehnilist aruannet ning Riikliku Piimandus-inspektsiooni kvaliteedi-sertifikaate tuleb tööstuse juhatajal alati jälgida:

a) tööstuse tootmis-finantsplaanis ning rajooni võitööstuste valituse või trusti poolt määratud väljatuleku põhinäitajaid — võile, juustule kui ka lõssi-, vadaku- ja petisaadustele;

b) tööstustele määratud tooraine ja rasva tootmiskadude normatiividest kinnipidamist;

c) täielikku piima, rasva ja põhisaaduste tootmisjääkide ärakasutamist ning plaani täitmist sortimendi järgi;

d) nii põhisaaduste kui ka lõssi-, peti- ja vadakutoodete kvaliteedinäitajate täitmist.

Kogu tootmiskontrolli süsteem, alates piima vastuvõtjatest ning lõpetades valmistoodangu üleandmisega baasi, peab olema tööstuse juhataja alalise organisatsioonilise mõjutuse all, kes on kohustatud isiklikult või oma tehnilise aparraadi kaudu võitlema nii tootmises ilmnevate piima ja rasva kadude kui ka toorainete ülekulutuse vastu ning standardi nõuetele vastava kõrgekvaliteedilise toodangu eest.

Abimaterjalide kulutus.

Või- ja juustutööstustes tarvitatavaist abimaterjalidest on suurel määral nii toodangu kvaliteet kui ka selle standardsus. Tööstuse juhataja on kohustatud jälgima, et peetaks kinni tehnoloogilistes juhendites ettenähtud abimaterjalide kulutusnormidest. Materjalide kokkuhoid retseptuuride kui ka sanitaarsete eeskirjade rikkumise arvel pole luba-

tud. Samuti ei tohi olla seisakuid tööstuse varustamises abimaterjalidega ega nende kehtivaid norme ületavat ülekulutust.

Tööstuse juhataja on kohustatud valvama abimaterjalide õige tarvitamise üle vastavalt kehtivaile normidele (vt. lisa 10). Neid norme tuleb silmas pidada ka tööstuse abimaterjalide vajaduse väljaarvestamisel.

Abimaterjalide kulutuste arvestamist peetakse tööstuses iga päev vorm nr. 17 järgi. Aruanne selle kohta esitatakse rajooni või ja juustutööstuste valitsusele või trustile igal kuul.

Tootmisvajadusteks saadud kui ka tööstuse enda poolt toodetud abimaterjalide andmine kõrvale on keelatud. Samuti on keelatud nende materjalide tarvitamine muudeks otstarveteks.

Abimaterjale tuleb hoida kuivades ja puhtais ruumes, eraldi tugevasti lõhnavaist aineist (petrooleum, määrdeõlid jne.). Materjalide kogu tagavara hoidmine tööstuse tootmisosakondades on keelatud.

TÖÖ JA TÖÖTASU.

Plaanimine.

Tööstus saab trustilt (või rajooni võitööstuste valitsuselt) koosseisude nimistu, milles on näidatud töötajate arv kõigi kategooriate järgi eraldi, kuutöötasu määr ja töötasufond, milles on arvesse võetud ka preemiad ning muud juurdemaksud. Tasude ja preemiate väljamaksmine mittekoosseisulistele piimakogujaile, samuti ka töötasude väljamaksmine jää- ja kütusevarumise, jooksva remondi, põllumajandustööde ning muude ajutiste tööde eest isikuile, kes ei seisa tööstuse nimestikulisel koosseisus, toimub mittenimestikulisest, „mitteisikulisest“ töötasufondist.

Järelevalve töötasufondi õige kulutamise üle.

Kooskõlas valitsuse määrustega teostavad järelevalvet töötasufondi õige kulutamise üle rahandusorganid. Trusti poolt määratud tööstuse koosseisude nimistu kuulub registreerimisele rajooni rahandusosakonnas. Töölise ja teenistujate töötasu saamiseks möödunud kuu eest on tööstus kohustatud esitama pangale õiendi kuutöötasufondi suuruse ning tootmisplaani täitmise kohta püsivhindades. Pangale on jäetud õigus tootmisplaani mittetäitmisel kinni pidada töötasust proportsionaalne osa; kuid see ei võta töolistelt ega teenistujatelt õigust neile kuuluva töötasu saamiseks täies ulatuses.

Täieliku töötasu väljamaksmist tootmisplaani puudulikul täitmisel võib lubada ainult liha- ja piimatööstuse minister või tema asetäitja.

Tööstuse juhataja on kohustatud alaliselt jälgima, et tööjõudude arv ning töötasule määratud töötasufond oleksid tootmisplaani täitmisega täielikus kooskõlas.

Koosseisuliste piimakogujate töötasu.

Koosseisuliste piimakogujate töötasu koosneb:

- a) garanteeritud (kindlustatud) tasumäärast,
- b) tükitöötasust piima varumise eest,

- c) juurdemaksudest väljaspool kohustuslikku müüki vastuvõetud piimalt,
 d) preemia-juurdemaksust piima kvaliteedi eest,
 e) preemia-juurdemaksust piimavarumise kvartali- ja aastaplaani täitmise eest.

Garanteeritud tasu ja piimavarumise tükitootasu määrad on toodud tabelis 21.

Koosseisulistele piimakogujatele garanteeritud kuutasu ja tükitootasu määrad, olenevalt piimavarumise aastaplaani täitmisest.

Tabel 21.

Piimavarumise aastaplaan tsentnerites	Garanteeritud tasumäär rublades ja kopikates	Tükitootasud ühelt tsentnerilt põhisaldavusega piimalt (rbl. kop.)		Tükitootasud ühelt kilolt sulatatud võilt (rublad kop.)	
		Jaauanuaris Veebr. Nov. Dets.	Ülejäänud 8-le kuule	Jaauanuaris Veebr. Nov. Dets.	Ülejäänud 8-le kuule
Kuni 100	85—00	17—00	8—50	4—25	2—12
101 kuni 110	85—00	16—13	8—07	4—05	2—00
111 " 120	85—00	15—28	7—64	3—82	1—92
121 " 130	85—00	14—43	7—22	3—62	1—81
131 " 145	85—00	13—58	6—80	3—40	1—70
146 " 160	85—00	12—74	6—37	3—20	1—51
161 " 175	90—00	10—80	5—40	2—70	1—36
176 " 190	90—00	10—28	5—14	2—57	1—29
191 " 205	90—00	9—77	4—88	2—44	1—23
206 " 220	90—00	9—25	4—63	2—31	1—16
221 " 235	90—00	8—74	4—37	2—18	1—11
236 " 260	90—00	8—22	4—11	2—06	1—03
261 " 280	97—50	6—90	3—45	1—73	0—86
281 " 300	97—50	6—44	3—22	1—61	0—81
301 " 325	97—50	6—20	3—11	1—56	0—78
326 " 350	97—50	6—00	3—00	1—50	0—76
351 " 375	97—50	5—75	2—88	1—45	0—73
376 " 400	97—50	5—52	2—76	1—38	0—69
401 " 425	105—00	4—62	2—31	1—16	0—59
426 " 450	105—00	4—40	2—20	1—11	0—56
451 " 475	105—00	4—20	2—10	1—05	0—53
476 " 525	105—00	4—00	2—00	1—00	0—50
526 " 575	105—00	3—78	1—89	0—95	0—48
576 " 625	105—00	3—57	1—79	0—90	0—46
üle 625	105—00	3—36	1—68	0—84	0—42

- Märkused: 1. Lambajuustu (brõnsa) varumise eest makstakse kogujaile 50 kopikat ühe kilo pealt.
 2. Piima eest, mis kokku võetud teiste kogujate poolt (edasiantud piim), makstakse piima edasiandjale tasu $\frac{1}{4}$ temale ettenähtud tasu määra.

Väljaspool kohustuslikku varumist kokkuvõetud piimalt ja sulatatud võilt on ette nähtud järgmised juurdemaksud:

	1 tsentneri piima eest	1 kg sulatatud või eest
Piimalt ja võilt, mis on varutud kolhoosnikuilt ja teistelt üksikpiimatoojailt	3 rbl.	75 kop.
Piimalt ja võilt, mis on varutud kolhooside piimafarmidelt	80 kop.	20 .

Preemia-juurdemaksu piima kvaliteedi eest makstakse juhtudel, kui piimakoguja on tööstusele või koorimisosakonnale üle andnud vähemalt 95% kogu kuu jooksul varutud piimast happesusega °T järgi mitte üle 18°. Neil juhtudel makstakse piimakogujale kvaliteedi juurdemaksu 40 kop. igalt üleantud piima tsentnerilt.

Piimakogujate preemia-juurdemaksud piimavarumise kvartali plaanide täitmise eest on toodud tabelis 22.

Tabel 22.

Preemiad kogujaile piimavarumise kvartalplaanide täitmise eest.

Piimavarumise aastaplaan tsentnerites	Preemiad (rbl.) I, II ja III kv. plaani täitmisel		
	90—95% ₀ -ni	96—99% ₀ -ni	100% ₀
Kuni 100	120	180	250
100 kuni 160	150	225	300
161 kuni 260	185	275	375
üle 260	225	350	500

Preemiate määrad piimavarumise aastaplaanide täitmise eest on näidatud tabelis 23.

Tabel 23.

Preemiad kogujaile piimavarumise aastaplaanide täitmise eest.

Piimavarumise aastaplaan tsentneris	Preemiad (rbl.) aastaplaani täitmisel			
	85—90% ₀ -ni	91—95% ₀ -ni	96—99% ₀ -ni	100% ₀
Kuni 100	120	180	275	400
100 kuni 160	150	225	350	500
161 kuni 260	185	275	425	600
üle 260	225	350	500	700

Töötasu mittekoosseisulistele piimakogujatele.

Mittekoosseisuliste piimakogujate töötasu koosneb:

- tasust tsentneri kaupa kolhoosnikuilt ning üksiktalunikelt varutud piima (või, rasvase lambajuustu) pealt;
- preemiaist piima kvaliteedi eest;
- piimavarumise kvartali- ja aastaplaanide täitmise preemiaist.

Tasu määrad varutud piima (või, lambajuustu) tsentneri pealt on näidatud tabelis 24.

Tabel 24.

Mittekoosseisulistele kogujatele tsentneri pealt makstav tasu.

	1 tsentnerilt piimalt		1 kilolt võilt	
	Jaauanaris Veebruaris Novembris Detsembris	Ülejäänud 8 kuul	Jaauanaris Veebruaris Novembris Detsembris	Ülejäänud 8 kuul
Kolhoosnikuilt, üksiktalunikelt, töölistelt ja teenistujailt kohustusliku müügi ja müügivõlgade katmise korras saadud piimalt (võilt)	4 rbl.	2 rbl.	1 rbl.	50 kop.
Väljaspool kohustuslikku müüki ja selle võlgade katmist kokkuvõetud piimalt (võilt)	5 rbl.	—	—	1 rbl. 25 kop.
a) kolhoosnikuilt				
b) kolhooside piimafarmidelt	1 rbl. 20 k.	—	—	30 kop.

Lambajuustu (brõnsa) varumisel makstakse kogujale 50 kop. ühelt kilolt.

Preemiate maksmine üleantud piima kvaliteedi ning piimavarumise kvartali- ja aastaplaanide täitmise eest toimub samas korras ja samal määral, kui see on ette nähtud koosseisulistele piimakogujatele.

Tööstuse teiste töötajate töötasud.

Või- ja piimatööstuste kõigi kategooriate töötajate töötasu ja preemiate täielik arvestamise kord on toodud „NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi süsteemi kuuluvate või- ja juustutööstuste varumis- ja tootmisvõrgu töötajate tüki- ja preemiaal-töötasu määrukses“, 1943. a. väljaandes. See määrus ei tohi puududa üheski tööstuses.

Töötasu väljamaksmise korrale vastavalt koosneb tööstuse põhitöötajate töötasu järgmistest elementidest.

Töötajate kategooriad	Elemendid, millest koosneb töötasu
Koorimisosakondade juhatajad ja töölisel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuutöötasu garanteeritud osa. 2. Preemiad osakonna piimavarumise kvartali- ja aastaplaanide täitmise eest. 3. Tükitöötasu varutud piima eest käsitsi toomisel. 4. Tükitöötasu toodangu eest. 5. Preemiad toodangu kvaliteedi eest.
Tööstuse tehniline juhataja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajatöötasu. 2. Preemiatusu toodangu kvaliteedi eest. 3. Preemiad tootmisplaani ületamise eest - püsivhindades.
Tööstuse meister ja tootmis- töölised	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuutöötasu garanteeritud osa. 2. Tükitöötasu toodangu eest. 3. Preemiatusu toodangu kvaliteedi eest.
Laborandid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajatöötasu. 2. Preemiatusu toodangu kvaliteedi eest.
Masinistid, mehaanikud, kat- lakütjad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajatöötasu. 2. Preemiatusu kütuse kokkuhoiu eest.
Piimavarumise inspektorid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajatöötasu. 2. Preemiatusu piimavarumise plaanide täitmise eest.
Tööstuse juhataja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuutöötasu. 2. Juhul, kui temal puudub asetäitja piimavarumise alal — preemiatusu piimavarumise kvartali- ja aastaplaanide täitmise eest. 3. Preemiatusu sigade nuumamise plaani ületamise eest. 4. Preemiatusu kartulikuivatamise plaani ületamise eest.

Töö organiseerimine.

Või- ja juustutööstuse töö põhinäitajaks on:

1. Piimavarumise ja piimasaaduste tootmise riikliku plaani täitmine ettenähtud assordimendis ja püsivhindades.
2. Töö produktiivsuse tõstmine.
3. Toodangu omahinna alandamine.
4. Toodangu kvaliteedi tõstmine.
5. Kõigi piima koosteosade ärakasutamine.
6. Laekumuste plaani täitmine.

Parimaid tagajärgi saavutatakse stahhaanovlike töökogemuste sisendamisel laiaulatusliku sotsialistliku võistluse alusel. Stahhaanovliku liikumise kogemused näitavad, et töö parimat organiseerimist saavutatakse tootmisprotsessi pidevusega, põhitööde lahutamise abitöödest, põhi- ja abitööde üheaegse täitumisega, tooraine ning abimaterjalide pideva kohaletoimetamisega, tehnoloogilisest protsessist mittedõlvatavate tööseisakute kõrvaldamisega, mitmel masinal üheaegselt töötamisega ning kutsealade ühendamisega ühes isikus.

Stahhaanovlike töömeetodite sisendamisel tööstuses peab tööstuse juhataja jälgima, et iga töötaja tunneks oma tööplaani, oma kohustusi,

õigusi, vastutust, alluvust; et iga tööline omaks tehnilisi juhiseid, et ta oleks kindlustatud töötamiskohaga ning varustatud töös tarvilike töövahendite ning seadeldistega. Ühtlasi peab tööstuse juhataja kindlustama antud tööülesannete täitmise pidevat kontrolli, töö arvestust kogult ja kvaliteedilt ning töötulemustele vastavat õigeaegset töötasu välja-maksmist.

Üksikute tsehhide töö koordineerimiseks, tööseisakute kõrvaldamiseks, töö produktiivsuse tõstmiseks tuleb kogu tööstuse tegevust ning selle koostööd osakondadega teostada graafiku järgi.

Tootmisprotsessi organiseerimise graafiku näide on toodud tabelis 25.

Tabel 25.

Tööstuse töögraafik.

A e g		Tootmisprotsessi nimetus	Protsessist osavõtja nimi	Milliseid töid täidab
algus	lõpp			
tunnid — minut.	tunnid — minut.	Piima ja koore vastuvõtmine	Kask	Kaalumine ja ülesmärkimine
7—	9—30		Lepp	Proovide võtmine ja organoleptiline hindamine
8—30 jne.	10—	Koore pastöörimine	Mägi	Veesoojenduskasti, vee ja puude ettevalmistamine
			Tamm	Koore pastöörimine

Tööde graafik peab olema kooskõlas piima ja koore juurdeveoga kõigist koorimisosakondadest ja piimapunktidest ning energeetilise seadeldise tööga.

Piima ja koore juurdeveo graafiku näidis on toodud tabelis 26.

Tabel 26.

Piima ja koore juurdeveo graafik.

Koorimisosakondade ja punktide nimetus	Kaugus tööstusest kilomeetrites	Juurde veetud kaalult (tsentnerites)		Kohaletoomise aeg tunnid minutid	Märkused hilinemiste kohta tundides								Kuu hilinemiste arv tundides		
		koort	piima		1	2	3	4	28	29	30	31			
Mäe piimap.	8	—	4,5	8—10	—	1	—	0,5	—	—	2	—	—	—	3,5
Tamme koor.-os.	15	3,6	—	9—30	—	—	3	—	—	—	—	2	—	1	6,0

Piima juurdeveo hooajalise iseloomu tõttu tulevad graafikud koostada igal kuul.

Ettenähtud plaani edukaks täitmiseks ning töö produktiivsuse tõstmiseks peab tööstuse juhataja asuma sotsialistliku võistluse etteotsa tööstuses, taotledes kõigi üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimustes ettenähtud näitajate täitmist.

Üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimused.

Võitjaks sotsialistlikus võistluses loetakse tööstus, kes saavutab: a) piimavarumise plaani täitmise, b) toodanguplaani suurima ületamise, kinni pidades plaanis antud toodete omahinna määradest ning toodete kvaliteedist, kindlustades ühtlasi tööstuses eeskujulikku sanitaarset olukorda.

Üleliidulises sotsialistlikus võistluses tublilt esinenud tööliste, inseneritehnilise personaali ja teenistujate ergutamiseks on määratud järgmised preemiad (Tabel 27).

Tabel 27.

Tulemustel	Ettevõtte töötajate arv	Preemia suurus (rublades)		
		Esimene preemia	Teine preemia	Kolmas preemia
Kuu kohta . . .	100 kuni 200	15 000	10 000	8 000
„ „ . . .	250 „ 500	25 000	20 000	15 000
Aasta „ . . .	100 „ 250	75 000	60 000	45 000
„ „ . . .	250 „ 500	125 000	100 000	65 000

Parimaid tulemusi saavutanud tööstusele annetatakse Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ja NSVL Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi rändlipp.

Ettevõttele alla 100 töölisega määratakse preemia suurus proportsionaalselt.

Märkus: Töötajate koosseisu arvatakse kogu tööstuse nimistuline koosseis ning mittekoosseisulised piimakogud.

Tööstusele esimese preemia määramisel premeeritakse tööstuse juhatajat ministri käskkirjaga poolteisekuulise töötasu suuruses, teise või kolmanda preemia määramisel ühekuulise töötasu suuruses.

Sotsialistliku võistluse eesrindlased — töölised, insener-tehniline personal ja teenistujad — esitatakse autasustamiseks märgiga „Sotsialistliku võistluse eesrindlane“ ning „Liha- ja piimatoodete ülikülluse eest võitleja — stahhaanovlase kiituskirjaga“.

Preemiate määramine toimub Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ja NSVL Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi poolt.

Ohutustehnika.

Vastutus töökaitse ja ohutustehnika eeskirjadest kinnipidamise eest tööstuses pannakse täielikult tööstuse juhatajale ja peainsene-rile, üksikutes tsehhides aga — tsehhide juhatajatele ja meistritele.

Trepid, rōdud ning tööstuse mehaanilised seadmed peavad olema kaitstud ja veesoojendusnōud kaantega varustatud.

Tōölised peavad olema varustatud kehtivatele normidele vastava spetsiaalriietusega.

Tōöstuses peab olema riietusruum, pesunōud ja esmaabikapp arsti-mite komplektiga.

ETTEVÖTETE ETTEVALMISTAMINE HOOAJAKS.

Ettevõtete (tööstuse ja tema võrgu) ettevalmistamine hooajaks osutub tähtsaimaks majanduslikuks tegevuseks, mis viiakse läbi sügislalve perioodil. See tegevus koosneb:

- a) hoonete, ehitiste, seadeldiste, nõude ja inventari remondist;
- b) piima vastuvõtu võrgu ettevalmistustöödest;
- c) kütuse ja tarbepuidu varumisest;
- d) jäävarumisest;
- e) tootmistööliste ja piimavarujate kaadri ettevalmistamisest ja kvalifikatsiooni tõstmisest.

Remonttööd.

Tööstuse hooajaks ettevalmistamisega seoses olevaid remonttöid tuleb alustada oktoobrikuul. Nende tööde teostamine ei põhjusta aga mingil juhul aasta kestel tööstuse töötakistuste vältimiseks vajalike remonttööde ning nende järelevalvamise ärajätmist. Tööstuse ettevalmistus hooajaks algab tööstuse, tema seadeldiste kui ka koorimisosakondade hoolika ülevaatusega, mille juures koostatakse ilmnenud puuduste kohta aruanded, milles on kindlaks määratud remonttööde maht.

Hoonete ja ehitiste puuduste aruande koostamise näidis on toodud tabelis 28, seadeldiste kohta tabelis 29.

Tabel 28.

Hoonete puuduste näidisaruanne

Objekti nimetus	Mis tuleb teha	Orienteeruv tarvidus		
		materjalis		tööjõus (inimtunde)
		liik	hulk kg	
Peatööstus	Tsementida põranda praod	Tsement Liiv	30 100	8

Komisjoni liikmete allkirjad:

Seadeldiste puuduste näidisaruanne

Seadeldise nimetus	Karakteristika		Mis on tarvilik teha	Orienteeruv tarvidus		
	valmistav tööstus	mark ja võimsus		materjalis		tööjõus (inimtunde)
				liik	hulk	
Koorelahutaja	Permi	„Zvezda“ 500 ltr.	Tinutada vastuvõtja, asendada pronks-hammas-ratas	Inglis-tina Pronks-hammas-ratas	300 g. 1 tk	8

Komisjoni liikmete allkirjad:

Piimandusinventari tinutamiseks tarvitavate värviliste metallide kulutus grammides

Nimetus	Mõõtühik	Inglis-tina tinutamiseks	Sisemine joode	Väline joode
Piimakannud	tk.	110	20	130
Nõud, 36 liitrit	”	50	—	—
” 18 ”	”	30	—	—
Piimamõõtlad	”	35	30	45
Tehniline seadeldis (vanid, jahutajad, paagid jne.)	m ²	170	—	—
Piimatorud:				
läbimõõt 35 mm	m	35	—	—
” 50 mm	”	51	—	—
” 75 mm	”	80	—	—
Pumbad PPN 1 500 l/t.	tk.	100	—	—
” ” 5 5000 l/t.	”	150	—	—
Tsentrifugaalpumbad				
3000 l/t.	”	75	—	—
Tsentrifugaalpumbad				
5000 l/t.	”	125	—	—
Tsentrifugaalpumbad				
10000 l/t.	”	175	—	—
Pumbad pöördkolviga	”	25	—	—

- Märkused:**
1. Inventari tinutamine toimub sissehõõrumise teel.
 2. Välise tinutamise jaoks on ette nähtud joode POS-30 (70% inglisiin ja 30% seatina).
 3. Sisetinutamise jaoks on ette nähtud joode POS-10 (90% inglisiin ja 10% seatina).

Puuduste kohta koostatud aruanne nii tööstuse kui ka koorejama osas saadetakse rajooni võitööstuste valitsusele või trustile; nende aruannete alusel koostatakse nõudmised tarvilike materjalide ning sisseaadete tagavaraosade saamiseks.

Puuduste aruannete koostamisel tuleb kontrollida, kuivõrd on korras:

- a) hoonete katused, vahelaed, põrandad ja kanalisatsioon, ahjud ning veesoojendusnõud;
- b) tehnoloogiline ja energeetiline seadistik, aurujuhtmed, veevärk ja kaevud;
- c) tuletõrje-inventar ning ohutustehnika seadmed;
- d) kaalumis- ja mõõtmisaparatuur;
- e) kaseiini ja kohupiima kuivatid.

Kõik tööd, mis on seoses üldtööstusliku ning tehnoloogilise seadistiku, inventari ja nõude remondiga, peavad olema lõpetatud 1. aprilliks.

Nõudmised tulevad koostada ainult nende materjalide ja tagavaraosade kohta, mida kohapeal ei leidu.

Tarvilik on koorimisosakonnad ja piima vastuvõtu punktid tööks ette valmistada aegsasti, enne teede lagunemist ning võimalikku side katkemist jõgede kevadiste üleujutuste puhul. Need osakonnad peavad olema tarvilisel määral kindlustatud tagavaranõudega, tõrtega ja võimasinatega. Teede lagunemise ajaks tuleb osakonnad üle viia sulatatud või kogumisele. Katkestamatu side kindlustamiseks tuleb ülesõidukohtadel valmis panna paadid, parved või lodjad.

Kütuse ja tarbepuidu varumine.

Kütuse ja tarbepuidu varumise plaani saab tööstus igal aastal trustilt või rajooni võitööstuste valitsuselt, kuid tööstus peab asuma varumisele omal algatusel, erilisi korraldusi ootamata.

Küttepuude (keskmist kvaliteeti) tarviduse hulk tuletatakse aluseks võttes järgmisi norme (kantmeetreid ühele tonnile toodangule).

Toodete nimetus	Mehhaniseeritud tööstustes	Teistes tööstustes
Koorevõi	6,0	8,0
Juust, väike	5,0	6,6
Juust, suur	7,0	9,0
Sulatatud juust	4,0	5,0
Päikese käes kuivatatud kaseiin	3,0	5,0
Tulega kuivatatud kaseiin	13,0	10,0
Auruga kuivatatud kaseiin	8,0	—
Kohupiim lõssist	0,65	1,3
Kohupiim petist	2,0	4,0
Kuiv päikese käes kuivatatud kohupiim	2,0	3,0
Tulega kuivatatud kohupiim	11,0	14,0
Auruga kuivatatud kohupiim	7,0	—
Albumiinkohupiim	10,0	12,0
Lambajuust rasvane ja lahja	1,0	1,5
Pastööritud piim	0,5	1,0
Albumiinpiim	3,0	4,0
Linnasepiim	1,5	2,9
Juust lahja	4,0	5,0
Jäätis, naturaalsuflee	0,5	1,0
Kondenseeritud lõss	9,0	—
Kondenseeritud vadak	16,0	—
Sõirad — kohupiimasaadused	1,5	2,0
Hapupiimasaadused	0,5	1,0
Lõssipulber	25,0	—
Kuivatatud kartul	16,0	16,0

Märkus: Normidesse on arvatud kogu tööstuse kütuse tarvidus tehnooloogilise, energeetilise ja soojuskütte alal.

Osakondade küttevajaduse arvestamisel tuleb väljuda eelmise aasta tegelikest küttekuludest.

Oma kütusevarumise organiseerimiseks tuleb aegsasti soetada metsaraie lank või turbakaevand, tööstusele võimalikult lähemal asuval maatükil, organiseerida küttepuude ja turba ülestöötamiseks brigadid, kasutades selleks tööstuses olemasolevaid tööjõude, varustades puude ja turba varujaid tööriistadega, transportvahenditega ja toiduainetega. Metsavaestes rajoonides tuleb organiseerida „kisjaki“ (pressitud ja kuivatatud sõnniku) valmistamist, mille kütteväärtus pole madalam puude omast.

Teiste kütteinete varumisel tuleb see koefitsientide alusel ümber arvestada leppekütusele.

Teiste kütuseliikide ümberarvestamist leppekütusele kütteväärtusega 7000 kalorit tehakse järgmiste koefitsientide alusel:

Puud 1 m ³ (virna maht)	0,188
Turvas 1 tonn	0,4—0,5
Sepasüsi 1 tonn	1,0
Donetsi süsi 1 tonn	0,98
Oled 1 tonn	0,585
Saepuru 1 tonn	0,37
„Kisjak“ 1 tonn	0,27

Varutud puud, turvas ning muud kütteinad tuleb vastu võtta aktide alusel, kindlustades nende hoidmist ülestöötamiskohtadel. Kütuse varumine ning selle tööstusse vedamine peab olema lõpetatud hiljemalt 1. aprilliks.

Igas tööstuses ja osakonnas peab olema korraldatud täpne kütuse arvestus. Kütuse kulutust tuleb arvestada eraldi tootmise, majapidamise ning muudeks tarvidusteks. Aluseks võttes arvepidamise andmeid tuleb jälgida kütuse tarvitamist, võrreldes seda tööstusele määratud normidega ning selgitades ülekulutuse põhjusi.

Kütuse ladustamiseks tuleb ette valmistada hästi kõvakstambitud platsid, kus on olemas vee äravool.

Puud tuleb laduda riitadesse, vahedega tuulutamiseks, kuna vastasel korral võib viibida nende kuivamine ning tekkida ka mädanemist. Turba ladustamisel tuleb tarvitusele võtta kõik abinõud turba kaitsmiseks rõskumise vastu.

Ühe tonni valmistoodangu pakkimiseks vajaliku taara valmistamiseks tarvitatakse tarbepuitu (m³) järgmisel hulgal:

võile	0,7
väikesele juustule	0,5
suurele juustule	0,5
kohupiimale ja lambajuustule	0,4—0,5
kondenseeritud lõssile	0,4—0,5

Taara valmistamiseks tuleb igas tööstuses tööle rakendada tün-dersepa töökojad.

Jää varumine.

Ajavahemikul detsembrist — veebruarini tuleb tööstusel ja tema osakondadel varuda jääd tarviduse täielikus koguses, mis võimaldaks tööstuse normaalset töötamist kogu sooja aastaaja vältel.

Jäävarumise plaani saab tööstus rajooni või- ja juustutööstuste valitsuselt või trustilt. Tarvismineva jääkoguse arvestamine toimub järgmiste normatiivide alusel:

Toote nimetus	Jääd toote 1 tonnile (m ³)
Koorevõi	16
Sulatatud või	5
Hollandi juust (ja teised väikesed juustud)	8
Juust, suur	10
Kaseiin	2,0
Kondenseeritud piim (täis- ja kooritud)	6,0
Lössipulber	12,0
Lambajuust — brõnsa (rasvane ja lahja)	3,0
Juust, lahja	8,0
Sulatatud juust	6,0
Jäätis	20,0
Jäätis-suflee	3,0
Piim, pastöörimata	1,0
Piim, pastööritud	1,5
Albumiini	1,5
Linnasepiim	1,5
Koor ja hapukoor	2,0
Keefir, rasvane ja lahja	1,5
Hapupiim	1,5
Sõirad ja sõiramass	2,0
Kohupiim, kuiv	2,0
Piimakali ja kissell	1,5

Kohalikest oludest sõltuvalt võib jääd varuda vee külmutamise teel väljakutel, jää raiumise teel veekogudelt ning ka muul viisil. Põhiliseks odavamaks jäävarumise viisiks peetakse vee külmutamist.

Oige jäävarumise kindlustamiseks külmutamise teel on tarvilik juba enne külmade saabumist läbi viia järgmised ettevalmistavad tööd:

a) valida külmutamiseks ja jää hoidmiseks vajalik koht, mis kindlustab kogunenud ja sulamise läbi tekkinud vee äravoolu ning asetseb tööstusele ja tema osakondadele sobivas läheduses;

b) seada korda veemuretsemise kohad;

c) vee toimetamiseks külmutamiskohale tuleb veemuretsemise kohad varustada puust rennide ja torudega;

d) ette valmistada jää hoiuks ettenähtud maatükk, see hästi kõvaks tampida, teha kallakud, raputada dreniv kiht kruusast, kivi-prügist, šlakist või liivast, katta see kiht pindlaudadega või lattidega ning esialgu hästi ära külmutada aluspind.

Kõik jäävarumise tööd tuleb ettevõtetes lõpetada: lõunarajoonides 15. veebruariks, teistes rajoonides 1. märtsiks.

Tööstuse hooajaks valmisoleku kontroll.

Tööstuse ja osakondade ettevalmistustööde lõpetamisest teatab tööstuse juhataja rajooni võitööstuste valitsusele või trustile. Viimaste poolt määratakse kõigi tööde vastuvõtmiseks ning tööstuse valmisoleku kontrollimiseks komisjon enda esindaja juhtimisel. Komisjonil tuleb tegutseda täielikus kooskõlas Võitööstuse Peavalitsuse poolt antud erijuhendiga. Komisjon toimetab täpset tööstuse ja tema tegevusvõrku kuuluvate remonditud hoonete ja nende sisseseadete vastuvõttu, kontrollides ja katsetades iga agregaati ja aparati eraldi. Juhend nõuab, et komisjon fikseeriks tööstuse, koorimisosakondade ja piimakogumispunktide valmisoleku kontrollimise tulemused aktides, toimetades ühtlasi läbiviidud tööde hindamise ning ära näidates kõik esinenud puudused, millede kõrvaldamiseks määrata tähtajad. Juhul, kui antud tähtajaks tööstus osutub mitteettevalmistatuks, koostab komisjon eri akti, mille esitab trusti juhatajale süüdlaste vastutusele võtmiseks.

Remonditud tööstuste vastuvõtmisega ning nende hooajaks valmisoleku kontrolliga seoses olevad tööd peavad olema täielikult lõpetatud 15. aprilliks.

FINANTSALANE TÖÖ JA ISEMAJANDAMINE.

Laekumused.

Vastavalt realiseerimise plaanile, milles on arvestatud realiseeritavate piimatoodete kogus, sordid ja omahind, saab tööstus trustilt või rajooni võitööstuste valitsuselt laekumuste plaani aastaks ja kvartalite järgi.

Laekumuste plaani täitmine on rangelt kohustuslik ning selle täitmine iseloomustab tööstuse kogu majanduslikku tegevust ja ettevõtte juhataja oskust.

Ettevõttele määratud laekumuste plaani täitmine osutub võimalikuks järgmistel tingimustel:

- 1) tootmisplaani täitmine peab kindlustama realiseeritavate toodete koguse;
- 2) tööstuses valmistatud toodete kvaliteet peab vastama kvaliteediplaanile või seda ületama;
- 3) tööstuses valmistatud toodete omahind ei tohi ületada plaanilist omahinda.

Direktori fond.

Vastavalt NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi käskkirjale nr. 816 — 9/VII 1945. a. luuakse tööstuste juurde laekumuste fond, mis moodustub sissetulekuist laiatarbekaupade tootmise jäätmest. Sellesse fondi laekuvad kõik tööstuses toodetud vadaku- ja petisaaduste: albumiini, albumiinkohupiima, kisselli, kalja, atsidofiiljoogi jt. toodete kasumid.

Tähendatud fondi võib ettevõtte juhataja kasutada järgmisteks otstarveteks:

- 1) laiatarbekaupade tsehhide laiendamiseks, tootmismeetodite parendamiseks, pudelite korkidega varustamiseks ja kauba pakendi parendamiseks — 25 kuni 50%;
- 2) väljaspool-limiitseiks kapitalimahutusiks — toodangu mahu suurendamiseks — 25 kuni 50%;
- 3) töötajate premeerimiseks ja elutarbelise teenindamise parendamiseks — kuni 25% kasumist, mis ettevõtte on ülaltähendatud saaduste tootmisest saanud.

Sissemaksud riigituludesse.

Tööstuse finantsplaanis on täpselt ette nähtud, kuhu tulevad laekumused sisse maksta või milleks neid võib tarvitada. Laekumuste põhiosa makstakse üldistel alustel saatekirjadega riigituludesse tähtaegadel, mis on määratud trusti või rajooni võitööstuste valitsuse poolt. Igalt laekumuste sissemaksmise tähtajast möödunud päevalt maksab tööstus pangale trahvi (viivist 0,05% suuruses).

Peale laekumuste tuleb tööstusel riigituludesse sisse maksta ka käibemaks. Käibemaksu määrad on kehtestatud kindlates protsentides jaemüügi hindadest iga piimatooteliigi kohta eraldi. Käibemaks tasutakse peale toodete müüki ja toodete hinna tasumist.

Käibemaks tasutakse panka iga viie päeva eest:

1.-st kuni	5.-ni	(viimane kaasa arvatud)	hiljemalt	8. kuupäevaks
6.-st	10.-ni	„	„	13. „
11.-st	15.-ni	„	„	18. „
16.-st	20.-ni	„	„	23. „
21.-st	25.-ni	„	„	28. „
26.-st	31.-ni	„	„	3.-päeval järgmisel kuul.

Käibemaksu sissemaksmise hiline misel nõuab pank sellelt trahvi (viivist).

Debitoorne ja kreditoorne võlgnevus.

Arvete õiendamine deebitoride ja kreditoridega toimub tööstuse poolt valitsuse määrustes ettenähtud korras. Igasugune kauba võlgmüük on keelatud. Piimatooted kuni 1000 rubla väärtuses antakse tööstuse poolt välja ainult peale arvete tasumist. Toodete arved üle 1000 rubla tuleb esitada pangale kauba saatmise (väljaandmise) päeval.

Tööstuse juhataja on kohustatud pidevalt jälgima finantsdistsipliini täitmist. Ta ei tohi võimaldada võlgnevust tööstuse poolt väljaantud toodete eest, samuti ka igasuguste avansside väljaandmist kauba ja materjalidega varustajatele. Samuti tuleb hoiduda kehtestatud määruste vastasest avansside andmisest aruandvaile isikuile. Omalt poolt ei tohi tööstus samuti tekkida lasta seadusevastast võlgnevust teistele asutistele, kauba hankijatele ning teistele kreditoridele.

Debitoorse võlgnevuse järgi tasumata summad tulevad sisse nõuda kohtu korras. Ka tuleb kõik tööstuse poolt toodete realiseerimisest saadud rahasummad viivitamata panka sisse maksta.

Krediteerimine Riigipangas.

Kõik arved piimatoojatega peab tööstus ettenähtud tähtaegadel täpselt õiendama. Arvete õiendamiste viivituse vältimiseks avab Riigipank tööstusele eriarve ning kannab sellele tööstuse nõudmisel üle kõik piimaarvete õiendamiseks vajalikud summad.

Raha, mis on saadud selle eriarve kaudu, võib tööstus kasutada ainult arvete õiendamiseks piimatoojatega.

Juhul, kui tööstuses leidub piimatooteid ning materjale suuremal määral kui on käibevahendeid normides ette nähtud, tuleb kogu vahe krediteerida Riigipangas. Tööstuse poolt väljasaadetud (väljaantud) ning tasumata kaupade arvete vastu tuleb Riigipangast hankida krediiti. Peale loetletud krediitide avab Riigipank tööstusele lühiajalisi krediite jää, kütuse ja taara varumiseks.

Tööstuse juhataja on kohustatud jälgima, et Riigipanga poolt tööstusele avatud krediidid õigesti, õigeaegselt ning täielikult ära kasutataks.

Ebaproduktiivsed kulud.

Tööstuse poolt võimaldatud ebaproduktiivsed kulutused tõendavad majapidamise korratust. Trahvid ja viivised tähtpäevade möödalaskmise eest riigituludesse sissemaksimisel ja arvete järgi tasumisel, kariloomade ja kodulindude surmajuhtumid, debitoorse võlgnevuse arvel kahjudeks mahakandmised, esinenud raharaiskamised ja vargused tõendavad vajaliku finantsdistsipliini ja majandusliku korrapuudumist tööstuses ning vastutustundetut suhtumist sotsialistlikku omandisse.

Toodangu omahind.

Toodangu omahind koosneb tooraine hinnast, selle kokkuvõtmise ja juurdeveo kuludest, külmutus- ja küttekuludest, abimaterjalide hinnast, töötasust ning selle juurdearvutistest, üldtööstuslikest kuludest, juurdemaksudest sovhoosidele, pakkimise, toodangu-transporti ning kaubanduslikest kuludest.

Omahinna üksikute kululiikide koostis ning nende jaotamise kord üksikuile tooteile on näidatud allpool.

Tooraine. Sellesse kululiiki arvatakse tööstusse sissetulnud tooraine koguhind.

Üle kohustusliku müüginormi üleantud piima ja või eest piimatoojale rohkem makstud hind ei kuulu tööstuse omahinda, vaid kaetakse riigieelarve summadest.

Korrutades piima, lõssi, peti ja vadaku hinda tootmisel tarvitatud tooraine kogustega, saame tooraine koguhinna. Kuid kanda kõik arvestatud tooraine koguväärtus ühe või teise saaduse tootmiskuludeks ei tohi, kuna sellest toorainest valmistatakse mitte üht, vaid mitut produkti. Selle tõttu jaotatakse väljaarvestatud tooraine koguväärtus kõigile sellest toorainest valmistatud saaduste vahel.

Otseseks tooraineks, millest valmistatakse võid, on koor, mille hinda aga kindlaks määratud pole; sellepärast leitakse või tooraine hind sel teel, et selgitatakse koore hind, millest siis omakorda lahu-

tatakse kõrvaltoodete (peti jne.) hind. Andmed toorainest valmistavate põhitoodete ja kõrvaltoodete hulga kohta saab aruandekalkulatsiooni koostamiseks tootmispäevaramatust ning plaanilise kalkulatsiooni koostamiseks — põhilisist plaanilisist väljatulekuist ning normatiividest.

Tooraine kokkuvõtmine. Tooraine kokkuvõtmise kulusse kuuluvad:

a) koosseisuliste ning mittekoosseisuliste piimakogujate töötasud ning juurdearvutised neile töötasudele (garanteeritud osa töötasust, tükitöötasu);¹

b) preemiajuurdemaksud piima kvaliteedi eest;

c) koosseisulistele ja mittekoosseisulistele piimakogujatele väljamakstavad preemiad kohustuslikult müüdava piima varumise kvartal- ja aastaplaanide täitmise eest;²

Juurdemakse piimakogujatele väljaspool kohustuslikku müüki vastuvõetud piimalt kui ka sotsiaalkindlustuse makse sellelt töötasult „Tooraine kokkuvõtmine“ kululiigis arvestada ei tule, kuna need kulud kaetakse riigi eelarvest.

Taluvõi ja sulatatud või kokkuvõtmise kulude arvestamine toimub piima kokkuvõtmise kulude arvestamise sarnaselt.³ Tooraine kokkuvõtmise kulude kogusumma jaotatakse üksikutele toodetele proportsionaalselt tooraine hinnale.

Tooraine kohalevedu. Sellesse kululiiki kantakse kõik piima ja koore kohaleveokulud nii koorimisosakondadesse kui ka tööstusse.

Kehtivate määruste kohaselt tasub tööstus kolhoosidele piima ja koore kohaleveo eest koorimisosakondadesse või tööstusse 1 rubla tonn/kilomeetrilt, kui kolhoosid veavad piima või koort tema farmidest 2 kuni 15 kilomeetri kauguselt. Kohalevedu lähemalt kui 2 km tasu alla ei kuulu. Sovhoosidele tasutakse kohaleveo kuludeks 2 rbl. tonn/kilomeetrilt juhtudel, kui piima vedu toimub kuni 5 km ja koore vedu kuni 30 km kauguselt.

Piima ja koore veo eest koorimisosakondadesse või tööstusse kaugemalt kui ülal tähendatud, samuti ka koore veo eest koorimiso-

¹ Tööstuse piimavarumisinspektoritele ja kontrollassistentide töötasud kui ka neile maksetavad komandeerimistasud kantakse üldtööstuslikesse kulusse.

² Koorimisosakondade töötajate ja meerite piimavarumise preemiad ja tükitöötasu arvestatakse kululiigis „Tootmistöölise töötasud“. Preemiad tööstuse juhatajale ja juhataja asetäitjale varumise alal arvatakse üldtööstuslikesse kulusse.

Preemiad rajooni võitööstuste valitsuse juhatajale arvestatakse kaubanduslikes kulusse kui rajooni võitööstuse valitsuse administratiiv-majanduslikud kulud.

³ Juhtudel, kui tööstus võtab kokku võid, kuid ise seda ümber ei sulata, vaid saadab selle võisulatamis- või mõnesse teise tööstusesse, tuleb või arvetes või kokkuvõtmise kulud välja liigitada ning näidata või hinnast eraldi.

kondadest tööstusse tasutakse kolhoosidele või teistele organisatsioonidele sõlmitud lepingute alusel.

Käesoleva kululiigi üldsumma jaotatakse üksikutele toodetele, proportsionaalselt tooraine hinnale.

Juurdemaksud sovhoosidele ja juurdemaksud vähese happesuse eest.

Sovhooside kohta kehtestatud piima üleandmise määruse kohaselt on viimased kohustatud andma piima ja koort kindlaksmääratud happesuses. Annavad aga sovhoosid piima ja koort ettenähtust vähema happesusega, see tähendab paremas kvaliteedis, saavad nad kehtestatud hindadele juurdemaksu. Annavad sovhoosid aga piima ja koort ettenähtust suurema happesusega, arvestab tööstus hinnast vastava osa maha. Kulud niisuguste juurdemaksude alal on grupeeritud kulu-liiki „Juurdemaksud“.

Üldine kulusumma kululiigi „Juurdemaksud“ järgi jaotatakse ainult või ja juustu omahinna vahel proportsionaalselt neile tooteile kulutatud tooraine hinnale.

Piimatoojaile tagastatud vadaku hind. Juustu-tööstuse piirkondades antakse piimatoojatele tasuta välja tööstuses saadud vadakust 60%. Selle vadaku hind moodustabki need kulud, mida arvestatakse käesolevas kuluartiklis. Nende kulude üldsumma kantakse ainult juustu omahinda. Nende jaotamine mitmesuguste juustuliikide vahel toimub proportsionaalselt tooraine hinnale.

Abimaterjalid ja nende kohalevedu. Sellesse kulu-liiki arvatakse tööstuses äratarvitatud abimaterjalide väärtus. Tähtendatud kulude üldsumma määravad: kulutatud materjalide hulk, nende hind kaubavarustajate arvete järgi ning kohaletoimetamise kulud.

Selle kululiigi üldsumma jaotatakse üksikute saaduste tootmis-omahinda, vastavalt nende materjalide otsesele ülesandele ja kasutamisele. Erandi moodustavad need abimaterjalid, mida kasutatakse üldotstarbeks, nagu kemikaalid piima analüüsideks selle vastuvõtmisel ja kontrollimisel, puuvillased filtrid, marli ja muud sellised materjalid, mida kasutatakse piimanõude täitmisel vedude puhul ning piima kurnamisel. Need üldkulud jaotatakse üksikutele toodetele proportsionaalselt tooraine hinnale.

K ü l m u t u s — Külmutuskulude hulka kuuluvad: jää varumise, selle kohaleveo ja hoiu kulud kui ka külmutusmasinate kulud.

Käesoleva kululiigi üldsumma jaotatakse üksikute toodete omahinda kahes osas.

Algul tuleb kindlaks määrata, kuidas jaotada jää väärtus üksikute kvartalite vahel. Uhtlaseks jää väärtuse jagamiseks põhiliste tootmis-kvartalite vahel kasutatakse järgmist meetodit: määratakse aastaplaanis iga kvartali osatähtsus kogutoodangu suhtes 1926/27. a. püsivhin-

dades, mille järel jääkulud jaotatakse vastavalt saadud osatähtsusele üksikute kvartalite vahel. Kvartali jääkulud jaotatakse ühtlaselt vastava kvartali kulude vahel. Jääkulude jaotamine üksikute toodete vahel toimub järgmiste koefitsientide alusel:

Või (meierei)	1,0
Või sulatatud	0,3
Juust, väike	0,5
Juust, suur	0,80
Juust, lahja	0,6
Juust, sulatatud	0,4
Kaseiin, tehniline	0,13
Lambajuust (brõnsa)	0,2
Kohupiim	0,10
Sõirad ja sõiramass	0,10
Lössipulber	0,8
Kondenseeritud piim	0,3
Jäätis	1,20
Pastööritud, albumiin- ja linnasepiim, keefir, hapupiim kali ja kissell	0,1

K ü t e: Küttekuludeks arvatakse tööstuses tarvitatud kütuse kulud¹ ja väljastpoolt saadud ning masinate käivitamiseks kasutatava elektrienergia kulud.

Selles kuuliigis loetletud kulude kogusumma jaotatakse üksikute toodete omahinda proportsionaalselt kinnitatud kütuse kulutuse normidele.

T ö ö t a s u d: Sellesse kululiiki kuuluvad: tootmistööliste töötasud² (garanteeritud osa töötasust ja tükitöötasu), preemia-juurdemaksud toodangu kvaliteedi eest koormisosakonna töötajatele kui ka mõnede tööstuse töötajaile makstav tasu käsitsitoodud piima varumise eest, preemia-juurdemaksud samadele tööliste piimavarumise kvartali- ja aastaplaanide täitmise eest, tööseadustele vastavalt väljamakstav täiendav töötasu (kompensatsioonid kasutamata puhkuse eest jne.) ning juurdearvutised töötasule 4,30% suuruses.

Töötasude kogusumma jaotatakse üksikute toodete omahinda järgmiselt:

Tükitöötasu arvatakse nende toodete hinda, millede arvel see töö on tehtud.

Samuti arvatakse kvaliteedi-preemiad nende toodete kuludeks, mille eest nad on makstud.

Töötasu garanteeritud osa ning teised töötasu liigid jaotatakse proportsionaalselt tükitöötasule.

¹ Tööstuslike ning kontoriruumide kütmise kulud arvatakse üldtööstuslike kulude liiki.

² Või- ja juustutööstuste tootmistööliste kategooriasse kuuluvad meistrid, abi-meistrid, koormisosakondade juhatajad, aparaatidel töötajad, nõudepesijad, juustu-soolajad, pressijad, hobusteajajad, masinistid, kütjad ning tootmise alal töötavad tööstuse ja koormisosakondade alalised ja hooajalised töölisel. Insener-tehniliste töötajate, teenistujate ja tuletõrje töötasud kuuluvad üldtööstuslike kulude liiki.

Puhkuse ajal makstav töötasu jaotatakse järgmiselt: Kõigepealt tehakse kindlaks üldine puhkuste arvel aasta kestel väljamaksmisele kuuluv summa. Siis arvestatakse välja, missuguse protsendi aastasest töötasust see moodustab. Teinud kindlaks puhkuse töötasummade protsendimäära, arvestatakse vastavad summad igale kvartalile, proportsionaalselt selle kvartali kogutöötasule. Arvestus toimub rippumata nende tegelikest väljamaksuaegadest.

Need puhkusetasud jaotatakse üksikutele toodetele proportsionaalselt, neile langevale tükitöötasule.

Üldtööstuslikud kulud. Sellesse kululiiki kuuluvad: insener-tehniliste töötajate, teenistujate, tuletõrjajate ja õpilaste töötasud, sama kategooria töötajate täiendav töötasu ning juurdearvutised neile tasudele, tööstuse juhatajale ning tema asetäitjale varumise alal väljamakstavad preemiad piimavarumise plaani täitmise eest, komandeerimiskulud, kolimis- ja sõidurahad, pastöörimis- ja koorimisosakondade, piima vastuvõtu punktide kui ka hoonete ja ehitiste korrashoiu kulud, töökaitse ja ohutustehnika kulud, amortisatsioon, jooksev remont, kiireltkuluva ja väheväärtusliku¹ inventari asendamise kulud, protsendid laenudelt, maksud, posti, telegraafi ning muud ettenägemata kulud.

Kõik selle artikli kulud jaotatakse üksikute toodete omahinda, proportsionaalselt tootmistööliste töötasule.

Jooksva remondi ja kiireltkuluva ning väheväärtusliku inventari asendamise kulud jaotatakse algul üksikuile kvartaleile eelarve normatiivses korras. See toimub järgmiselt.

Määratakse kindlaks kvartali kogutoodangu plaanile osatähtsus aasta-plaanis. Peale seda jaotatakse mõlemate kululiikide (s. o. jooksva remondi ja väheväärtusliku ning kiireltkuluva inventari) alal aasta eelarves ettenähtud summad üksikuile kvartaleile proportsionaalselt kvartali osatähtsusele.

Oletame, et esimese kvartali kogutoodangu plaan on 16% aastaplaanist. Üldtööstuskuludeks on aasta eelarves ette nähtud kulusid jooksvaks remondiks 4000 rubla ning kiireltkuluva ja väheväärtusliku inventari asendamiseks 1000 rubla. Siis tuleks esimesse kvartalisse eraldada järgmised kulusummad:

$$\text{Jooksvale remondile } \frac{4000 \cdot 16}{100} = 640 \text{ rubla}$$

Kiireltkuluvale ja väheväärtuslikule inventarile

$$\frac{100 \cdot 16}{100} = 160 \text{ rubla}$$

¹ Väheväärtuslikuks ja kiireltkuluvaks inventariks loetakse esemed, millede algväärtus ei ületa 170 rubla, kui ka esemed, millede iga ei ole ette nähtud üle ühe aasta.

Need summad jaotatakse kvartalis üksikute toodete omahinda, proportsionaalselt samas toodete omahinnas ettenähtud tootmistööliste töötasudele.

Kõik teised üldtööstuslikud kulud jaotatakse üksikute toodete omahinda samuti proportsionaalselt töötasudele.

Või kahanemise asendamise hind. Selles kululiigis arvestatakse selle või kulud, mis lisatakse standardtaarasse (kasti, tünni) ning on ette nähtud ainult või kahanemise täiendamiseks, mis tekib arvates pakkimise ajast kuni tarbimispunktidesse jõudmiseni.

Mittestandardsesse taarasse pakitud võile pole kahanemise puhul mingisugust lisandit ette nähtud.

Koorevõi kahanemiskao puhul on ette nähtud järgmised lisandi määrad.

Standardtaara liik	Või standardkaal (neto) antud taaras (kilodes)	Või netokaalule kahane-mise puhul ettenähtud lisand (grammides)
Kast	25,4	120
"	50,0	240
Tünn	50,8	240
"	75,0	360
"	100,0	480

Või kahanemise kulud näidatakse tootmis-finantsplaanis tähendatud hindades ning arvatakse ainult või omahinda.

Valmistoodangu saatekulud. Sellesse kululiiki arvatakse valmistoodangu veokulud tööstusest toodete baasideni (ladudeni).

Valmistoodangu saatekulud arvatakse nende toodete omahinda, mil- lele arvel need kulud on tehtud. Mitmesuguste toodete ühisel saatmisel jaotatakse kulude üldsumma proportsionaalselt üksikute toodete ton- naažile.

Taara. Selles liigis arvestatakse kõik piimatoodete taara (pakendi) kulud. Kuid taarakulud arvatakse ainult nende toodete omahinda mil- lele müügihinda on taara väärtus sisse kalkuleeritud. Kui aga taara väärtus müügihinda sisse kalkuleeritud ei ole, siis seda omahinnas ei arvestata ning ta kuulub sissenõudmisele ostjalt lisaks antud toote ettenähtud müügihinna- le. Taara kulud on arvatud järgmiste toodete müügi- ja omahinda: meiereivõi, juustud, lambajuust rasvane ja lahja ja kondenseeritud kooritud piim.

Töõnduses on kombeks teha esialgset taara kulude juurdehindlust omahinnale eelarveliselt. See tähendab, et olenemata sellest, kas toode on taarasse pakitud või mitte, tuleb omahinna kalkuleerimisel taara kulud ikkagi sisse arvestada, kas või orienteeruvalt, eelarve korras.

Taara kulud arvatakse üksikute toodete omahinda selles ulatuses, milles nad on sellele tootele tehtud.

Selle kululiigiga lõpeb tööstuse omahinna määravate kulude loetelu.

Kaubanduslikud kulud.

Kaubanduslike kulude liiki või- ja juustutööstustes arvatakse:

- a) rajooni või- ja juustutööstuse valitsuste või trustide administratiivmajanduslikud kulud ¹ ja
- b) müügikulud.

Kaubanduslike kulude üldsumma jaotatakse üksikute toodete omahinda proportsionaalselt tööstuse omahinnale.

¹ Kaasa arvates sellesse ka piimavarumise plaani täitmise preemiad rajooni või- ja juustutööstuse valitsuste juhatajaile.

VALMISTOODANGU REALISEERIMISE KORD.

Kõik tööstuse poolt toodetud piimaproduktid saadetakse lähemasse trusti baasi või realiseeritakse kohapeal trusti korralduste kohaselt.

Vadaku- ja petitooteid võib realiseerida kohapeal, kokkuleppel kohaliku kaubandusosakonnaga.

Iga korraldus toodete väljaandmiseks peab kandma tööstuse juhataja ja raamatupidaja allkirju. Kauba väljaandmise korraldus ühe allkirjaga on kehtetu.

Tööstuses peab olema täpne arvestus iga kauba väljaandmise korralduse täitmise kohta.

Toodangu saatmist baasidesse võib panna ainult vastutavatele isikutele ja asutistele. Tuleb alati jälgida tööstusest saadetud toodete kaalu ning ka seda kaalu, millega see tegelikult baasis vastu võeti. Valmistoodangu varguste vastu võitlemiseks nende laadimisel ja transportimisel tuleb igal üksikjuhul selgitada süüdlased ja võtta nad vastutusele.

ARVESTAMINE JA ARUANDLUS.

Tööstuse normaalne majanduslik tegevus pole mõeldav ilma arvepidamiseta. Kuritarvituste, norme ületavate kadude, ebamajanduslikkuse juhud on seletatavad peaaesjalikult korraliku arvepidamise puudumisega.

A. Tööstuse tegevusega seoses olevate operatsioonide dokumenteerimise kord.

1. Piima vastuvõttu piimatoojailt vormistatakse piimaarvestusraamatuis: 1) üksiküleandjailt — vorm A ja 2) kolhoosidelt ja sovhoosidelt vorm B järgi.

Sissekanded piimaarvestusraamatuisse tehakse piima vastuvõtjate poolt igal piima vastuvõtul ja lõssi tagastamisel. Piimakoguste kokkuvõtmine, rasvaprotsendi näitajate märkimine ning piima ümberarvestamine põhi-rasvasisaldavusele toimub igal dekaadil.

Tööstuses, koorimisosakondades ja piimapunktides vastuvõetud piim märgitakse ka piima vastuvõtu päevaraamatuisse:

v o r m nr. 2 järgi majandite poolt kohustusliku müügi katteks antud piima arvestamiseks;

v o r m nr. 2-a järgi väljaspool kohustuslikku müüki (üle normi) laekunud ja

v o r m nr. 2-b järgi tootjate poolt ümbertöötamiseks antud piima arvestamiseks.

Kogu vastuvõetud piim arvestatakse ümber põhi-rasvasisaldavusele. Iga majand saab kogu kohustusliku müügi korras üleantud piima kohta vastuvõtu-kviitungi; nende kviitungite ärakirjad saadetakse Varumisministeeriumi volinikule (kolhooside kohta igal dekaadil, teiste majandite kohta kord kuus).

Sovhoosidelt vastuvõetud piima ja koore kohta kirjutatakse vastuvõtukviitungid igal vastuvõtu juhul.

Sulatatud või, talukoore ja lambajuustu vastuvõtu kviitung täidetakse vorm nr. 3 kohaselt iga saaduste partii kohta eraldi.

Isiklik arve piimavastuvõtupunkti
 piima vastuvõtu kohta kuul 194 ... a.

Kuupäev	Piima vastu võetud				Lõssi tagasi antud	Piima üleandja ja lõssi vastu- võtja allkiri
	kg	rasva 0/0	rasva kg	tempera- tuur		
1	2	3	4	5	6	7

Piima rasvasisaldavuse sissekandeid konservitud proovide analüüside päevaraamatusse teeb laborant.

Koorimisosakondade poolt vastuvõetud piima kogused ning piima pärastise kasutamise viis märgitakse koorimisosakonna päevaraamatusse.

Koorimisosakonna poolt kirjutatakse toodete (koore, kaseini jne.) tööstusse saatmisel välja vastav kauba-saateleht. Kauba-saateleht täidetakse ja kirjutatakse alla isiku poolt, kes on vastutav saadetavate toodete saatmise eest koorimisosakonnast tööstusse. Tööstusse saabunud toodete kaal ja rasvasisaldavus märgitakse kauba-saatelehele ning kirjutatakse alla tooted vastuvõtnud isiku poolt. Kõigist lahkuminekuist teatatakse viivitamatult tööstuse juhatajale, kes peab nende kõrvaldamiseks abinõusid tarvitusele võtma.

4. Tooraine ümbertöötamise vormistamine tööstuses. Ümbertöötamise käigu vormistamine toimub tööstuse ja tema tsehhide meistrite poolt erilistes tootmis-päevaraamatutes: või- ja kaseinitööstustes vorm 9 järgi, võitööstustes vorm 10 järgi ja aurujõul töötavais mehhaniseeritud või- ja juustutööstustes vorm 11, 11-a, 11-b ja 11-c järgi.

Sissekanded tööstuse tootmis-päevaraamatusse tehakse iga päev. Tootmise tingimused (tööaja pikkus, temperatuur jne.) märgitakse tööstuse meistri poolt erilisse tehnilisse päevaraamatusse.

Osakondade töö ja toodangu arvestamine toimub tooraine, poolvalmistoodete ja valmistoodete analüüside tulemuste sissekandmise teel laborandi raamatusse. Osakondadesse laekuva ja tööstusse edasiantavate piima- ja rasvakoguste arvestamine toimub erilisel vormil „Piimakogumispunktide ja koorimisosakondade töö arvestamise kontrollaruanne“. Vorm täidetakse tööstuse kontoris.

Ettevõtte nimetus

Piimakogumispunktide ja koorimisosakondade töö arvestamise kontrollaruanne
vastuvõetud piima, koore, lõssi ja valmistoodangu kohta.

kuu 194... a.

Nimetus	Sissetulek			Väljaminek		Vahe rasvas		Kao- norm	Rasva puudus kg	Arvatakse puudu- jäägiks
	1	kg	rasva kg	kg	rasva kg	roh- kem	vä- hem			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

5. Valmistoodangu arvestamine. Valmistoodangu arvestamiseks avatakse eri kaardid iga piimatoodete liigi ja hoiukoha kohta eraldi. Kogu toodetud juust arvestatakse peale selle veel vorm 15 järgi, mis peegeldab juustu kaalukadu valmimise aja kestel.

Valmistoodangu ärasaatmisel kui ka müügikorralduste põhjal väljaandmisel kirjutab kauba-saatekirja välja kas tööstuse meister või isik, kes vastutab kauba saatmise ja väljaandmise eest. Kauba-saatekiri täidetakse 3 eksemplaris ning kirjutatakse alla saatekirja koostanud isiku, tööstuse juhataja, arveametniku ja kauba saaja või ärasaatmiseks vastuvõtja isiku poolt.

6. Põhi- ja abimaterjalide arvestamine tehakse tööstuses meistri poolt erilise vormi järgi sissekannete teel koguselise ja summalise arvestamise kaartidele. Neis kaartides näidatakse tehasesse sissetulnud ja selles äratarvitatud ja järelolevate materjalide kogused.

Ülaltoodud dokumentatsioon on arvepidamise spetsialiseeritud osaks. Peale selle arvestatakse tööstuses üldkasutatavate vormide kohaselt kõik teised majanduslikud operatsioonid.

Tööstuses kui ka osakondades tuleb igal kuul kindlaks teha piimatoodete ja kaupade — materiaalsete väärtuste jäägid. Iga aasta lõpul tuleb toimetada kogu tööstuse varanduse ja ladudes oleva valmistoodangu inventariseerimine.

Peale iga inventariseerimist koostatakse võrdlusaruanne, tehakse kindlaks lahkumineku arvepidamise andmetega ning võetakse tarvituks abinõud kõigi ilmnenud puudujääkide sissenõudmiseks süüdlastelt.

B. Operatiivse ja raamatupidamisaruandluse sisu ja kord.

Operatiivsete ja raamatupidamisaruannete esitamise kord, sisu ja tähtpäevad on toodud tabelis nr. 30. Tööstuse juhataja peab rangelt jälgima kõigi aruandeliikide tõepärasust ja õigeaegset esitamist.

Operatiivse ja raamatupidamis-aruandluse kord ja sisu.

Vormi nr.	Aruande sisu	Ärasaاتمise tähtajad	Kellele esitatakse	Kes täidab vormi
87	Piima, sulatatud või ja brõn- sa sissetuleku aruanne	Koorimisosakondade ja piimakogu- mispunktide poolt iga kuu 10., 20., 30. ja 1. päevaks	Tööstusele posti- teel, käskjalaga või vedajaga	Koorimisosakonna või piimakogumis- punkti juhataja
1	Piima sissetuleku ja piima- toodete valmistamise aruanne	Iga kuu 5. päevaks postiga	Rajooni võitöös- tuste valitsusele või trustile	Tööstuse kontor
2	Tööjõu plaani täitmise aru- anne.	Iga kuu 7. päevaks postiga või tele- graafi teel	Samale	Sama
3	Omahinna plaani täitmise aruanne	Kvartalite viisi postiga, kvartalile järgneva kuu 10. päevaks	Samale	Sama (vorm nr. 3 koosta- takse ainult iseseis- va bilansiga töös- tuste poolt)
88	Teadaanne piima sissetuleku, piimatoodete valmistamise, jää ja kütuse varumise kohta	Dekaadi kohta 1., 21. ja 30. kuu- päevaks (Juhul, kui tööstus asub kohas, mis kindlustab teate kätte- saamist 24 tunni jooksul posti kaudu, võib telegraafilise kokkuvõtte asemel saata teade postiga vormil nr. 88-a)	Samale	Tööstuse kontor
41	Aruanne autotranspordi koos- seisu kohta	Üks kord aastas 15. jaanuariks postiga	Samale	Sama

Vormi nr.	Aruande sisu	Arasaatmise tähtjad	Kellele esitatakse	Kes täidab vormi
42	Veoautode töö aruanne	Kvartalite viisi 4. kuupäevaks postiga	Samale	Sama
43 tr	Autovedude omahinna aruanne	Kvartalite viisi 12. kuupäeval postiga	Samale	Sama
25	Tedaanne toodete saatmise, jääkide ja realiseerimise kohta	Igal dekaadil 10., 20., 30. kuupäeval telegraafi teel	Samadele	Sama
8	Aruanne mustade metallide jäätmete kogumise kohta	Iga kuu 5. päevaks postiga	Samale	Sama
24	Aruanne tooraine ja abi materjalide liikumise ja jääkide kohta	Iga kuu 3. päevaks postiga	Samale	Sama
30 k	Aruanne kapitaliremonitööde käigu kohta	Iga kuu 12. päevaks postiga	Samale	Tehniline juhataja
31	Piimatoodete sissetuleku ja tarvitamise aruanne	Kvartalite viisi 7. kuupäevaks postiga	Rajooni võitõustuse valitsusele või trustile	Tööstuse kontor
90	Tootmise tehnilised näitajad	Iga kuu 10. päevaks postiga	Samale	Tehniline juhataja või meister
91	Seakasvatuse aruanne	Iga kuu 3. päevaks postiga	Samale	Tööstuse kontor
92	Tööstuse võrgu arvestuse kaart	Pooleaasta kohta 1. jaanuariks ja 1. juuliks postiga	Samale	Tehniline juhataja ja tööstuse juhataja

Vormi nr.	Aruande sisu	Arasaاتمise tähtajad	Kellele esitatakse	Kes täidab vormi
92	Jaemüügi võrgu aruanne	Kvartalite viisi 5. kuupäeval postiga	Trustile	Sama
94	Aruanne remont- ja taastamistööde käigu üle	Igal kuul 30. päevaks postiga (esitatakse alnult 1. XI kuni 1. IV igal aastal)	Rajooni võitõostuste valitsusele või trustile	Sama
Numbrita	Kolhoosidelt kohustusliku müügi korras vastuvõetud piima register ühes vastuvõetavate kviiitungite ärakirjadega	Igal dekaadil	Varumisministeriumi rajooni volinikule	Tööstuse kontor
18	Teistelt piimatootajatelt kohustusliku müügi korras vastuvõetud piima register ühes vastuvõetavate ärakirjadega	Igal kuul	Varumisministeriumi rajooni volinikule, majandile, ärakirli tööstusele	Isik, kes on vastutav piima vastuvõtu eest
53	Aruanne tööraamatute väljandmise kohta	Igas kvartalis postiga 1. kuupäevaks	Trustile või rajooni võitõostuste valitsusele	Tööstuse juhataja
28	Teadaanne piimasaaduste ärasaاتمise ja kohalmüügi korralduste täitmise kohta	Igal kuul 30. päeval postiga	Samale	Tööstuse kontor
Numbrita	Finantsteadaanne	Igal kuul 3. päeval telegraafi teel	Samale	Sama
1	Kuubilanss ühes lisadega	Hiljemalt aruande kuule järgneva kuu 20. päevaks	Rajooni võitõostuste valitsusele või trustile, Riigipangale ja rajooni rahandusosakonnale	Sama
1	Kvartalibilanss ühes lisadega	Hiljemalt aruande kvartalile järgneva kuu 20. päevaks	Samadele	Sama
1	Aastaaruanne ühes lisadega	Hiljemalt 5. veebruariks	Samadele	Sama

TOORAINETE BAAS.

Tööstuse toorainete baas sõltub loomakasvatuse olukorrast tema tegevuspiirkonnas. Mida rohkem piimakarja, mida kõrgem selle toodang ning kindlam söödabaas, seda paremini on tööstus kindlustatud tooraine poolest, seda ühtlasemalt ja kindlamalt toimub tema töö.

Tööstuse tegevus ei tohi piirduda ainult piima varumisega ja ümber-töötamisega, vaid ta peab ka aitama kaasa piimatoodangu suurenemisele oma tegevuspiirkonnas, pideva organiseeriva mõjuavalduse teel piimakarja ja selle toodangu suurenemise suunas.

Suuremate tööstuste koosseisudes on ette nähtud toorainete baasi organisatorid — kontrollassistendid. Zootehnilise personaali töökord on ette nähtud määrustes ja juhendites kontrollassistentide töö kohta. Põhijoontes seisab nende töö järgmises:

1) alalise abi andmises kolhoosidele lüpsianni tõstmisel, loomade hooldamise ja söötmise parendamisel;

2) piimandusfarmide tegevuse kontrollis perioodiliste kontrolllõpsuste korraldamise teel;

3) massilise organisatsioonilise töö läbiviimises kolhoosides ja kogemuste vahetamises loomakasvatuse küsimustes;

4) kolhooside vaheliste võistluste korraldamises;

5) iga liiki toidu kindlustamises piimakarjale.

Zootehniline töö toimub tööstuse juhataja alalise valve all ning tema organisatsioonilisel toetusel.

Tööstuses, kus puudub zootehniline personal, korraldab toorainete baasi organisatsioonilist mõjustamist tööstuse juhataja ise alalise sidemetepidamise teel farmidega ja nende abistamise teel loomakasvatuse kindlustamise alal, kaasa tõmmates sellele tööle külanõukogude loomakasvatuse sektsioone ning loomakasvatuse stahhaanovlasi.

Tööstus võib ja peab andma kolhoosidele tegelikku abi, tootes vadakust erilist juuretist koresöötade maitse parendamiseks, korraldades atsidoofiilse lõssi valmistamist (tootja saadustelt) vasikate jootmiseks jne.

Tööstuse juhataja peab hästi tundma oma tööstuse piirkonna loomakasvatuse seisukorda, farmide piimakarja täiendamise plaani, selle täitmist kolhooside poolt ja seda, missuguses ulatuses on loomadele kindlustatud sööt; ta peab olema teadlik kõigist maaorganite poolt loomakasvatuse arendamiseks ettevõetavaist üritustest.

SANITAARIA JA HÜGIEEN TÖÖSTUSES.

Või ja juustutööstused kui toitaineid tootvad tööstused peavad olema eeskujulikus sanitaar-hügieenilises seisukorras. Puhtus tööstuses ning hügieeniliste eeskirjade täitmine kogu tööstuse töötajaskonna poolt on karmilt nõuetav.

Oktoobrist aprillini tuleb vähemalt iga kahe kuu tagant valgendada tööstuse ja tema osakondade tootmisruumide seinu ja lagesid lubjaga. Ajavahemikul maist — oktoobrini tuleb seda valgendamist toimetada vähemalt kord kuus.

Ühes asuvate käimlate desinfitseerimiseks ja puhastamiseks peab olema alati varuks kloorlupja ning selleks eriti määratud labidaid ja luudi. Käimlate puhastamine ja desinfitseerimine toimub iga päev.

Settekaevusid ja prügikaste tuleb pidevalt puhastada ning peale puhastamist need üle kallata kustutatud lubja 10—20%-lise lahusega. Nendega külgnevad väljakud riputatakse üle kustutamata ja kloorlubjaga.

Hobusetallid, sealaudad ning hobustrasporti seisukohad tulevad iga päev sõnnikust ja prügist hoolikalt puhastada. Ruume valgendatakse ning põrandaid niisutatakse kloorlubja lahusega perioodiliselt. Äravoolukanalite ning sõnnikuplatside desinfitseerimiseks tarvitatakse kuiva kloorlupja.

Puust seadeldisi ja inventari — võimasinaid, presse, tõrsi ja anumaid desinfitseeritakse kustutamata lubjalahusega. Esiteks pestakse nõusid ja seadeldisi sooja veega, siis tulise leeliselahusega. Selle järel loputatakse neid kuuma veega ning pestakse tulise lubjalahusega. Kõik desinfitseeritavad pinnad peavad seisma lubjalahuse all 3 kuni 4 tundi, mille möödumisel pestakse kõik lubja jäljed hoolikalt maha tulise veega.

Lubjalahuse valmistamine toimub järgmiselt: kustutamata lubi kallatakse ettevaatlikult üle kuuma veega ning segatakse, kuni tekib vedel mass. Seda lahust tarvitataksegi desinfitseerimiseks.

TULETÖRJE ABINÕUD.

Vastutust tööstuse tulekahjuohutuse ning tulekahjuvastaste abinõude õigeaegse tarvituselevõtmise eest kannab ettevõtte juhataja.

Kahjutule vastased abinõud seisavad järgmises:

1. Tööstuse maa-alal ei tohi olla prügi, laaste, taarat ning ehitusmaterjalide jäätmeid.
2. Metsamaterjalid ja küttepuud tulevad paigutada riitadesse.
3. Tööstuse maa-alal, tema tootmis- ning muudes ruumides peavad olema veenõud ning kastid kuiva liivaga, tulekustutajad, redelid, lõhkumis- ja kaeveriistad, haagid, kangid, kirved ja labidad.
4. Tööstuse ja teiste hoonete põõningud peavad olema puhtad kastidest, igasugusest mittetarvitatavast inventarist ning muist esemeist.
5. Põõningute puust konstruktsioone on soovitatav katta tulekindla värviga, mis koosneb 63% kustutatud lubjast, 32% veest ja 5% keedu-soolast.
6. Veevarumise kohad peavad olema alaliselt korras tulekustutamiseks. Samuti peavad korras hoitama ka juurdepääsu teed nendele.
7. Täielikult korras peab olema elektrivoolu võrk. Igasugused rikked selles tulevad viivitamatult kõrvaldada.
8. Erilist tähelepanu tuleb pöörata aga kaseiini ning kohupiima kuivatistele. Hoonete ja kuivatuskappide puuosad ei tohi kokku puutuda ahjude, keskkütte-radiaatorite, truupide ja korstnate kuumenevate osadega. Viimased peavad olema hästi isoleeritud.
9. Tööstuse maa-alal elunevad töölisel kui ka nende perekonnaliikmed peavad olema hästi teadlikud oma ülesannetest tulekahju tekkimisel.

TÖÖSTUSE JUHATAJA ADMINISTRATIIV-MAJANDUSLIKU TEGEVUSE PLAANI SISSEVÕTMISELE KUULUVATE ÜKSIKUTE TÖÖDE LOETELU.

Kuna tööstuse juhataja juhib ettevõtte tootmistegevust, peab ka tal endal olema isiklik tööplaan. Selles plaanis tuleb arvestada või- ja juustutööstuse normaalse tegevuse tagamiseks vajalike tööde sooritamise järjekorda ning õigeaegsust.

Allpool on loetletud üksikud tööd, mis on tähendatud plaani koostamisel tarvilikud ning millele tööstuse juhataja peab tähelepanu pöörama. Loetelus on toodud andmed nii üksikute kuude kui ka päevade kohta.

Tööde loetelu kuuplaani koostamiseks:

Kuupäev	Mida tuleb teha kuu vältel
1.	Välja saata telegraafi teel Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vorm nr. 88. Teha pangale maksukorraldus sovhoosidele piimarahade maksmiseks kolmanda dekaadi eest ning kolhoosidele — kuu eest.
2.	Välja saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid nr. 21 ja 91. Esitada Varumisministeeriumi rajoonivolnikule piima vastuvõtu kvit tungite ärakirjad — kolhoosidelt eelmise kuu kolmanda dekaadi, teiselt kuu kohta. Välja saata telegraafi teel finantsteadaanne. Korraldada tööstuse töötajatega tootmisnõupidamine möödunud kuu töötulemuste läbiarutamiseks ning informeerida kollektiivi üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimuste täitmise tulemustest.
3.	Kontrollida, kas Varumisministeeriumi rajooni volnikele on saadetud kvit tungite ärakirjad piima vastuvõtu kohta üksikpiimatoojailt eelmise kuu eest. Kontrollida, kas on tasutud eelmise kuu käibemaks.
4.	Välja saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid 1, 8p. Läbi vaadata kontrollvormid nr. 14 (osakondade kontroll). Kontrollida piimarahade arvestamise aruanded.
5.	Kontrollida, kas on tehtud õigesti ja õigeaegselt õiendatud piimarahad: a) piimakogujatega ja b) kolhoosidega piimakogumise ja kohaletoimetamise eest.
6.	Välja saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid nr 2 ja 31.

Kuupäev	Mida tuleb teha kuu vältel
8.	Välja saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid nr. 90 ja 25. Läbi analüüsida sertifikaadid ning kindlaks teha eelmisel kuul baasile saadetud toodete kvaliteedi hindamise tulemused.
10.	Läbi analüüsida osakondadest saadud aruanded vorm nr. 87.
11.	Saata telegraafi teel Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid nr. 88 ja 30-ks. Teha pangale maksukorraldus piimarahade maksmiseks sovhoosidele jooksva kuu esimese dekaadi eest.
12.	Esitada Varumisministeeriumi rajoonivolinikule vastuvõtukviitungite ära- kirjad kolhoosidelt jooksva kuu esimesel dekaadil vastuvõetud piima kohta.
13.	Kontrollida, kas on tasutud panka esimese kahe viispäevaku käibemaks.
14.	Välja Saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vorm nr. 25.
20.	Läbi analüüsida osakondadelt saadud aruanded vorm nr. 87.
21.	Kontrollida ja Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele telegraafi teel välja saata vorm nr. 88. Teha pangale maksukorraldus sovhoosidele rahade maksmiseks jooksva kuu teise dekaadi vältel vastuvõetud piima eest.
22.	Esitada Varumisministeeriumi rajoonivolinikule kviitungite ära- kirjad kolhoosidelt jooksva kuu teise dekaadi vältel vastuvõetud piima kohta.
29.	Kontrollida, kas on tasutud panka jooksva kuu kolmanda, neljanda ja viienda viispäevaku käibemaks. Välja saata Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile vormid nr. 94 ja 25. Läbi analüüsida osakondadelt saadud aruanded vorm nr. 87. Kindlaks teha toodete jäägid ladudes ning kontrollida nende tege- likku seisu raamatupidamise andmetega.
30.	Kontrollida ja välja saata Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele vorm nr. 28.

Tööde loetelu aastaplaani koostamiseks kuude viisi.

Allpool toodud tööde loetelu kuude viisi on koostatud vastavalt Nõu- kogude Liidu keskviõtme tingimustele. Teistes tingimustes asuvate tööstuste kohta tulevad tähtajad vastavalt muuta.

Mida teha jaanuaris

Läbi analüüsida tööstuse majandusliku ja tootmistegevuse tulemused eelmisel aastal.

Kontrollida piimavarumise aastaplaani täitmist iga piimakogu- ja osakonna töötaja ja varumisinspektori poolt. Välja arvestada ja välja maksta neile kuuluvad preemiad.

Korraldada tööstuse töötajatega tootmisnõupidamine möödunud aasta töötulemuste ja jooksva plaani läbiarutamiseks.

Välja töötada ning välja anda igale piima vastuvõtu punktile ja koorimisosakonnale aasta, kvartali ja kuu piimavarumise ning saaduste tootmise plaan.

Jälgida seda, et Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele (olenevalt tööstuse alluvusest) oleksid õigeaegselt välja saadetud järgmised dokumendid:

möödunud aasta aruanne,

tööstuse võrgu arvestuskaart seisuga 1. jaanuariks (vorm nr. 92).

Välja nõuda Varumisministeeriumi rajooni volinikult: teised eksemplarid kõigi liikide majandite nimistuist, kellele müügi kohustused on kätte antud. Koostada nende nimistute alusel üksikasjaline piimavarumise plaan koorimisosakondadele ja piimapunktidele kvartalite ja kuude peale.

Täita piimaarvestusraamatud ja välja anda need piima üleandjatele.

Välja anda kõigile piimakogujatele isiklikud leping-raamatud.

Vastuvõtta Trustilt (või Rajooni Võitööstuste Valitsuselt) tootmise aastaplaan.

Koostada selle alusel üksikasjaline tootmise plaan tööstusele ja tema osakondadele.

Välja saata toodete omahinna aruanne (vorm nr. 3) 10. jaanuariks.

Välja saata kätteantud tööraamatute aruanne (vorm nr. 53) 1. jaanuariks.

Välja saata aruanne veoautode töö kohta (vorm nr. 42-tr) 4. jaanuariks.

Välja saata autovedude omahinna aruanne (vorm nr. 43-tr) 12. jaanuariks.

Välja saata aruanne sissetulnud ja kulutatud piimatoodete kohta (vorm nr. 31) 7. jaanuariks.

Välja saata aruanne autotranspordi koosseisu kohta (vorm nr. 41-tr) 15. jaanuariks

Kontrollida, kas pole ilmnenud puudusi tööstuse ettevalmistamisel tootmishooajaks, kas toimub jää, kütuse ja tarbepidu varumine normaalselt.

Sõlmida lepingud kolhoosidega tööstuse valmistoodangu äraveoks baasidesse ning piima ja koore juurdeveoks tööstusesse.

Mida teha veebruaris

Kontrollida varutud ja tööstusse veetud küttepuude ja tarbepidu kogust ning vormistada nende vastuvõtmine aktiga.

Kontrollida, kui palju on varutud jääd tööstuses ja tema osakondades.

Selgitada, kas jää on korrapäraselt kaetud. Vormistada varutud jää kogus aktiga. Võtta tarvitusele abinõud varumise lõpetamiseks 1. märtsiks.

Jälgida, et piimandusfarmides oleks tarvilikud jäätagavarad.

Organiseerida kasti- ja tünnilaudade valmistamine.

Korraldada piimatoodete taara valmistamine selle arvestusega, et tööstus oleks sellega varustatud kogu hooajaks.

Remontida ning korrastada sanitaarselt tööstuse, tehhide ja osakondade ruumid. Parandada inventar ja seadeldis.

Sõlmida loomakliinikuga kokkulepe tööstusele kuuluvate loomade veterinaarse järevalve kohta.

Mida teha märtsis

Ette valmistada tööstus, osakonnad ja piima vastuvõtu punktid kevadiseks teedelagunemise perioodiks. Neis osakondades, kust tooraineid tööstusse pidevalt vedada pole võimalik, korrastada seadistik ja inventar tooraine ümbertöötamiseks kohapeal.

Kontrollida tööstuse transportesemeid — inventari ja hoburakmete seisukorda. Korraldada nende parandamist.

Ette valmistada ja remontida kevadisteks põllutöödeks tarvilik põllumajanduslik inventar.

Hankida Rajooni Maaosakonna kaudu heinamaatükid.

Kontrollida seemne ning istikute kvaliteeti.

Ette valmistada sigalad kevadiseks poegimiseks.

Puhastada prügikastid, mustaveeaugud ja äravoolukraavid.

Kontrollida, kas tööstuse ja tema osakondade poolt varutud jää on kaetud küllalt hästi ja korrapäraselt.

Lõpetada hiljemalt 1. aprilliks tööstuse ja tema osakondade seadistiku (koorelahutajate, pastööriride, võimasinate, kohupiima kuivatite, aurujõuseadeldiste ja piimanõude) remonttööd.

Kontrollida kõik koorelahutajad rasva eraldamise puhtuse poolest.

Hankida baasist tarvilik kogus abimaterjale ning see varakult enne kevadist teedelagunemist tööstusse vedada.

Mida teha aprillis

Kontrollida piimavarumise plaani täitmist esimeses kvartalis nii kolhooside ja sovhooside, kui ka piima üksikpiimatoojate poolt.

Korraldada tööstuse ja osakondade töötajatega tootmisnõupidamine esimese kvartali töötulemuste läbiarutamiseks.

Jälgida, et Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele oleksid õigeaegselt saadetud järgmised dokumendid:

toodete omahinna aruanne 1. kvartali kohta (vorm nr. 31, välja saata 10. aprilliks).

tööraamatute väljaandmise aruanne (vorm nr. 53, välja saata 1. aprilliks);

veoautode aruanne (vorm nr. 42-tr, välja saata 4. aprilliks);

piimatoodete sissetuleku ja kulutuse aruanne (vorm nr. 31, välja saata 7. aprilliks).

Korrastada tööstuse ja tema osakondade lumest vabanenud maa-alad. Parandada tarad ning ette võtta tööstuse maa-alal puude istutamisi.

Puhastada tööstuses ja osakondades suitsulõõrid.

Kontrollida tuletõrjeinventari ja -seadeldiste korrasolekut.

Kontrollida, kuidas on täidetud piimavarumise kvartaliplaan piimakogujate, koorimisosakondade juhatajate ja inspektorite poolt. Välja arvestada ning välja maksta neile plaani täitmise eest kuuluvad preemiad.

Kontrollida kohupiima ja kaseiini kuivatite seisundit. Ette valmistada seadeldised kaseiini ja kohupiima kuivatamiseks päikese käes.

Lõpetada kõik tööstuse hooajaks ettevalmistamise tööd.

Koostada hiljemalt 15. aprilliks akt ettevalmistamistööde lõpetamise ja tööstuse täieliku valmisoleku kohta — tooraine ümbertöötamiseks.

Anda juhised varujatele ning kontrollida nende tööd.

Mida teha mais

Organiseerida kaseiini ja kohupiima kuivatamist päikese käes.

Teha ettevalmistustöid kolhooside ja üksikpiimatoojate sotsialistliku võistluse korraldamiseks piima puhtuse alal. Põhjalikult selgitada selle võistluse tähtsust.

Korrastada sanitaarselt tööstuse ja abimajandi ruumid.

Kontrollida, kas piimaproove võetakse õigesti ning kas piima rasvasisaldavust määratakse täpselt. Korraldada sellel alal nõupidamine ühiskondlike kontrollpunktidega.

Lõpetada kevadised põllutööd abimajandis.

Ette valmistada heinateoks vajalik inventar ja hobujõud.

Kokku võtta andmed valmistatud toodangu tegeliku omahinna kohta ning võrrelda, kuivõrd see erineb plaanilisest omahinnast; misugustel aladel esineb ülekulutusi ning võtta tarvitusele abinõud kulude alandamiseks.

Mida teha juunis

Läbi viia heinakoristamistööd võimalikult lühemal ajavahemikul.

Korraldada kuu-aktsioon puhtuse suurendamiseks tööstuses ja osakondades, tööstusse saadetava piima happesuse alandamiseks ning toodete kvaliteedi tõstmiseks.

Korraldada kolhoosides ja üksikpiimatoojate seas kihutustööd piimavarumise suurendamiseks.

Kontrollida, kõiki majapidamisi läbi käies, iga majapidamise piimakohustuste täitmist.

Kontrollida tööstuse tuletõrje seisukorda.

Kontrollida tööstuses, osakondades ja piimapunktides lõssi, peti ja vadaku kasutamist.

Kontrollida kütuse ja abimaterjalide kasutamist tööstuses ja osakondades.

Selgitada tegelik laekumuste plaani täitmine. Välja töötada ja maksuma panna korraldused laekumuste plaani täitmise tõhustamiseks.

Mida teha juulis

Kontrollida piimavarumise II kvartali plaani täitmist kõikide kolhooside, sovhooside, farmide ja üksikpiimatoojate poolt.

Korraldada tööstuse ja osakondade töötajatega tootmisnõupidamine teise kvartali töötulemuste ning jooksva kvartali plaani kohta.

Jälgida, et Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele oleksid õigeaegselt saadetud järgmised dokumendid:

tööstusvõrgu arvestuskaart seisuga 1. juuliks (vorm nr. 92, saata 1. juulil);

poole aasta aruanne;

tööraamatute väljaandmise aruanne (vorm nr. 53-t, saata 1. juulil);

toodangu omahinna aruanne teise kvartali kohta (vorm nr. 3, saata 10. juuliks);

veoautode aruanne (vorm nr. 42-tr, saata 4. juuliks);

autovedude omahinna aruanne (vorm nr. 43-tr, saata 12. juuliks).

Kontrollida piimavarumise plaani täitmist iga üksiku varumisaparaadi töötaja osas. Välja arvestada ja välja maksta igale töötajale piimavarumise preemiad teise kvartali eest.

Kontrollida kolhoosidele piima ja koore vedude eest kuuluvate tasude arvestamise ja väljamaksmise õigsust.

Kontrollida piimakogujatele arvestatud tasude arvestamise ja väljamaksmise õigsust.

Kontrollida esimese poolaasta plaani täitmist nii toodete kvaliteedi kui ka väljatuleku osas.

Mida teha augustis

Kontrollida piima üleandmist iga majandi poolt. Võtta tarvituks abinõud piima üleandmise suurendamiseks mahajäänud majapidamiste poolt.

Avaldada kohalikus ajakirjanduses kokkuvõtteid piimavarumise plaani täitmise üle, näidates eesrindlike piimatoojate ning piimavarumist takistavate majandite nimed.

Korraaldada ühiskondlike kontrollpunktidega nõupidamine piima rasvasisaldavuse määramise üle.

Valmis panna viljakoristamiseks vajalik inventar, abimajandist koristatud põllumajandussaaduste mahutamiseks vajalik taara ning korrastada selleks hoiuruumid.

Võtta tarvitusele abinõud varutud heina säilitamiseks.

Kindlaks määrata, kuivõrd on täidetud toodangu aastaplaan naturas ja kogutoodangus.

Arvestada, missuguste abinõudega võiks täita ning ületada toodete assortimendi ja püsivhindade plaani.

Mida teha septembris

Saavutada kohustusliku piimamüügi lõpuleviimine üksikpiimatootajate poolt.

Võtta osa rajooni organisatsioonide kontrollimistööst kolhooside piimandusfarmide valmisoleku kohta loomade ületalve pidamiseks. Kontrollida, kuidas on remonditud loomalaudad ning kas need on külma vastu tarvilisel määral kindlustatud ja kas on olemas tarvilisel määral kore- ja mahlakat sööta.

Organiseerida komisjon tööstuse ettevalmistamiseks eelolevaks hooajaks. Järele vaadata tööstuse ja osakondade hooned, seadistik, inventar ja nõud.

Koostada aruanded remonti vajavate nõude, seadistiku ja inventari kohta. Esitada Rajooni Võitööstuste Valitsusele või Trustile avaldus materjalide ja tagavaraosade saamiseks.

Lõpetada viljakoristamise tööd ning võtta tarvitusele abinõud vilja korralikuks säilitamiseks.

Mida teha oktoobris

Kontrollida piimavarumise ja kokkuostu kolmanda kvartali plaani täitmist kõigi kolhooside, sovhoosifarmide ja üksikpiimatootajate poolt.

Kõrvaldada osakondadest kõik liigne seadistik, inventar ja hoolseda nende korraliku hoiu eest talvisel perioodil.

Korraaldada tööstuse ja osakondade töötajatega kolmanda kvartali töötulemustele ning neljanda kvartali ülesandeile pühendatud tootmisnõupidamine.

Jälgida, et Trustile või Rajooni Võitööstuste Valitsusele oleksid õigel ajal saadetud järgmised dokumendid:

toodete omahinna aruanne III kvartalis (vorm nr. 3, saata 10. oktoobriks);

veoautode töö aruanne (vorm nr. 42-tr, saata 4. oktoobriks);

autovedude omahinna aruanne (vorm nr. 43-tr, saata 12. oktoobriks);

piimatoodete sissetuleku ja kulutuse aruanne (vorm nr. 31, saata 7. oktoobriks).

Luua brigaadid tööstuse ja tema osakondade ettevalmistamiseks tootmishooajaks.

Teha ettevalmistusi tööstuse ja osakondade talviseks perioodiks: parandada aknad, puhastada korstnad, kindlustada külma vastu kaevud, kanalisatsioon, sigalad, loomalaudad ja kõõgiviljahoidlad.

Kontrollida piimavarumisplaani täitmist iga varumisaparaadi töötaja poolt.

Välja arvestada ning välja maksta neile plaani täitmise eest kuuluvad preemiad.

Mida teha novembris

Komplekteerida vajalik arv koosseisulisi ning mittekoosseisulisi piimakogujaid ja -vedajaid.

Organiseerida tööbrigaadid (kasutades tööstuse tööjõude) ning alustada kütuse ja tarbepuidu varumist.

Korraldada ja läbi viia lühiajalised kursused piimakogujatele ning koorimisosakondadele ja piimakogumispunktide juhatajatele.

Lõpetada 1. detsembriks võihoidlate, juustukeldrite, jääkeldrite, koorimisosakondade ja piimakogumispunktide remont, desinfitseerimine ja valgendamine.

Ette valmistada 1. detsembriks maatükid jää hoidmiseks.

Kontrollida kaalumis- ning mõõtmisaparatuuri. Tarbe korral saata kaalud ja piimamõõduriistad remonti ja tembeldamiseks.

Mida teha detsembris

Kontrollida piimavarumise aastaplaani täitmist kõigi kolhooside, üksikpiimatoojate kui ka sovhoosifarmide poolt.

Organiseerida iga piima vastuvõtu punkti juures ühiskondlikud kontrollpunktid.

Ära saata baasi kõik valmistoodang, jätmata teiseks aastaks mingisuguseid jääke.

Korraldada ja läbi viia tööstuses, osakondades ja punktides kogu varanduse ja ladudes leiduva valmistoodangu inventeerimine.

Võrrelda varanduse ja toodangu tegelikku seisuga raamatupidamise andmetega.

Kindlaks teha normatiivide alusel tööstuse ja osakondade jää tarvidus, ette valmistada jäähoiu kohad ning asuda jää varumisele.

Kontrollida kütuse ja tarbepuude varumise töid.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahva-
komissari asetäitja

V. Kostõgov

13. juunil 1942. a. nr. 31.

Instruktsioonid

sovhoosidelt, kolhoosidelt, kolhoosnikuilt ja üksiktalunikelt vastuvõetud piima proovide võtmise, konservimise ja hoidmise kohta piima keskmise rasvaprotsendi määramise otstarbel.

1. Sovhoosidelt ja kolhoosidelt vastuvõetud piima rasvasisaldavuse määramist toimetatakse üks kord dekaadis.¹ Piimaproovide võtmine ning keskmiste proportsionaalsete proovide koostamine toimub kõigist dekaadi jooksul vastuvõetud piima kogustest.

Kolhoosnikuilt ja üksiktalunikelt vastuvõetud piima rasvasisaldavuse määramist toimetatakse üks kord kuus.² Piima proovide võtmine ning kekmiste proportsionaalsete proovide koostamine toimub kõigist kuu jooksul vastuvõetud piima kogustest.

2. Keskmiste proportsionaalsete piimaproovide hoidmiseks valmistatakse kastid, mis on varustatud pesadega pudelite mahutamiseks, vastavalt piimatoojate arvule. Pudelik võetakse 500 sm³ mahuga, varustatakse piimatooja numbriga ning paigutatakse kasti vastavasse pessa. Kastid lukustatakse ning nende võtmed hoitakse tööstuse juhataja, koorimisosakonna juhataja või piima vastuvõtja käes.

3. Piima hapnemise või riknemise vältimiseks hoidmise kestel kallatakse kõikidesse pudelitesse enne proovide võtmist:

a) sovhooside ja kolhooside poolt üleantud piima proovidele 0,5 sm³ kaaliumbikromaadi küllastatud (10%) lahust või 1—2 tilka 40%-list formaliini lahust igale 50 sm³ piimakogusele. Piima kogunemisel üle

¹ Vastavalt NSVL RKN korraldusele toimetatakse rasvasisaldavuse määramist igal piima üleandmisel.

² Üks kord 10 päeva kohta — vastavalt NSVL RKN korraldusele.

selle määra lisatakse teiskordselt sama hulk konservainet. Konservaine lisamisel lähtutakse arvestusest: madala temperatuuri (kuni 15°) juures hoidmisel tuleb lisada igale 100 sm³ piimakogusele 1 sm³ kaaliumbikromaadi küllastatud lahust või 3 tilka formaliini; kõrgema temperatuuri (20—25°) juures hoidmisel lisada 1,5 sm³ kaaliumbikromaadi küllastatud lahust või 4 tilka formaliini;

b) kolhoosnikute ja üksiktalunike poolt antud piima proovide puhul mis on määratud säilitamiseks kuu jooksul, lubatakse konservainena kasutada ainult kaaliumbikromaati.

Formaliini tarvitamine konservainena on neil juhtudel keelatud. Kaaliumbikromaadiga konservimise tehnika on sel juhul seesama, mis ka dekaadi jooksul säilitatavate proovide puhul; suurendatakse ainult kaaliumbikromaadi kogust ja nimelt: enne proovi võtmist kallatakse pudelisse 1 sm³ kaaliumbikromaati iga 100 sm³ piima kohta; piima kogunemisel üle tähendatud määra (päeva 15 järel) kallatakse sellesse teistkordselt 1 sm³ kaaliumbikromaati.

Kuuajalisel piimaproovide säilitamisel lisatakse kaaliumbikromaati järgmiselt: igale 100 sm³ piimakogusele madala temperatuuri (kuni 15°) juures hoidmisel — 2 sm³ kaaliumbikromaati; kõrgendatud temperatuuri (20—25°) juures hoidmisel — 3 sm³ kaaliumbikromaati.

4. Kuu või dekaadi keskmiste piimaproovide koostamiseks ei tohi proovideks võtta juhuslikku või ka alati ühesugust piimakogust — selle juures tuleb silmas pidada üleantud piimakoguste vahelist proportsiooni.

Proovide võtmisel neil juhtudel tarvitatakse kaht moodust:

a) vähemas koguses üleandjate (kolhoosnikute ja üksiktalunike) piima proovid võetakse ikka ühest ja samast nõust (piimamõõtjast), piima põhjalikult ümber segades, klaas- või tinutatud metalltorukese (proovivõtli) abil, mis lastakse piimamõõtjasse püstloodis; kui toruke on ulatunud piimamõõtja põhjani ning täitunud piimaga, suletakse torukese ülemine ots tihedalt sõrmega, toruke võetakse piimamõõtjast välja ning selles sisalduv piim kallatakse piimatooja proovipudelisse; proovide võtmine järgmistelt piimakogustelt toimub samal viisil;

b) juhtudel, kui piima üleandmine toimub täielikult täidetud võrdmõodulistes nõudes ning piima kaalumist toimetatakse koos nõudega (sovhooside ja kolhooside piim), võetakse keskmine proportsionaalne piimaproov igast nõust. Enne proovi võtmist segatakse piim nõudes põhjalikult ümber, mille järel proovivõtel lastakse püstloodis kuni nõu põhjani. Selliselt igalt sovhoosilt ja kolhoosilt päeva jooksul vastuvõetud piimaproovid kallatakse kokku eri nõusse (toopi või klaasi), kus need põhjalikult segatakse ning kust siis võetakse proovivõtliga keskmine proov vastava piimatooja proovipudelisse kallamiseks. Vigade

vältimiseks dekaadi keskmise piimaproovi koostamisel tuleb proovide segamiseks kasutada alati üht ja sama nõu.

Piima vastuvõtmisel erikaaludel võetakse piimaproov samas korras juba vahenditult kaalunõust, kuid alati ühest ja samast kohast — nõu väljalaskekraani juurest.

Kogu perioodil tuleb piimaproovide võtmisel kasutada sama läbimõõduga proovivõtlit.

5. Kaaliumbikromaadiga konservitud piimaproovide hoidmisel toimub piima rasvasisaldavuse määramine nii happe- kui leelismenetlusega.

M ä r k u s: Kaaliumbikromaadi küllastatud (10%) lahus saadakse lahustades 11—12 grammi kaaliumbikromaati 100 kuupsentimeetris vees.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahva-
komissari asetäitja

I. Kusminõhh

21. augustil 1942. a. nr. 15.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi Võitööstuse Peavalitsuse süsteemi kuuluva rajooni võitööstuste valitsuse (rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse) määrustik.

I Uldeeskirjad.

1. Rajooni tööstuste valitsus korraldab kõigi tema rajoonis asuvate või- ja juustutööstuste juhtimist järgmistel aladel:

a) piima varumise ja vastuvõtu läbiviimisel,

b) või, juustu, kaseiini ning muude piimatoodete valmistamise kuu-, kvartali- ja aastaplaanide täitmisel nii koguseliste kui ka kvaliteediliste näitajate järgi.

c) kontorile ja sellele alluvatele ettevõtetele määratud finants- kui ka teiste näitajate täitmise kindlustamisel.

2. Oma tegevuses allub rajooni tööstuste valitsus vahenditult Või- ja Juustutööstuse Peavalitsuse süsteemi kuuluvale oblasti trustile ning kujutab endast oma iseseisva bilansiga ja isemajandavalt tegutsevate organisatsiooni.

Märkus: Rajoonides, kus rajooni tööstuste valitsuse ülesandeid täidab vahenditult trustile alluv tööstus, laiendatakse käesolev määrustik ka sellele tööstusele.

II Rajooni tööstuste valitsuse ülesanded.

1. Rajooni tööstuste valitsuse peaülesandeks on rajoonile määratud kohustusliku müügi, sovhooside poolt üleandmise ja riikliku kokkuostu korras toimuva piimavarumise plaani täitmine kui ka piima õigeaegne vastuvõtmine ning ümbertöötamine vastavalt kindlaksmääratud plaanidele.

Nende ülesannete täitmist taotleb rajooni tööstuste valitsus kas vahenditult või tööstuse ning neile alluvate koorimisosakondade ja piima vastuvõtupunktide kaudu:

a) peab süstemaatilist sidet rajooni ja küla organisatsioonidega rajooni piimavarumise ja piimakarjakasvatuse arendamise küsimustes;

b) kindlustab või- ja juustu- ning piimatööstuste toorainebaasi kolhoosidele praktilise abi osutamisega piimakarja tootlikkuse tõstmise alal (loomade otstarbekohase söötmise ja talitamise, mitmekordse lüpsmise ja öö-päevase karjatamise tärvituselevõtmise, kore- ja mahlaka sööda õigeaegse varumise, piima sissetuleku ja väljamineku arvestamise õige korraldamise ning teiste agrotehniliste ja zootehniliste ürituste kaudu);

c) osutab igapäevast kaasabi Varumisrahvakomissariaadi organitele kohustusliku piimamüügi läbiviimise alal riigile ja kohustuste täitmise kindlustamise alal iga majandi poolt kindlaksmääratud tähtpäeval, samuti ka olemasolevate piimavõlgade katmise alal;

d) teeb massilist organiseerimistööd piimatoojate seas — kohustusliku müügi ennetähtaegseks täitmiseks, piima riigile müümiseks ning üleandmiseks riigikaitsefondi;

e) juhib sotsialistlikku võistlust rajooni või- ja juustutööstuste valituse, tööstuste ja punktide töötajate vahel piimavarumise ja piimasaaduste tootmise plaani ennetähtaegseks täitmiseks ning tööstuste ja punktide töötajate seas stahhaanovlike töömeetodite sissejuurutamiseks;

g) sõlmib kolhooside ja teiste majanditega piima riikliku kokkuostu lepinguid, kontrollib nende täitmist ning organiseerib õlikookide müüki vastukaubana piimamüüjatele;

h) organiseerib kogu koorimisosakondade ja piima vastuvõtu punktide võrgu lünkadeta töötamist vastavalt rajooni täitevkomiteede poolt kinnitatud dislokatsioonile (paigutusele) ning varustab punkte piimakogujatega ja transportabinõudega, sõlmides selleks vastavaid lepinguid kolhoosidega kui ka andes kasutamiseks enda transportabinõusid;

i) teostab piima vastuvõttu sovhoosidelt vastavalt kindlaksmääratud riigile üleandmise plaanidele ja kontrollib süstemaatiliselt nende plaanide õigeaegset täitmist;

k) valvab, et tööstused ja punktid peaksid täpselt kinni korrast, mille kohaselt peab teostatama piima kohuslikku müüki riigile ja nimelt osas, mis puutub piima õigesse vastuvõtmisse ja selle kvaliteedi ning rasvasisaldavuse õigesti määramisse, vastuvõetud piimakoguste vastuvõtu-päevaraamatuse ning piima üleandjate piimaarvestusraamatutesse õigesti sissekandmisse, piimarahade õigeaegsesse tasumisse, kehtestatud aruannete õigeaegsesse esitamisse Varumisrahvakomissariaadi organeile jne.

2. Peale selle rajooni tööstuste valitsus:

a) töötab välja rajooni tööstuste valitsuse ja tööstuste tootmisfi-nants-plaanid ning esitab need kinnitamiseks trustile;

b) määrab tööstustele dekaadiülesanded piimavarumise alal; aasta-, kvartali- ja kuuplaanid piimavarumise ja või, juustu, kaseiini ning teiste piimasaaduste tootmise alal; määrab samuti toodete kvaliteedi ning omahinna, tööjõu ja finantstegevuse aastased ja kvartalinäitajad ning kontrollib nende täitmist;

c) revideerib temale alluvate või- ja juustutööstuste majanduslikku ja finantstegevust;

d) toimetab raamatupidamist ja operatiivset arvepidamist ning esitab aruandeid kõrgemalseisvate instantside poolt määratud vormide ja tähtpäevade kohaselt;

e) organiseerib tööstuste ehitust ja remonti, jää, kütuse ja taara varumist ning kindlustab nende ülesannete täitmist;

f) avab arveldus- ning teisi arveid pankades, toimetab kõiki rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse majandusliku tegevusega seoses olevaid krediidi- ja muid finantsoperatsioone;

g) kontrollib külvi-, sigade nuumamise, linnukasvatuse jt. plaanide täitmist tööstuse poolt;

h) varustab tööstusi ja punkte vastavate trusti baaside kaudu tarvilike sisseseadetega, piimanõudega, taaraga, abimaterjalidega, kemikaalidega jm.;

i) määrab ja kinnitab tööstuse tööjõude, kes on arvatud rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse nomenklatuuri, ning esitab trustile kinnitamiseks neid töötajaid, kes kuuluvad viimase nomenklatuuri;

j) korraldab kaadri ettevalmistamise ning kvalifikatsiooni tõstmise kursusi;

k) kindlustab piima ja valmistoodangu transportimist ja õigeaegset juurdevedu tööstustesse, raudteejaamadesse ning baasidesse;

l) esineb oma tegevusalastes küsimustes kõigis riiklikes ja ühiskondlikes organisatsioonides.

III Juhatamise ja aruandluse kord.

1. Rajooni tööstuste valitsuse eesotsas seisab juhataja, kes määratakse ja vabastatakse üleliidulise alluvusega töönduses NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari käskkirjaga ja vabariikliku alluvusega töönduses liiduvabariigi liha- ja piimatööstuse rahvakomissari käskkirjaga.

2. Rajooni tööstuste valitsuse juhataja juhib kogu operatiiv-majanduslikku tööd ainujuhtimise põhimõttel, allub vahenditult trusti juhatajale ning kannab täit vastutust tööstuste valitsuse kui ka temale alluvate või- ja juustutööstuste ning piimatööstuste töö eest.

3. Rajooni tööstuste põhi- ja käibefond eraldatakse oblasti trusti poolt.

4. Rajooni või- ja piimatööstuste valitsuse summade kulutamine toimub oblasti trusti poolt kinnitatud eelarve ja plaanide piirides.

5. Piima ja toodetud saaduste väljaandmist toimetab rajooni või- ja juustutööstuste valitsus ainult oblasti trusti müügi- või teiste korralduste põhjal. Ilma trusti müügi- või muu korralduseta väljaantud toodete eest võetakse rajooni tööstuste valitsuse juhataja ja pearaamatupidaja kriminaal-vastutusele kui riiklike piimatoodete ressurside raiskajad.

6. Rajooni võitööstuste valitsuse tegevuse revideerimist toimetab oblasti trust.

7. Rajooni tööstuste valitsusel on ümmargune pitsat oma nimetusega.

IV Uute rajooni tööstuste valitsuste asutamine ja nende tegevuse lõpetamine.

Uute rajooni tööstuste valitsuste asutamine ja nende tegevuse lõpetamine toimub määratud korras üleliidulise alluvusega töönduse osas NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari käskkirjaga ja vabariikliku alluvusega töönduse osas liiduvabariigi liha- ja piimatööstuse rahvakomissari käskkirjaga.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahva-
komissari asetäitja

V. Kostõgov

23. detsembril 1943. a.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi Võitööstuse Peavalitsuse süsteemi või- ja juustutööstuse juhataja määrustik.

I. Üldeeskirjad.

1. Või- ja juustutööstuse juhataja juhhib kogu tööstuse ja tööstusele alluvate koorimisosakondade ja piima vastuvõtu punktide võrgu tööd ainujuhtimise põhimõttel ning vastutab tööstusele määratud plaanide ja ülesannete täitmise eest.

2. Tööstuse juhataja, mis kuulub rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse korraldusse, allub vahenditult rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse juhatajale, kuna trusti korralduses olev tööstuse juhataja allub vahenditult trusti juhatajale.

3. Rajooni või- ja juustutööstuste valitsustele alluvate tööstuste juhatajate määramine ja vabastamine toimub trusti juhataja käskkirjaga rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse juhataja ettepanekul; trustidele vahenditult alluvate tööstuste juhatajate määramine ja vabastamine — Või- ja Juustutööstuse Peavalitsuse juhataja käskkirjaga trusti juhataja ettepanekul.

II. Tööstuse juhataja ülesanded.

4. Või- ja juustutööstuse juhataja ülesandeks on:

a) määratud kohustusliku müügi, riikliku kokkuostu ja sovhooside poolt üleandmise korras teostatava piimavarumisplaani täitmine; massilise kihustöö organiseerimine piima kogumiseks ja erifondidesse arvamiseks;

b) kaadri valik ja instrueerimine; organisatsiooniliste ürituste läbi viimine toorainebaasi tõhustamiseks;

c) tööstusele määratud tootmisplaani täitmise kindlustamine kõigi koguseliste ja kvaliteedinäitajate kui ka assortimendi poolest;

d) uute tsehhide, koorimisosakondade ja piima vastuvõtu punktide ehitamine ning olemasolevate rekonstrueerimine; tööstuse ning tema võrgu tootmishooajaks ettevalmistamine;

e) tööstuse, koorimisosakondade ja alaminstantsilise piima vastuvõtu võrgu varustamine piimanõude, taara ja abimaterjalide, jää ja kütusega; kontroll nende otstarbekohase kasutamise ja kulutamise üle;

f) kontroll piima vastuvõtu ning piimaarvestusraamatutesse tehtavate sissekannete õigsuse üle; kontroll rasvamääramise õigsuse, toorainete kasutamise, valmistoodete ja materjalide säilitamise ja nende määrustekohaste kulutamise üle;

g) kindlustada piima, koore ja valmistoodangu õigeaegset transporti — vastavalt kehtestatud eeskirjadele ning juhenditele;

h) organiseerida valmistoodangu realiseerimist trusti müügikorralduste alusel; kontrollida tootmisjääkide otstarbekohast kasutamist;

i) tarvitusele võtta abinõusid seadistiku säilitamiseks ning tööstuses kui ka selle võrgus sanitaarrežiimi ja ohutustehnika, töökaitse ning tule tõrje nõuete täitmiseks;

j) kindlustada plaanide täitmist tööjõu, omahinna ja laekumuste alal, õiendada rahalisi vahakordi riigi büdžetiga, piimatoojatega, teiste organisatsioonidega ja üksikisikutega õigeaegselt;

k) kindlustada tööstust, tema võrku ja abimajandit tööjõuga; rakendada õigesti töötasu käsitlevaid määrusi; kontrollida töötasufondi kasutamist ranges kooskõlas tootmisplaani täitmiselega;

l) organiseerida õiget arvepidamist ning aruannete esitamist ettenähtud tähtpäevadel;

m) juhtida tööstuse abimajandi tegevust;

n) kõigiti kaasa aidata sotsialistliku võistluse arendamisele tööstuse ning osakondade töötajate vahel; luua tingimused stahhaanovliku liikumise edukaks arenemiseks.

III. Tööstuse juhataja õigused ja kohustused.

5. Kõik tööstuse juhataja poolt kooskõlas käesoleva määrustikuga antud korraldused ja juhised on kohustuslikud kõigile tööstuse- ning selle võrgu töötajatele.

6. Tööstuse juhatajal on õigus tööle võtta ja vallandada:

a) tootmistöölisi, piima vastuvõtjaid ja koorimisosakonna juhatajaid tööstuse meistri ettepanekul;

b) abimajandite töölisi.

7. Tööstuse juhatajal on õigus määrata tööstuse ja tema võrgu töötajatele distiplinaarkaristusi ning tarviduse korral neid kohtulikule vastutusele võtta.

8. Tööstuse juhataja kannab distsiplinaar-, kriminaal- ja tsiviilvastust temale usaldatud varanduste säilitamise, tootmisfinantsplaani täitmise ning finants-, lepingu- ja töödistsipliinist kinnipidamise kui ka ettevõtte heaperemeheliku majandamise eest.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahva-
komissar

P. Smirnov

17. juunil 1943. a. nr. 31.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi Või- ja Juustutöös- tuse Peavalitsuse süsteemi või- ja juustutööstuse meistri määrustik.

I. Üldeeskirjad.

1. Või- ja juustutööstuse meister allub vahenditult tööstuse juhata-
jale ning on tööstuse kui ka selle kohapealse võrgu tehniliseks juhata-
jaks.

2. Kogu operatiiv-tootmistööd täidab tööstuse meister tööstuse juha-
tajalt saadud juhiste alusel.

3. Meistri tööle määramine ja vallandamine toimub mehhaniseeritud
tööstuses trusti juhataja poolt, teistes tööstustes rajooni või- ja juustu-
tööstuste valitsuse juhataja poolt.

II. Meistri ülesanded.

Või- ja juustutööstuse meistri ülesandeks on:

a) tootmisplaani täitmine nii koguseliste kui kvaliteediliste näitajate
järgi;

b) organiseerida tööstuse ja koorimisosakondadesse ning vastuvõ-
tupunktidesse saabuva piima ja koore õiget vastuvõtmist ning kvali-
teedi järgi sorteerimist;

c) kindlustada õige tehnoloogilise tootmisprotsessi rakendamist töös-
tuses ja selle tsehhide, koorimisosakondades ja vastuvõtupunktides iga
liiki piimatoodete valmistamisel; kindlustada tööstusest toodangu välja-
laskmist, mis kvaliteedilt vastaks standardile, tehnilistele tingimustele
ja retseptuuri nõuetele;

d) kindlustada tootmis-finantsplaanis ülesseatud rasva ja toorainete
kulutus- ning kaonormidest kinnipidamist ja kõikide abinõude tarvituse-
levõtmist kadude vähendamiseks ning lõssi, peti ja vadaku tootlus-

tamise otstarbel täielikuks ärakasutamiseks nii tööstuses kui ka tema kohapealses võrgus;

e) pidada nii tööstuses kui ka selle kohapealses võrgus rangelt kinni sanitaarrežiimist ja ohutustehnika, töökaitse ning tuletõrje eeskirjadest;

f) valvata abimaterjalide, kütuse ja jää õige kulutamise üle määratud normide piires;

g) organiseerida tööstuses ning tema osakondades tööliste tootmisalast õpetust; sisse juurutada ratsionaliseerimise ettepanekute, tehnilise täiendamise ning leiutamise harrastamist; organiseerida sotsialistlikku võistlust tööstuse ja tema osakondade tööliste vahel;

h) tootmisplaanide täitmise ning tööstusele määratud assordimendis toodangu väljalaskmise kindlustamiseks tööstuses ja tema kohapealses võrgus ettevõetavate ürituste tegelik juhtimine;

i) plaani väljatöötamine ning töö organiseerimine tööstuse ja selle võrgu hooajaks ettevalmistamise alal;

j) tööstuse tootmis- ja tehnilise arendamise pidamine ning aruannete esitamine NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi ja Või- ja Juustutööstuse Peavalitsuse poolt määratud vormide kohaselt;

k) praktilise abi andmine kolhoosidele piima kvaliteedi parendamisel, piimakarjanduse produktiivsuse tõstmisel ning selle müügikaubatootmise suurendamisel.

III. Tööstuse meistri õigused.

1. Kõik meistri korraldused ja juhised, mis on ühenduses tootmisprogrammi täitmisega ning tööpäeva režiimist kinnipidamisega tööstuses ja selle osakondades on kõigile nii tööstuse kui selle osakondade tootmistööliste täitmiseks kohustuslikud.

2. Tootmistööliste ümberpaigutamine, nende tööle võtmine ning vallandamine toimub tööstuse juhataja poolt meistri ettepanekul.

IV. Meistri vastutus.

Tööstuse meister kannab vastutust:

a) tootmisplaanide täitmise ning väljalastava toodangu kvaliteediliste näitajate eest;

b) tooraine ja selle rasvasisaldavuse ning toodete täieliku säilivuse eest;

c) tooraine ja rasva õige kulutamise eest piimasaaduste tootmisel vastavalt tehnoloogilistes juhendites ning tootmisfinantsplaanis ettenähtud normidele;

d) kõigi tööstuses ja selle võrgus valmistatavate piimasaaduste liikide tootmise tehnoloogilise protsessi õige rakendamise eest;

e) praagi eest tootmisel ning mittestandardse toodangu tööstuse poolt väljalaskmise eest;

f) kõigi seadistiku õige ekspluateerimisega ning tootmishoonete otsese ülesande kohase kasutamise seoses olevate abinõude rakendamise eest tööstuses ning tema võrgus;

g) aparaatide, masinate ning muude tootmisvahendite töö korralikuse ning nende säilivuse eest;

h) tööstuse ja selle võrgu tootmistehnolise arvepidamise ning aruannete esitamise eest;

i) ohutustehnika, töökaitse ja tuletõrje eeskirjadest kinnipidamise eest;

j) sanitaarrežiimi eeskirjadest kinnipidamise eest tööstuses ja selle võrgus ning isikliku hügieeni eeskirjadest kinnipidamise eest tootmispersonaali poolt;

k) abimaterjalide säilitamise ning nende õige kasutamise eest vastavalt kehtivaile normidele.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari asetäitja

V. Kostõgov

23. detsembril 1943. a.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi Või- ja Juustutööstuse Peavalitsuse süsteemi või- ja juustutööstuse piimavarumisinspektori määrustik

I. Üldeeskirjad.

1. Piimavarumisinspektor allub vahenditult või- ja juustutööstuse juhatajale.
2. Varumisinspektor korraldab kogu tööd piimavarumise alal kinnitatud kuutööplaani ning tööstuse juhatajalt saadud juhiste alusel. Varumisinspektor annab aru oma tööst tööstuse juhatajale.
3. Piimavarumisinspektori ametisse määramine ja vallandamine toimub rajooni või- ja juustutööstuste valitsuse juhataja poolt.

II. Inspektori ülesanded.

4. Või- ja juustutööstuse inspektori ülesandeks on:
 - a) piimavarumisplaani täitmise süstemaatiline kontrollimine iga üksiku riigile piima üle andma kohustatud sovhoosi, kolhoosi ja üksiktalundi osas;
 - b) tööstusele määratud piimavarumisplaani edukat täitmist kindlustavate ürituste läbiviimine;
 - c) igapäevane kontroll ning järelvalve piima pideva vastuvõtu, rasvasisaldavuse määramise ja piimakoguste õige sissekandmise üle piimatoojate arvestusraamatuisse ja vastuvõtu-päevaraamatuisse;
 - d) piima vastuvõtu võrgu töötajate instrueerimine piimavarumise õige korraldamise ja süstemaatiliste ringkäikude korraldamise alal piimatoojate juurde; massitöö organiseerimine piimavarumise alal;
 - e) järelevalve ja kontroll arvestusraamatute õigeaegse kätteandmise üle piimatoojatele;
 - f) piima riikliku kokkuostu lepingute sõlmimise korraldamine ning järelvalve nende täitmise üle;

g) abinõude tarvituselevõtmine piima üleandmise plaanide täitmiseks sovhooside poolt ettenähtud tähtaegadel;

h) piima ja koore kokkuvõtu ning tööstusse toimetamise kui ka sulatatud või kokkuvõtu graafiku täitmise kontrollimine;

i) aasta-, kvartali- ja kuuplaanide ning dekaadiülesannete viimine tööstuse varumisvõrgu iga töötajani ning nende täitmise alaline kontroll;

j) piima vastuvõtu dislokatsiooni (paigutuse) väljatöötamine, selle võrgu kaadri valikust ja komplekteerimisest osavõtmine; võrgu varustamine piimanõudega, abimaterjalidega, seadistikuga ja kemikaalidega;

k) selle jälgimine, et koostataks ja Varumise Rahvakomissariaadi organeile õigeaegselt saadetak스 andmed nende kolhooside ja majandite kohta, kes pole ettenähtud tähtaegadeks oma kohustusi piima riigile üleandmise alal täitnud;

l) praktilise abi andmine sotsialistliku võistluse läbiviimisel varumisvõrgu töötajate vahel piimavarumiskaani ennetähtaegseks täitmiseks;

m) koos toorainete baasi organisaatoritega ülesannete väljatöötamine neile tööstuse töötajaile, kes on lähetatud kolhoosidesse praktilise abi andmise sihiga neile piimakarja produktiivsuse ning riigile üleantava piima hulga suurendamise alal.

III. Piimavarumisinspektori õigused.

5. Kõik inspektori korraldused ja juhised, mis on seoses piimavarumiskaani täitmiseга, on kohustuslikud piimakogujaile ning tööstuse koorelahutajatel töötajaile.

6. Inspektori kasutamine piimavarumisega mitte seoses olevail aladel on keelatud.

IV. Inspektori vastutus.

7. Tööstuse inspektor vastutab:

a) piimavarumiskaani täitmise eest temale allutatud piima vastuvõtupunktide ning koorimisosakondade osas;

b) piima vastuvõtupunktide õigeaegse avamise ning igapäevase vahetpidamata piima vastuvõtmise eest kehtestatud piima vastuvõtmise, selle rasvasisaldavuse määramise ja vastuvõetud piimakoguste sissekandmise eeskirjadest kinnipidamisega; üleantud piima eest tasu maksmise õigeaegsuse eest;

c) piimavarumiskaani ettenähtud korras täitmise eest alamainstant-silise varumisvõrgu töötajate poolt, vastavalt kehtestatud määrustele, juhenditele, korraldustele ja juhistele;

d) sovhoosides piima raiskamiste kui ka piimatoojate petmiste ja tüssamiste tõkestamiseks abinõude tarvitusele võtmise eest.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari asetäitja

V. Kostõgov

12. detsembril 1940. a. nr. 70

NSV Liha ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi piimatööstus-ettevõtete laborantide põhiülesanded piima kvaliteedi kontrollimise alal.

Tööstuste ja pastöörimis- ning koorimisosakondade kui ka ringisõitvad laborandid toimetavad:

a) piima vastuvõtjate instrueerimist kohustusliku müügi ja riikliku kokkuostu korras ning sovhoosidelt saabuva piima ja koore kvaliteedi igapäevase kontrolli teostamise alal;

b) vahenditult rasvaprotsendi määramist piimas ja koores;

c) sihiga kindlustada õiget arvete õiendamist piimatoojatega, täpset vastuvõetud koguste kindlaksmääramist: piima suhtes — ümberarvestatult põhirasvasisaldavusele ja koore suhtes — ümberarvestatult põhirasvasisaldavusega piimale.

Selle läbiviimiseks on laborant kohustatud:

1. Alaliselt instrueerima ja kontrollima piima vastuvõtjaid järgmistel aladel:

a) piima- ja kooreproovide võtmine rasvasisaldavuse analüüsideks;

b) piimatoojailt saabunud piima proovide konservimine, hoidmine ja edasisaatmine;

c) happesuse, mehaanilise mustuse ja reduktaas-käärimisproovi analüüside toimetamise tehnika;

d) analüüsi tulemuste õige sissekandmine piimatoojate raamatutesse ja nende sissekannete ühtelangemine sissekannetega vastuvõetud päevaraamatus.

2. Toimetama tööstuse poolt piima vastuvõtu punktidel ja koorimisosakondadelt vastuvõetud piima ja koore analüüse:

a) rasvasisaldavuse määramiseks — päeva keskmise proportsionaalse proovi järgi;

b) happesuse määramiseks — igast piimanõust võetud proovi järgi.

3. Toimetama piima vastuvõtja juuresolekul, rangelt kinni pidades tööstuse poolt kinnitatud graafikust, konservitud proovide analüüse piima rasvasisaldavuse määramiseks iga üksiku piimatooja kohta eraldi.

Märkus: Proovide analüüsimise graafiku koostamisel peetakse silmas seda, et laborandi töökoormus oleks ühtlane, kui ka seda, et analüüside tegemine toimuks õigeaegselt ja vahetpidamata iga punkti kohta eraldi.

4. Pidama piima ja koore „Konservitud proovide analüüsimise päevaraamatut“ (vorm nr. 6) iga majandi kohta eraldi.

5. Ümber arvestama vastuvõetud piima põhirasvasisaldavusele ja piima vastuvõtja juuresolekul täitma ning alla kirjutama vastavalt piima analüüsi tulemustele vastuvõtupäevaraamatu lahtreid „rasva protsent“ ja „ümberarvestatult põhirasvasisaldavusele“ (vorm nr. 2 ja 2a) — iga majandi kohta eraldi ning pärast seda päevaraamatu piima-vastuvõtjale tagasi andma.

Märkus: Vastuvõtupäevaraamatusse sissekantud protsent peab täpselt vastama sissekandeile vorm nr. 6 järgi.

6. Tegema võltsimiskahtlase piima analüüse (rasvasisaldavuse protsendi, happesuse ja erikaalu määramist — analüütiliselt ning piima rasvavaba kuivaine protsendi määramist tabelite järgi); kõigil piima keemilise koostise normidest erinevuse juhtudel võtma proove vahenditult lüpsmise juures ning tegema nende analüüse.

7. Koostama piima vastuvõtja või piimatooja juuresolekul akte ning võtma tööstuse juhatuse kaudu tarvitusele abinõusid juhtudel:

a) kui piima vastuvõtja poolt laboratooriumi toimetatud konservitud piimaproovid on mitterahuldavas seisukorras või kui puudub vastuvõtupäevaraamat;

b) kui on kindlaks tehtud piima võltsimise või piima keemilise koostise juhendites ettenähtud normidest erinevuse fakte.

8. Varustama piima vastuvõtjaid proovide konservimiseks tarviliku hulga kaalumbikromaadiga ning muude reaktiividega.

9. Tagastama piima vastuvõtjatele piimaproovide hoidmise pudelid puhtakspestud kujul.

10. Hoidma reaktiive ja laboratooriumi arvestuste raamatuid luku taga.

11. Pidama laboratooriumi ja kõiki laboratooriumi proove, nõusid, inventari ja seadistiku puhtuses ja korras.

Peale ülaltähendatud ülesannete täidab laborant kõik tootmisprotsessi ja valmistoodangu kontrollimisega seoses olevad tööd selles ulatuses, nagu see on ette nähtud tehnilis-keemilise kontrolli teostamise määrustikus.

1. Laborant vastutab:

a) piima vastuvõtjate õige ja õigeaegse instrueerimise ning kontrolli eest proovide võtmise alal;

b) õigete analüüside toimetamise ning rasvaprotsendi andmete täpse sissekandmise eest laboratooriumi ja vastuvõtupäevaraamatusse;

c) tööstuse juhatuse õigeaegse informeerimise eest kõigist tema poolt piima vastuvõtu punktides avastatud ebanormaalsustest;

d) võltsitud, musta ja alaväärtusliku piima tööstusse saatmisest õigeaegse signaliseerimise eest;

e) laboratooriumi varanduse ja seadistiku säilivuse eest;

f) ettenähtud korras kontrollitud mõõduriistade kasutamise eest tööjuures.

2. Oma töös allub laborant tööstuse juhatajale.

Märkus: Kui tööstuses on olemas peainsener (tehniline juhataja), siis allub laborant viimasele.

3. Tööstuste laborantide ametisse määramine, ümberpaigutamine ja vabastamine toimub rajooni tööstuste valitsuse juhataja (rajooni kontori) või trusti juhataja poolt (juhtudel kui tööstus allub vahenditult trustile).

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari asetäitja

V. Kostõgov

13. detsembril 1940. a. nr. 71.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi või-, juustu-, joogitaispiima (alamainstantsiliste) tööstuste ja piimakonservitööstuste arveala töötajate põhiülesanded piimavarumise arvestamise alal.

Arvepidamise paremaks korraldamiseks piimavarumise kohta tööstustes ja piima vastuvõtu punktides vastuvõetud piima piimatoojate arvestusraamatutesse, vastuvõtupäevaraamatutesse ning teistesse piimavarumise arvepidamisega seoses olevatesse dokumentidesse õige sissekandmise kindlustamiseks, samuti ka õigeks ja tähtaegseks arvete õiendamiseks piimatoojatega on tööstuse arveala aparaat kohustatud:

1. Instrueerima alaliselt kõiki piima vastuvõttu teostavaid töötajaid:
 - a) piimatoojate arvestusraamatute, vastuvõtupäevaraamatute, arvestuskviitungite, kauba saatekirjade ning muude piimavarumisega seoses olevate dokumentide täitmise korrast;
 - b) piimatoojatele vastuvõetud piima eest raha maksmise korrast;
 - c) piima sissetuleku (kuu-, dekaadi- jne.) aruannetes koostamise korrast.
2. Kontrollima selles osas piima vastuvõtjate tööd, külastades kõiki piima vastuvõttu teostavaid osakondi ja punkte vähemalt üks kord poolaastas, eriti aga kontrollima pisteproovi korras sissekannete ühtlasevust piimaarvestusraamatutes, vastuvõtupäevaraamatutes ja väljavõtetes kohustuste täitmise kohta üksikute majapidamiste poolt (NSVL Varumise Rahvakomissariaadi vorm nr. 2).
3. Tutvustama kõiki tööle võetavaid koorimisosakondade juhatajaid ja piima vastuvõtjaid üksikasjaliselt arvestamise ja aruandluse eeskirjadega varumise alal.
4. Korraldama I kvartali jooksul kõigi piima vastuvõtjate, koorimisosakonna juhatajate ning varumisinspektoritega kahe-kolme päevast õppetööd vormide täitmise ning õige arvepidamise alal.

5. Koostama ise järgmisi dokumente:

a) kolhoosidelt vastuvõetud piima vastuvõtukviitungid (vorm nr. 1);
b) kohustusliku müügi ning riikliku kokkuostu korras sissetulnud piimaraha arvestuse aruanded (vorm nr. 4);

c) kontrollaruanded ja võrdlusaktid vastuvõtupunktide poolt tööstusele üleantud piima arvestamise kohta;

d) õlikookide müümiseks väljaantud tõendid;

e) korraldused laole õlikookide väljaandmiseks;

6. Kindlustama õigeaegselt arvete õiendamist piimatoojatega:

a) varutud piima aruande õigeaegse esitamisega Riigipanga osakonnale;

b) jälgimisega, et Riigipanga osakonna poolt summad õigeaegselt eriarvele kantaks;

c) üleantud piima eest kolhoosidele tasumisele kuuluvate summade määratud tähtaegadel maksekorralduste korras ülekanemisega ning sovhooside arvete õigsuse kontrollimisega;

d) tšekkide väljakirjutamisega ja Riigipanga osakonnalt sularaha saamisega arvete õiendamiseks piimatoojatega;

e) riikliku kokkuostu arvel juurdemaksuarvestuste esitamisega Riigipanga osakonnale;

f) kolhoosidele väljamaksmisele kuuluvate juurdemaksupreemiade arvestuste esitamisega;

g) avansiaruannete vastuvõtmise ja kontrollimisega arvete õiendamise alal piimatoojatega;

h) varumisaparaadi töötajate palgalehtede koostamisega.

7. Korraldama arvepidamist:

a) piimavarumise alal — piima vastuvõtu punktide, üksikute kolhooside ja sovhooside ning majandigruppide (sektorite) viisi;

b) arvete õiendamise alal piimatoojatega — kohustusliku müügi, riikliku kokkuostu ja õlikookide müügi alal;

c) arvete õiendamise alal aruandekohuslike isikutega neile väljaantud rahaliste summade (avansside) kohta:

1) dekaadi- ja kuuaruandlust piimavarumise alal;

2) kuuaruandlust vastuvõetud piima kohta (vorm nr. 4a) ning dekaadi-nimekirju koos kviitungitega kolhooside ja sovhooside poolt üleantud piima kohta Varumisrahvakomissariaadi rajooni volinikule esitamiseks;

3) aruannet õlikookide liikumise kohta.

Märkus: Tööstuste ning rajooni kontorite töötajad, kes toimetavad operatiiv-statistilist aruandlust, alluvad pearaamatupidajale.

Lisaks ülalmainitud kohustustele peavad arveala töötajad täitma kõiki nende õiguste ja kohustuste määrustikus ettenähtud töid.

Tarviduse korral on tööstuse juhataja kohustatud arvepidamise aparraadi abistamiseks piimatoojate piimarahade väljamakselehtede koostamisel juurde tõmbama tööstuse tootmis- ja varumisaparraadi üksikuid töötajaid.

Käesolevad põhiülesanded kehtivad neil juhtudel ka rajooni kontori arvepidamise aparraadi kohta, kui varumise arvepidamist ning arvete õiendamist piimatoojatega korraldavad rajooni kontori töötajad.

Kinnitan.

NSVL Põllutöö Rahvakomissari asetäitja

Moissejenko

20. detsembril 1940. a.

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari asetäitja

V. Kostõgov

20. detsembril 1940. a. nr. 72

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi piimatööstus-ettevõtete toorainete baasi zootehnik-organisaatori määrustik.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissariaadi või-, juustu-, joogitäispiima- ja piimakonservitööstuse ettevõtete toorainete baasi tegevdamise eesmärgil luuakse rajooni kontorites kui ka suuremates ettevõtetes toorainete baasi zootehnik-organisaatori ametikoht, kelle ülesandeks on praktilise abi andmine kolhoosidele piimakarja produktiivsuse tõstmisel ning selle müügitootvuse suurendamisel, mis omakorda kindlustaks nende piimamüügikohustuste õigeaegset ja korralikku täitmist ning piima ettevõtete poolt piimatööstusele riikliku kokkuostu korras müümise maksimaalset suurendamist. Oma ülesannete täitmiseks võtab zootehnik-organisaator koos maaorganitega ette vastavaid agrojao zootehnilisi üritusi.

Toorainete baasi organisaator teostab oma ülesandeid rajooni maaosakonnaga kooskõlastatud ja trusti (oblasti kontori) poolt kinnitatud (aasta- ja kvartali-) plaani järgi.

Sellest plaanist tulenevad zootehnik-organisaatori korraldused on kolhoosidele kohustuslikud.

Zootehnik-organisaator teostab järgmisi töid:

I. Agro-zootehnilisel alal.

Koos rajooni maaorganitega:

a) töötab välja ürituste kavu tugeva toorainete baasi loomiseks kolhoosides söödakultuuride suurendamise, heina- ja karjamaade parandamise, eriliste söödavilja külvikordade tarvituselevõtmise, uudismaade ülesharimi e jne. teel;

b) koostab söödabilansse ja sööda kasutamise plaane aasta peale ning eraldi karjatamis- ja laudaperioodiks;

c) töötab välja karjaparanduse ning piimakarjafarmide kõrge produktiivse karjaga täiendamise plaane;

d) võtab osa ürituste organiseerimisest ja läbiviimisest karjalautade ettevalmistamise alal, nende valmisoleku kindlakstegemisest ning lõplikult vastuvõttust loomade paigutamiseks talviseks hooajaks;

Rööbiti loomakasvatuse edasise tugevdamise ürituste kavade välja-töötamisega kogu rajooni jaoks viib organisaator temale selleks koos-kõlas rajooni maaosakonnaga määratud 2—3 kolhoosis isiklikult läbi järgmised üritused, mis peavad peegelduma ka kolhooside tootmisplaa-nides:

1. Kolhooside abistamine alaliste loomakasvatusturbrigade loomisel ja töö organiseerimisel neis vastavalt NSVL Põllutöö Rahvakomissari-aadi juhendile.

2. Abiandmine veisefarmi karja komplekteerimisel ja osavõtt tõulise koosseisu valikust.

3. Paaritamis-hoogtöö organiseerimine sihiga lehmade poegimise ühtlasemaks jaotamiseks aasta vältel.

4. Lüpsiplaanide koostamine piimandusfarmidele ja üksikuile lüps-jaile aasta, kvartalite ja kuude läbilõikes.

5. Kolhoosi juhatuse abistamine lüpsitud piima kasutamise aasta-plaani koostamisel.

6. Kolhooside abistamine karja õige talvise majutamise organiseeri-misel (loomalautade ehitamine ja külma vastu kindlustamine, loomade laialipaigutamine, jootmiskohtade ja jalutusõuede korraldamine looma-dele talviseks hooajaks jne.).

7. Järelevalve haigestunud loomade eraldamise üle eraldi karja (iso-leerimise üle eraldi ruumides).

8. Lehmade poegimise ettevalmistamine ning poegimisele järgne-vate lüpside organiseerimine.

9. Abinõude väljatöötamine kolhooside karjamaade ratsionaalsemaks kasutamiseks ning nende teostamise järelevalve.

10. Farmi näidis-päevakava koostamine kolhoosidele nii lauda- kui karjatamisperioodiks.

11. Loomade individuaaltoiduratsioonide koostamine.

12. Järelevalve riikliku kokkuostu puhul piima vastu müüdava jõu-toidu otstarbekohase kasutamise üle kolhoosides.

13. Kolhooside abistamine veiste noorkarja õige kasvatamise ja säi-litamise organiseerimisel ja vasikate jootmiseks piima kulutamise kont-roll vastavalt rajooni maaosakonna poolt määratud normidele.

14. Vajalike ürituste läbiviimine kolhoosides heakvaliteedilise piima saamiseks (piimahoidlate ja jääladude korraldamine farmide juures piima jahutamiseks ja hoidmiseks, jää varumine, sanitaarsete reeglite sisendamine jm.) ning transpordi tingimuste parandamiseks piima veda-misel tööstusse ja osakondadesse.

15. Näitlike ja kontroll-lüpsmiste organiseerimine kui ka piimandus-farmide tootmis-zootehnilise arvepidamise korraldamine, eriti lüpside ja piima tarvitamise osas.

16. Öpingute, loengute ja vestluste korraldamine kolhooside loomakasvatusebrigaadide töötajatele.

II. Massilise organiseerimistö alal:

1. Korraldab kolhooside vahelisi võistlusi lehmade lüpside suurendamiseks ning tõhusamaks piima üleandmiseks riigile.

2. Korraldab kolhoosides järjekindlalt vähemalt üks kord kuus massilisi arutlusi võistluste kuutulemuste üle.

3. Valmistab perioodiliselt avaldamiseks ajakirjanduses teateid võistluste käigu kohta, näidates üksikasjaliselt arvulised andmed üksikute kolhooside kohta ja kohad, millele üks või teine võistlejaist on tulnud.

4. Valgustab rajooni ja oblasti ajakirjanduses üleliidulisest põllumajanduse näitusest osavõtjate eesrindlike kolhooside ja tööstuste kogemusi.

5. Korraldab vestlusi, loenguid ja ettekandeid eesrindlike piimandusfarmide ning üksikute kolhoosi liikmete töökogemuste populariseerimiseks.

6. Selgitab kolhoosnikuile loomakasvatust käsitlevaid partei ja valitsuse määrusi.

7. Viib kolhoosi liikmete üldkoosolekute otsuste kaudu läbi otsuseid rahaliste preemiade väljaandmise kohta loomakasvatusebrigaadi liikmeile summadest, mida kolhoosid on saanud riikliku kokkuostu korras riigile üleantud piima preemjalisatasude näol.

8. Korraldab seminare toorainete baasi tugevdamise küsimustes tootmis- ja alamainstantsilise varumisaparaadi töötajatele.

Omandatud kogemusi ja lihtsamaid zootehnilisi abinõusid (mitmekordne lüpsmine, ööpäevane karjatamine, jõusöödaga lisa söötmine jne.) levitab organisaator kõigis rajooni kolhoosides nende teenindamiseks määratud varumisinspektorite, tööstuste juhatajate, meistrite, laborantide ning teiste tootmis- ja varumisaparaadi töötajate kaudu, teostades nende töö vahenditult juhtimist.

Organisaatori korraldused neile töötajatele on kohustuslikud.

Organisaator allub rajooni kontori või tööstuse juhatajale.

Organisaator kuulub Peavalitsuse kaadri koosseisu ning selle nõusolekuta ei või teda oma kohalt vallandada või teisele tööle ümber paigutada.

Toorainete baasi organisaatori töö tõhususe põhilisteks näitajateks on:

a) kõigi organisaatori tegevuspiirkonna kolhooside kohustusliku piimamüügi ja riikliku kokkuostu plaanide täitmine;

b) kõigis kolhoosides aasta kestel keskmiselt ühe lehma kohta üleantud ja müüdud piimakoguse ületamine;

c) rajooni piirkonnas aasta kestel ühele lehmale tuleva keskmise piimaanni plaani täitmine ning selle ületamine, võrreldes möödunud aastate piimaanniga;

d) kolhooside poolt tööstusele üleantud kõrgema kategooria piima kogus (protsentides üldisest üleantud piimakogusest).

Kinnitan.

NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahva-
komissari asetäitja

V. Kostõgov

9. oktoobril 1946. aastal.

**NSVL Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi süsteemi kuuluvate piima
vastuvõtjate (kogujate) õiguste ja kohustuste määrustik.**

Kohustusliku müügi korras üleantava piima ja või vastuvõtmine üleandjalt toimub koosseisuliste ja mittekoosseisuliste (kolhooside) piima vastuvõtjate poolt.

Piima vastuvõtja vastutab isiklikult piima õige ja vahetpidamatu vastuvõtu eest, piimaarvestusraamatute ja vastuvõtupäevaraamatu kõigi lahtrite täpse ja õigeaegse täitmise eest kui ka temale usaldatud väärtuste (rahasummade, inventari, õlikookide, aruandepalkide jne.) säilivuse eest.

I. Piima vastuvõtja on kohustatud:

1. Omama temale kinnistatud piimatoojate nimekirja, milles on tähendatud iga majandi üleandmis-aastanormi jaotus kuude viisi.

2. Välja panema nähtavale kohale kuulutused piima ja või vastuvõtu ja lõssi tagasiandmise aja kohta.

3. Vastu võtma piima temale kinnistatud majapidamistelt tööstuse poolt määratud ajal.

Vastu võtma võid neilt majapidamistelt, kes on kohustatud üle andma sulatatud võid piima asemel.

4. Jälgima, et üleantud piim oleks loomulik, värsk, mitte rasvavaba (mitte kooritud ega veega segatud), lisanditeta ja mustuseta.

Keelduma vastu võtmast piimatoojailt nende isiklike kohustuste täitmiseks suurendatud happesusega piima ning võitlema piima võltsimise vastu.

5. Kurnama vastuvõetud piima läbi vatikattega varustatud leetri või puhta marli.

6. Varuma tööstuse korralduste kohaselt jääd piima jahutamiseks ning jahutama piima neil juhtudel kindlaksmääratud temperatuurini.

7. Märkima korralikult (paranduste ja mahakustutusteta) piimatoojate arvestusraamatuis ning vastuvõtupäevaraamatus vastuvõetud piima ja või kogused (eraldi võla kattteks, kohustusliku müügi korras ning üle normi antud kogused) ning piimatoojaile tagasiantava lõssi.

8. Võtma iga päev erilisesse nõusse igalt piimatoojalt vastuvõetud piima proovid, neid konservima, õigesti säilitama ning toimetama töösse või koorimisosakonda analüüsimiseks.

9. Sisse kandma piimatoojate arvestusraamatuisse laboratoorse analüüsiga kindlakstehtud keskmise rasvaprotsendi ning piima ümberarvestuse põhirasvasisaldavusele iga piima üleandja kohta eraldi.

Õigeaegselt esitama koorimisosakonnale või tööstusele vastuvõtu-päevaraamatu vastuvõetud piimakoguste kokkuvõtetega.

10. Toimetama piima graafikus ettenähtud ajal koorimisosakonda või tööstusse, kaitses piima transportimisel külmumise ning soojenemise eest.

Üle andma piima või võid ettenähtud vormi kohaste kviitungitega.

11. Hoidma piima vastuvõtu punkti nõusid ja inventari korras ja puhtuses, pestes ja kuivatades nõusid iga kord peale nende kasutamist ning toimetades ruumide valgendamist vähemalt kord kuus.

12. Tööstuse volitusel toimetama raha maksmist piimatoojatele vastuvõetud piima eest ning sisse kandma väljamakstud summa iga piimatooja arvestusraamatusse.

13. Korraldama piimatoojate seas massilist selgitustööd piima müügi kohustuse õigeaegseks täitmiseks.

14. Kontrollima iga päev, kas kõik temale kinnistatud majandid on oma piima piimapunktile üle andnud ning külastama vähemalt üks kord viie päeva kohta neid majandeid, kes on oma kohustused täitmata jätnud.

Teatama Varumisministeeriumi rajooni voliniku agendile ning tööstusele nende majapidamiste nimed, kes oma kohustusi ei täida, nende vastu seaduslikkude mõjutusabinõude tarvituselevõtmiseks.

15. Vastutama kõigi temale väljaantud piimanõude säilitamise eest, kandes iga kaotsiläinud piimanõu eest vastutust nõu kolmekordse hinna suuruses.

16. Esitama külanõukogu ja kolhoosi juhatuse istungitel ning kolhoosi üldkoosolekutel arutamiseks küsimusi piimamüügi plaanide täitmise kohta.

17. Esitama piimatooja esimesel nõudmisel kaebuste raamatu.

II. Piima vastuvõtja peab nõudma tööstuselt:

1. Enda varustamist tarvilise hulga piimaarvestusraamatutega, vastuvõtupäevaraamatu plankidega, saatelehtedega, kviitungitega jne.

2. Enda varustamist piimanõudega, piimamõõtmisnõudega, lehtritega, vatiketastega, marliga, piimaproovipudelite kastidega, sulatatud või vastuvõtu kaalude ning selle vihtidega, lubjaga jne.

3. Kolhoosiga sõlmitud piimaveo lepingu ärakirja.

4. Alalist praktilist abi piima vastuvõtmise arvepidamise ja aruandluse õigeks organiseerimiseks.

5. Endale kaebuste raamatu väljaandmist piimatoojate kaebuste sissekandmiseks.

Väljavõte piima ja piimasaaduste inspeptsiooni ja kontrolli teostamise juhendist.

(Lisa NSVL Liha- ja Piimatööstuse Rahvakomissari käskkirjale nr. 461
25. juunist 1939. a.)

A. Üldeeskirjad.

1. Kohustuslikule inspekteerimisele Riikliku Piimandusinspeptsiooni poolt ühes vastavate sertifikaatide väljaandmisega kehtivate standardide ning tehniliste tingimuste kohaselt kuuluvad järgmised tööstustes toodetavad ja varumispunktidesse üleantavad piimasaadused:

- a) iga liiki (koore- ja sulatatud) või;
- b) laabijuustud, lehma- ning lambapiimast kõvad ja pehmed juustud, brõnsa;
- c) iga liiki sulatatud juustud ja sulatatud konservjuustud;
- d) kaseiin, laabi- ja happe-;
- e) piimapulber ja kondenseeritud lõss;

2. Perioodilisele kontrollimisele ühes vastavate Riikliku Piimandusinspeptsiooni aktide väljaandmisega kuuluvad kehtivate standardide ja tehniliste tingimuste kohaselt järgmised saadused nende tootmiskohtades, külmutusruumides ning jaevõrgus:

- a) joogitäispiim;
- b) hapupiimatooted (hapukoor, kohupiim, sõirad, keefir, hapupiim, atsidofiilne piim jne.);
- c) jäätis;
- d) abimaterjalid (tünni- ja kastimaterjal, sool, värvid, pärgament ja muud);
- e) või ning iga liiki juustud.

3. Piimasaaduste inspekteerimist ja kontrollimist tuleb kohustusliku reeglina toimetada puhtas hästi valgustatud ruumis, õhutemperatuuriga 8—10° või ja jäätise puhul, 10—15° C juustu puhul ja teiste toodete puhul temperatuuri juures, mis vajalik nende normaalseks hoidmiseks.

4. Riiklik Piimandusinspeptsioon ei toimeta piimasaaduste kvaliteedi hindamist järgmistel juhtudel:

- a) toodete esitamisel, mida hoitakse antisanitaarseis ja mittesobivais temperatuuritingimuses;

b) dokumentide (fraktuuri, ekspertiisi koondlehe, laboratooriumi analüüsiteatise, osalisel või täielikul puudumisel, samuti ka juhtudel, kui dokumendid on täielikult või osaliselt vääriti koostatud;

c) standardide ja tehniliste tingimuste poolt ülesseatud markeerimise täielikul või osalisel puudumisel taaral või saadusel endal ning ka juhtudel, kui markeerimist on tähistatud halvasti ja mitteleotavalt;

d) juhtudel, kui saaduste valik kvaliteedi järgi on ebatäpne (sortide segamisel);

e) hangumata sulatatud või esitamisel;

f) kui esitatud saaduste kohta pole olemas rahvakomissari või tema asetäitja poolt kinnitatud standarde, tehnilisi tingimusi või ajutisi retseptuure;

g) juhtudel, kui pakendil ning saaduste välimuses on kõrvaldatavaid puudusi (mustust, hallitust, kinnitegemata pragusid jne.);

h) juhtudel, kui esitatakse võltsitud piimasaadusi ning kui neil on kõrvalmaitse või nad sisaldavad võõresemeid;

i) nõrka, purustatud ja rikunud taarasse ja mittestandardsesse pakendisse pakitud kui ka pakkimata piimasaaduste (välja arvatud šveitsi juustud) esitamisel.

Kõigil ülaltähendatud juhtudel koostab inspeksioon akti, tehes ettepaneku ning määrates tähtajad ilmnenu puuduste kõrvaldamiseks.

Selle saadusepartii järgneval järelevaatusel ja sertifikaadi väljaandmisel teeb inspeksioon sellele märkuse, et tähendatud saadusepartii kohta on olemas akt (number ja kuupäev) ilmnenu puuduste kohta, mis enne käesolevat hindamist on kõrvaldatud.

Viimane lõige pole kohaldatav tarbimiskeskuste osas.

6. Inspektori poolt mittestandardseks tunnustatud saadused kasutatakse tööstuses ning turustus- ja kaubandusorganisatsioonide poolt vastavalt NSVL Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi Sanitaarinspeksiooni juhistele.

B. Piimasaaduste inspekteerimine varumispunktides ja tööstusis.

Inspektori töö varumispunktis:

1. Kõik tööstusest saabuvad piimatooted tulevad enne inspektorile ekspertiisiks esitamist sortidesse jagada. Samuti peavad nad olema baasi eksperdi poolt kauba tunnuste järgi korraldatud.

2. Piimatoodete partii inspekteerimisel varumispunktis (baasis) esitatakse inspektorile järgmised dokumendid: faktuur, keemilised analüüsid ning baasi eksperdi ekspertiisileht, mis kinnitab, et enne toodete inspektorile järelevaatamiseks esitamist on see partii eksperdi poolt järele vaadatud ja hinnatud.

3. Inspeksioonipunktis loetakse partiiks saadused, mis on toodetud ühes tööstuses ning saabunud ühe dokumendi (faktuuri) järgi.

Inspekteerimise alla kuuluvad saaduste partiid, alates ühest kohast (üksusest nagu kast, tünn, šveitsi juustu ratas jne.).

4. Enne hindamisele asumist toimetab inspektor taara välist ülevaatus ning valib kontrollitavad kohad (üksused) sellise arvestusega, et ülevaatus hõlmaks kohti (üksusi) mitmesuguste tootmiskuupäevadega, või-ning juustuteo numbritega jne.

Kahtluse korral, et partiis võivad esineda puudused (hallitus, keemikaale jne.), peab inspektor valitavate kohtade (üksuste) arvu suurendama.

5. Tööstusest saabunud või, juustu ja teiste piimasaaduste ekspertiisiks võetavate kohtade (üksuste) arv määratakse vastavalt standardidele või ajutistele tehnilistele tingimustele.

Kohti (üksusi), mis on võetud inspekteerimisele ja inspekteeritud, nimetatakse edaspidi kontrollkohtadeks (üksusteks).

6. Asudes või, juustu ning teiste piimasaaduste ekspertiisile märgib inspektor sertifikaadile üldised sertifikaadi vormis ettenähtud andmed.

7. Kontrollkohtade (-üksuste) numbrid kui ka järelevaadatavais kontrollkohtades (-üksustes) sisalduvate saaduste näitajate karakteristika ning hindepallid organoleptilise hindamise korras kantakse sertifikaati.

Kontrollkohtade (-üksuste) ekspertiisi tulemused on maksivad kogu partii kohta.

8. Inspekteeritud kontrollkohtadele (-üksustele) vajutab inspektor templi „järele vaadatud inspektsiooni poolt“. Tempel vajutatakse kasti või tünni küljele tööstuse templi alla. Juustu sisaldavate kontrollkohtade (-üksuste) puhul vajutatakse tempel peale kastide, sõrestikkude ja karpide ka juustule endale (kontrollrattad, -pead, -tükid jne.).

9. Kui inspekteerimisel osutub, et kontrollkohad (-üksused) on mitmesordilised, teeb inspektor baasi eksperdile ettepaneku toimetada teiskordne sortidesse jaotamine ning keeldumise puhul hindab partii halvemasse sorti.

10. Kahtluse korral võib inspektor võtta piimasaadused korduvale või täielikule keemilisele analüüsamisele, mille kulud kannab saaduste esitaja.

11. Peale teiskordset sorteerimist või analüüsimist esitab varumisbaas saadused inspekteerimiseks uuesti koostatud dokumentide (faktuuri, analüüsise) alusel, mis on varustatud selle toimetamise eest vastutavate isikute allkirjadega.

12. Kui kontrollkohtade (-üksuste) inspekteerimine iga piimasaaduste liigi kohta eraldi on lõpetatud, täidetakse ettenähtud vormi kohane sertifikaat, milles näidatakse keskmine hindepall, sort, keemiline analüüs ning sertifikaadi kehtivuse aeg.

Märkus: Suurte (šveitsi) juustude sertifikaati ning ekspertiisi koondlehte märgitakse sõrestiku nr. ja järelevaadatud juusturatta nr. murruna — lugejas sõrestiku nr. ja nimetajas juusturatta nr. Kõik märkimised tulevad teha loetavalt.

13. Kõigi piimasaaduste väära hoidmise ja transpordi juhtude kohta, mis mõjuvad kvaliteedile halvasti, koostab inspektor akti, milles ära näitab süüdlase isiku nime.

14. Akt lähetatakse kontrollitavale organisatsioonile vastavate abi-nõude tarvitusele võtmiseks, selle ärakiri oblasti inspeksioonivalitsusele.

15. Kui riknemine ähvardab suuremat toodete kogust, teatab inspektor sellest peale akti koostamist telegraafi teel Riikliku Inspeksiooni vastava ala valitsusele ning lisaks telegrammile saadab akti.

C. Proovide võtmine.

16. Või ja juustu inspekteerimine maitse, lõhna, konsistentsi, värvuse ja soolasuse suhtes toimub selleks eriti võetud proovi kaudu:

a) sulatatud juustude ja sulatatud konservjuustude kui ka alla 400-grammist juustude proovi võtmine toimub üksikute juustude poolitamise teel;

b) kondenseeritud lõssi proovi võtmine toimub proovivõtliga (kui saadus on pakitud anumatesse või tünnidesse) anuma või tünni korgiava kaudu ning juhtudel, kui saadus on pakitud toosidesse, selle avamise teel konservitoosi avajaga);

c) piimapulbri proov võetakse tooside või rullide avamise teel;

d) kaseiini proovi võtmine toimub kotist erilise proovivõtliga (sulguvaga — seemneproovi võtli tüüpi); kaseiini ühtlikkuse kindlakstegemise tarvidusel puistatakse see kontrollkohtades (-üksustes) puhtale presendile;

17. Või (koore-, soolase, mageda) inspekteerimisel vajutatakse puhas ja kuiv võipuur võisse, 6—8 sm kaugusel tünni või kasti servast, võitüki keskkoha suunas villu tünni või kasti suhtes.

Sulatatud võiproov võetakse tünni korgiava kaudu.

Juustu inspekteerimisel torgatakse puur juustukerasse ülevalt, keskkohtast 3—4 sm eemal, suunaga juustu keskpaika, 3—5 sm sügavuses juustu pinnalt.

Suurtelt juustudelt (šveitsi, nõukogude, cheddar) võetakse proov 10—15 sentimeetri kauguses ratta, tüki või silindri äärest.

18. Võist ja juustust võetud tulba (puuri sisu) järgi toimub nende kvaliteedi hindamine kehtivate standardide, tehniliste tingimuste või retseptuuride alusel, kusjuures lõhna suhtes uuritakse või ja juustu tulpa kogu tema pikkuses; maitse hindamisel võetakse pahtliga väikesi tükikesi tulba mitmest osast.

Enne proovi võtmist toimub või pinna järelevaatust — hallituse, mustuse, kõrvallõhnade ja -maitse kindlakstegemiseks, kontrollides sealjuures ka täitmise (pakkimise) tihedust. Toimetatakse juustu välist järelevaatust, kontrollides vormi, koore parafiini või pakise seisundit jne.

D. Sertifikaatide kehtivuse aeg.

Riikliku Piimandusinspektsiooni poolt väljaantavad sertifikaadid on kehtivad sõltuvalt saaduste kvaliteedist selle kindlakstegemise momendil, hoiu tingimustest, taara kvaliteedist ja transpordist.

1. Või sertifikaadid antakse järgmistele tähtaegadele:

	Mage	Soolane	Sulatatud
a) Temperatuuri juures -4 ja alla	kuni 20 päeva	kuni 30 päeva	kuni 50 päeva
b) „ „ 0° kuni -4° C	„ 15 „	„ 20 „	„ 40 „
c) „ „ 0° kuni $+4^{\circ}$ C	„ 10 „	„ 15 „	„ 30 „
d) „ „ $+4^{\circ}$ kuni $+8^{\circ}$ C	„ 7 „	„ 10 „	„ 20 „

Niiskust mitte üle 85 protsendi.

e) väikepakendis võile 1. maist kuni 1. novembrini — 2 kuni 5 päeva; 1. novembrist kuni 1. maini — 4—7 päeva.

2. Hallituse vastu kaitstud võile on sertifikaadi kehtivuse aeg: pluss-temperatuuri juures kuni 3 päeva, miinus-temperatuuri juures kuni 10 päeva.

3. Kõvade ja pehmete laabijuustude, sulatatud konserv-laabijuustude ning lambajuustu (brõnsa) sertifikaatide kehtivuse aeg määratakse sõltuvalt seisukorrast, kvaliteedist ja hoiu tingimustest:

a) sulatatud ja sulatatud konservjuustudel — 5 kuni 15 päeva;

b) kõvadel laabijuustudel ning rohelisel juustul: talvel — 30 kuni 50 päeva; suvel (1. maist kuni 1. novembrini) — 15 kuni 30 päeva;

c) pehmetel juustudel:

rokfoori juustul sinisel — 7 kuni 20 päeva; limburgi, smolenski, medõni juustudel 7 kuni 15 päeva; kohvi-, tee-, camebert'i-, bree-, piimajuustul mitte rohkem kui 7 päeva;

d) tušino, koobi — 25 kuni 40 päeva;

e) lambajuustul (brõnsal) — 15 kuni 30 päeva.

4. Laabi- ja happekaseiini sertifikaadi kehtivuseks määratakse tingimusel, et kaseiini hoitakse kuivas ruumis (niiskusega 65%), 30 kuni 60 päeva.

5. Kondenseeritud piima, piimapulbri ja kondenseeritud lõssi sertifikaadi kehtivus on sõltuvalt pakendist ja ruumi temperatuurist 30 kuni 60 päeva.

Piimasaaduste pealelaadimise kohtades antakse sertifikaadid välja ajaks, mis pole lühem saaduse teeloleku ajast lähtejaamast kuni sihtjaamani.

- Märkused:** 1. Kui sertifikaadis on tähendatud kehtivuse ajaks 15 päeva, siis sellesse tähtaega sertifikaadi väljaandmise päeva ei arvata, vaid arvata tuleb 15 tervet päeva. Näiteks: välja antud 6. VI + 15 päeva — kehtivuse lõpp on 21. VI (kaasa arvatud).
2. Kui sertifikaadi tähtajana on näidatud 15. VI, siis lõpeb tähtaeg 15. VI, viimane päev kaasa arvatud.

Edasikaebamise kord toodete kvaliteedi määramise peale.

Kaebused saaduste kvaliteedi ebaõige määramise kohta esitatakse baasi (tööstuse) poolt inspektorile kirjalikult kohe peale sertifikaadi saamist viimaselt. Kaebustele tuleb juurde lisada asjast huvitatud organisatsiooni esindaja (eksperdi) poolt toimetatud saaduse ekspertiisileht.

Saanud kaebuse ning asjast huvitatud organisatsiooni esindaja ekspertiisilehe, võtab inspektor koos varumispunktiga tarvitusele abinõud saaduse säilitamiseks kuni järgmise arbitraažulevaatuseni.

Rajooni tööstuste valitsuse vanem tehnoloog kontrollib eksperdi kaebuse õigsust ning leides selle põhjendatud olevat, kinnitab eksperdi hindamise, fikseerides seda ekspertiisilehel oma allkirjaga. Hiljemalt 2 päeva jooksul peale sertifikaadi väljaandmist teeb varumispunkt telegraafi teel väljakutse oblasti (krai) inspeksioonile.

Kaebus peab olema inspeksiooni poolt otsustatud 3 päeva jooksul, teate saamise päevast arvates.

Kui huvitatud organisatsioon ei nõustu arbiitri (käesoleval juhul oblasti või krai vanema inspektori) otsusega, antakse kaebus, kõike dokumente juurde lisades, Riikliku Piimandusinspeksiooni vastava ala valitsusele.

SISUKORD

EESSONA	3
PIIMA VARUMINE	4
Piima kohustuslikud müügid	4
Piima vastuvõtmine sovhoosidelt	5
Muud piima laekumised	6
Piimavarumise organiseerimine	6
TOOTMINE	8
Valmistoodang	12
Toodangu kvaliteet	32
Kogutoodang	33
TOOTMISKONTROLL	34
Piimatoojatelt laekuva piima kontroll	34
Piimakogujate ja piima vastuvõtu punktide tegevuse kontroll	35
Koorimisosakondade kontroll	36
Tööstuse tootmistegevuse kontroll	37
Abimaterjalide kulutus	39
TÖÖ JA TÖÖTASU	41
Plaanimine	41
Järelevalve töötasufondi õige kulutamise üle	41
Kooseisuliste piimakogujate töötasu	41
Töötasu mittekoosseisulistele piimakogujatele	44
Tööstuse teiste töötajate töötasud	44
Töö organiseerimine	45
Üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimused	47
Ohutustehnika	48
ETTEVÖTETE ETTEVALMISTAMINE HOOAJAKS	49
Remonttööd	49
Kütuse ja tarbepuidu varumine	51
Jää varumine	53
Tööstuse hooajaks valmisoleku kontroll	55
FINANTSALANE TÖÖ JA ISEMAJANDAMINE	56
Laekumused	56
Direktori fond	56
Sissemaksud riigitulusesse	57
Debitoorne ja kreditoorne võlgnevus	57
Krediteerimine Riigipangas	57
Ebaproduktiivsed kulud	58
Toodangu omahind	58
Kaubanduslikud kulud	64

VALMISTOODANGU REALISEERIMISE KORD	65
ARVESTAMINE JA ARUANDLUS	66
A. Tööstuse tegevusega seoses olevate operatsioonide dokumenteerimise kord	66
B. Operatiivse ja raamatupidamis-aruandluse sisu ja kord	70
TOORAINETE BAAS	70
SANITAARIA JA HÜGIEEN TÖÖSTUSES	74
TULETÖRJE ABINOUD	75
TÖÖSTUSE JUHATAJA ADMINISTRATIIV-MAJANDUSLIKU TEGEVUSE PLAANI SISSEVÕTMISELE KUULUVATE ÜSIKUTE TÖÖDE LOETELU	76

LISAD

1. Instruksioonid sovhoosidelt, kolhoosidelt, kolhoosnikuult ja üksiktalunikelt vastuvõetud piima proovide võtmise, konservimise ja hoidmise kohta piima keskmise rasvaprotsendi määramise otstarbel	84
2. Rajooni võitööstuste valitsuse määrustik	87
3. Või- ja juustutööstuse juhataja määrustik	91
4. Või- ja juustutööstuse meistri määrustik	93
5. Piimavarumisinspektori määrustik	96
6. Laborantide põhiülesanded	98
7. Arvealatöötajate põhiülesanded	101
8. Toorainete baasi zootehnikorganisaatori määrustik	104
9. Piima vastuvõtjate (kogujate) õiguste ja kohustuste määrustik	107
10. Tootmisabimaterjalide kulunormid	109
11. Väljavõte piima ja piimasaaduste inspeksiooni ja kontrolli teostamise juhendist	113

Vastutav toimetaja K. Voitk.

Ladmisele antud 13. IX 48. Trükkimisele antud 23. XII 48. Paber 61 × 68 ¹/₁₆. Trükiarv 1000. Trükitähti trükipoognas 1613. Trükipoognaid 7,5. Arvestuspoognaid 8,18. MB-10084. Tellimise nr. 1613. Graafikatööstus „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 49.

Руководство для директоров маслодельных и сыродельных заводов.
На эстонском языке.

T.H.

Rbl. 19.50

A-17446
*

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00495582 1

49 220